

RWS INFORMATIE

Generieke IHP Uiterwaarden

Datum 15 januari 2021
Versie 2.2
Status Concept t.b.v. Project Match

CONCEPT tbv Project Match

Colofon

Uitgegeven door	Team Uiterwaarden
Auteur	Frans van Os
Mede auteurs	Foppe Gerlsma, Maud Niessen, Retze Talsma, Mireille Tietz, Monique Naus, Danny Schoch, Rick Kuggeleijn, Xander Sleurink, Karin Loman
Informatie	Frans van Os
Telefoon	06-52401666
E-mail	frans.van.os@rws.nl
Datum	
Versie	2.2
Status	Concept t.b.v. Project Match

Versiebeheer

Inhoud

1 INLEIDING 5

- 1.1 AANLEIDING 5
- 1.2 DOEL 5
- 1.3 GENERIEK 5
- 1.4 WERKWIJZE OPSTELLEN IHP 6
- 1.5 GEOGRAFISCHE AFBAKENING / OBJECTOMSCHRIJVING 6
- 1.6 RELATIE IHP MET DE OBJECTBEHEERREGIMES (OBR's) 7
- 1.7 KADERS 7
- 1.8 WETTELIJK BEHEER VS. MATERIEEL BEHEER 9
- 1.9 PRESTATIENETWERK 10
- 1.10 ONDERHOUDSFILOSOFIE 10
- 1.11 RISICOBEHEERSING EN RWS-PROGRAMMERING 11
- 1.12 DECOMPOSITIE EN ULTIMO 12
- 1.13 IHP I.R.T. DISK 13
- 1.14 HET ASSETMANAGEMENTPROCES I.R.T. DE ANDERE PROCESSEN 13
- 1.15 ACTUALISATIE IHP SAMEN MET DE MARKT 15

2 OBJECTEN 17

- 2.1 OBJECTTYPE WATER (BODEM) 17
- 2.2 OBJECTTYPE GESTORTE EN GEZETTE STEEN 22
- 2.3 OBJECTTYPE WEGEN 24
- 2.4 OBJECTTYPE KADES 32
- 2.5 OBJECTTYPE KLEINE KUNSTWERKEN 38
 - 2.5.1 *Objecttype Waterinlaat/-uitlaat* 38
 - 2.5.2 *Objecttype Overlaat/drempel* 40
 - Objecttype* 41
 - 2.5.3 *Cultuurhistorische objecten* 41
 - 2.5.4 *Objecttype Kleine brugconstructies* 43
 - 2.5.5 *Objecttype Eigen RWS gebouw* 44
 - 2.5.6 *Objecttype Sloten en watergangen* 45
 - 2.5.7 *Objecttype Hoogwatervluchtplaats* 46
 - 2.5.8 *Objecttype Duiker < 1,5 m doorsnede* 48
- 2.6 KRW OBJECTEN ANDERS DAN WATER 49
 - 2.6.1 *Objecttype Rivierhout* 49
 - 2.6.2 *Objecttype Natuurvriendelijke oevers* 51
 - Objecttype* 52
 - 2.6.3 *Vooroevers uit steen en hout bij een NVO* 52
 - 2.6.4 *Objecttype KRW relevante vegetatie* 54
 - Objecttype* 55
 - 2.6.5 *Beekmonding en vispassages* 55
 - 2.6.6 **Vissterfte in de Uiterwaard** 55
 - 2.6.7 **Exotenbestrijding** 56
- 2.7 LAND IN EIGENDOM VAN DE STAAT/I&W 56
- 2.8 LAND IN EIGENDOM BIJ DERDEN 59
 - OBJECTTYPE 61
- 2.9 BOMEN 61
- 2.10 OBJECTTYPE KLEINE PUBLIEKS- EN BEHEERERSVOORZIENINGEN 62

3 PROCESSEN 67

- 3.1 JURIDISCH 67
 - 3.1.1 *Gedoogbeschikkingen* 67
 - 3.1.2 *Waterwetvergunningen* 68
 - 3.1.3 *Toezicht en Handhaving* 68
 - 3.1.4 *Zorgplicht* 70
 - 3.1.4.1 Boomveiligheid 70
 - 3.1.4.2 Bebodingsplan 70
- 3.2 OMGEVING 71
- 3.3 MONITORING EN IV 72
- 2. 74

1BIJLAGEN:

- BIJLAGE 1 DEMARCATIE EN PERCEELINDELING
- BIJLAGE 2 WETTELIJKE BEHEERTAKEN VAN RWS IN DE UITERWAARDEN, POORTVLIET 2018
- BIJLAGE 3 WAT DOET RWS BIJ VISSTERFTE IN UITERWAARDWATEREN DOOR DROOGTE?
- BIJLAGE 4 MEMO EISEN T.B.V. PRESTATIECONTRACT PILOT LEIKADE ON
- BIJLAGE 5 MEMO KRW ONDERHOUD
- BIJLAGE 6 NOTITIE ZWERFAFVAL

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Rijkswaterstaat wil het beheer en onderhoud van haar areaal risico gestuurd vormgeven. Een hulpmiddel hierbij is het instandhoudingsplan (IHP).

De IHP's worden gebruikt om inzicht te krijgen in de verschillende beheerobjecten t.a.v. functie(s), fysieke decomposities en faalwijzen. In combinatie met informatie over de toestand ontstaat een overzicht van prestaties, risico's en kosten. Dit vormt de basis voor risico-gestuurd assetmanagement.

1.2 Doel

Middels dit IHP wordt invulling gegeven aan de opdracht van Team Uiterwaarden zoals omschreven in het Omgevingsmanagementplan. Het IHP heeft meerdere sub-doelen:

- Beschrijft welke beheer-en onderhoudstaken RWS heeft voor de verschillende objecttypen in de uiterwaarden (wettelijk en materieel beheerder);
- Beschrijft hoe het beheer en onderhoud wordt vormgegeven;
- Beschrijft wat de (theoretische) onderhoudsbehoefte is en geeft daarmee de basis voor programmering;
- Draagt bij aan een uniform beeld binnen RWS over hoe objecten in de uiterwaarden in stand worden gehouden;
- Vormt de basis voor de KES voor het assetmanagement deel en wordt ook gedeeld met toekomstige opdrachtnemers van het Waardegedreven Onderhoudscontract Uiterwaarden (WOCU).

Het IHP wordt zowel door RWS als de ON WOCU gebruikt.

1.3 Generiek

Binnen de uiterwaarden komen vele tientallen objecten voor met dezelfde functie, werking en onderhoudsbehoefte. Voor deze groep objecten is het niet zinvol om ieder object apart in een IHP te beschrijven. Deze groepen objecten worden opgebost tot objecttypes in dit generieke IHP Uiterwaarden. Indien specifieke eisen noodzakelijk zijn dan wordt dit benoemd. Voorbeeld zijn de nevengeulen/wateren waarvoor specifieke instandhoudingseisen per nevengeul/water zijn opgenomen in de legger rijkswaterstaatswerken.

Bij overdracht van projecten naar de beheerder worden B&O plannen aangeleverd. Alleen de objecten die in de toekomst beheerd moeten worden door RWS worden opgenomen in de BeheerKaart Nat (BKN) en de Legger rijkswaterstaatswerken. Hoe het betreffende object in stand wordt gehouden staat beschreven in dit generieke IHP. Na opname van de

objecten uit het B&O plan in het BKN en/of Legger rijkswaterstaatwerken vervult het B&O plan geen rol meer in de instandhouding. Het is wel van belang dat de B&O plannen goed worden gearhiveerd om eventuele vragen in de toekomst te kunnen beantwoorden.

Een klein deel van de objecten is dusdanig specifiek dat dit niet past in het generieke kader van dit IHP. Om het beheer van deze objecten te kunnen borgen worden deze specifieke objecten in een speciale laag opgenomen in BKN inclusief de specifieke eisen van het betreffende object.

Afspraken gemaakt met de (bestuurlijke) omgeving zijn uniek en kunnen niet in een generieke IHP worden opgenomen. Deze afspraken kunnen van invloed zijn op het beheer van een gebied. Indien dit het geval is dan worden deze opgenomen in een speciale laag in BKN. Alle afspraken met de (bestuurlijke) omgeving worden opgenomen in het stakeholdermanagementsysteem.

1.4 Werkwijze opstellen IHP

Voor het opstellen van dit IHP Uiterwaarden is gebruik gemaakt van de handleiding voor het opstellen van prestatie- en risicogestuurde instandhoudingplannen voor de uiterwaard (RWS GPO, 2016) en een daarbij voor de afzonderlijke beheerobjecten opgestelde objectspecifieke handleiding.

De uiterwaarden worden gekenmerkt door de grote variatie van verschillende objecten. De belangrijkste objecttypen worden afzonderlijk beschreven in H2 van dit IHP. De overige objecten zijn geclusterd in 2.10 "Objecttype Kleine publieks- en beheerdersvoorzieningen". Voor dit onderscheid is gebruik gemaakt van onderstaande criteria:

- Bijdrage van objecten aan functies waterafvoer en schoon en ecologisch gezond water (wettelijke beheertaken) en de wettelijke aangewezen gebruiksfuncties;
- Kostenbepalende objecten.

1.5 Geografische afbakening / Objectomschrijving

Uiterwaarden zijn het overwegend droge gebied binnen het buitendijks gebied van een rivier. Alle objecten beschreven in H2 vormen gezamenlijk het object Uiterwaard.

Dit IHP heeft betrekking op de uiterwaarden waar de Vegetatielegger is vastgesteld met het daarbinnen gelegen water. Dit zijn de uiterwaarden en weerden van de Maas (met uitzondering van de Afgedamde Maas), de Bovenrijn, de Waal, de Boven-Merwede, de Nieuwe Merwede, het Pannerdensch Kanaal, de Nederrijn, de Lek, de IJssel, het Zwarte Water en het Reevediep.

De grens tussen uiterwaard (winterbed) en de (winter)dijk/hoge grond (bijv stuwwallen) is in de Waterwet vastgesteld als zijnde de buitenkruinlijn of hoogwater kerende grond. In de Omgevingswet ligt dit vast in het

beperkingengebied. Voor een gedetailleerd overzicht zie kaartbijlage van het Waterbesluit (<https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/wetgeving-beleid/waterwet/kaarten/kaart-bij/>).

Aan de zijde van de rivier wordt de uiterwaard begrensd door zomerbed en oevers. Alle verharde oevers van het zomerbed vallen buiten de scope van het Team Uiterwaarden. Het vegetatieonderhoud op de onverharde oevers is scope Team Uiterwaarden. Voor detaillering zie notitie Demarcatie en perceelindeling (Bijlage 1).

De grote kunstwerken (sluizen, stuwen, havens, loswallen etc.) behoren niet tot de scope. In regio Oost Nederland is voor deze grote kunstwerken in GIS aangegeven waar de grenzen liggen van het gebied dat tot de beheerverantwoordelijkheid behoort van het uiterwaardenbeheer.

1.6 Relatie IHP met de Objectbeheerregimes (OBR's)

RWS heeft voor de te beheren objecten OBR's opgesteld. Doel en functie van een OBR is:

Het OBR is een kader op strategisch en tactisch niveau en dient als onderlegger voor de instandhouding. Het kader beschrijft per objectcategorie de inspecties en het onderhoud aan de assets. Het geeft een analyse van verwachte externe project kosten (EPK) die dit onderhoud met zich meebrengt, LCC onderbouwing van de kosten en de samenhang met het prestatieniveau. Alles op langjarige gemiddelden. Dit levert een referentie voor de keuzes van de asset owner.

De uiterwaarden is een nieuw te beheren areaal voor RWS. In het vigerende OBR Dijken, Dammen, Duinen en Uiterwaarden (DDDU) is de objectcategorie uiterwaarden nog onvolledig uitgewerkt. Het generieke IHP Uiterwaarden vormt de basis voor toekomstige aanpassingen van het OBR DDDU.

Het object natuurvriendelijke oever maakt onderdeel uit van gestrekte oever in OBR Oever.

1.7 Kadern

Waterwet

Het zogenaamde hoofdwatersysteem, waartoe onder meer de grote rivieren met hun uiterwaarden behoren is in beheer bij het Rijk. De Minister van Infrastructuur en Waterstaat is als bestuursorgaan belast met het beheer van rijkswaterstaatswerken. De Waterwet stelt regels met betrekking tot het integraal beheer van watersystemen.

Nationaal Water Programma (NWP)

De kerntaken van Rijkswaterstaat zijn zorgen voor waterveiligheid, voldoende water, schoon en gezond water, en vlot en veilig verkeer over water. Rijkswaterstaat richt zich op het uitvoeren van deze kerntaken en het aanleggen, beheren en onderhouden, vervangen en renoveren van de daarvoor benodigde infrastructuur. Rijkswaterstaat houdt nadrukkelijk rekening met zowel de ambities van het Ministerie van Infrastructuur en

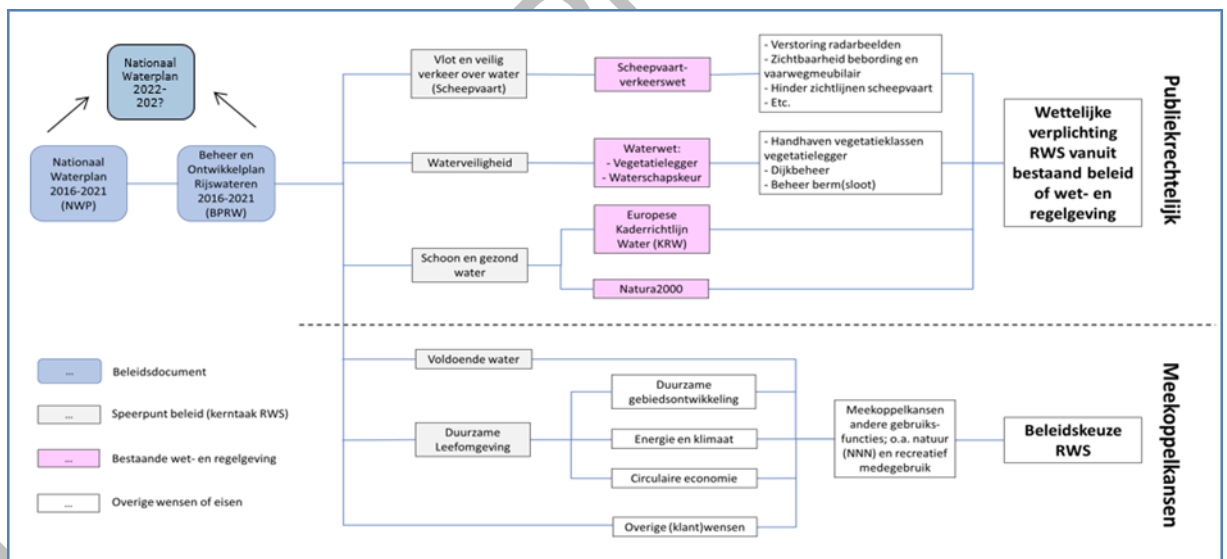
Waterstaat (IenW) voor een duurzame leefomgeving als de mogelijke invloeden van het werk op de ruimtelijke kwaliteit.

Door het uitvoeren van de kerntaken creëert Rijkswaterstaat de juiste voorwaarden voor veel gebruiksfuncties. Rijkswaterstaat onderscheidt aangewezen gebruiksfuncties en overige gebruiksfuncties (zie figuur 1).

Aangewezen gebruiksfuncties zijn – zoals voorgeschreven in de Waterwet – formeel toegekend aan bepaalde Rijkswateren en hier heeft Rijkswaterstaat een aanvullende opdracht. Voor overige gebruiksfuncties (zoals landbouw en recreatie) heeft Rijkswaterstaat geen opdracht, maar krijgen derden – mits niet conflicterend met de randvoorwaarden voor de kerntaken van Rijkswaterstaat – ruimte om gebruik te maken van de Rijkswateren en het grondwater daaronder. In beginsel zijn alle gebruiksfuncties welkom, maar niet alles kan altijd en overal of tegelijk.

Rijkswaterstaat richt zich bij de taakuitvoering primair op de wettelijke eisen en de afgesproken functionaliteit van de netwerken. Bij de uitvoering van het werk hebben wettelijke eisen voorrang en gaan kerntaken voor gebruiksfuncties.

Vanuit de verschillende veiligheidsdomeinen (waterveiligheid, externe veiligheid, constructieve veiligheid) zetten we in op de beheersing van veiligheidsrisico's. Voornaamste doel is te voorkomen dat er ongewenste en gevaarlijke situaties ontstaan.

Figuur 1: Functies Rijkswaterenvastgoed

Alle gronden die vallen onder het hoofdwatersysteem zijn als strategisch aangemerkt in het Rijksvastgoedbeleid. Dit betekent dat eigendommen van De Staat/I&W (de gronden waar RWS materieel beheerder van is), niet overtollig worden gesteld (vervreemd). RWS streeft ernaar dat de objecten en gronden die bijdragen aan de kerntaken van RWS altijd eigendom van de Staat/I&W zijn en blijven. RWS zal bij nieuwe projecten zoals Deltaprogramma of IRM, ernaar streven dat nieuwe objecten die bijdragen aan de kerntaken van RWS in eigendom van de Staat/I&W komen, en voorkomen dat (nieuwe) versnippering van eigendom ontstaat.

RWS is als materieel beheerder niet bevoegd tot ingebruikgeving en aan- en verkoop van eigendommen van de Staat/I&W en het sluiten van overeenkomsten daartoe. Deze taken zijn belegd bij het Rijksvastgoedbedrijf (RVB).

RWS streeft t.b.v. doelmatig en efficiënt beheer naar ontsnippering van eigendommen. RWS wil hiervoor onderzoeken of het instrument van grondruil ingezet kan worden in het rivierengebied.

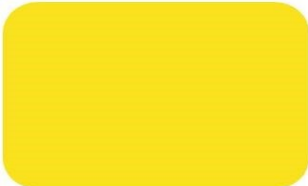
1.8 Wettelijk beheer vs. materieel beheer

In de uiterwaarden is een klein deel, circa 15% van het totaal (64.000 ha), in eigendom van de Staat/I&W. RWS is als beheerder, zoals verwoord in de Waterwet, verantwoordelijk voor het beheer van de wettelijke taken ter uitvoering van de Waterwet in het gehele winterbed, dus ook m.b.t. gronden van derden. De wettelijke taken bestaan o.a. uit het in stand houden en onderhouden van Waterstaatswerken. Voor een volledige beschrijving van de Wettelijke beheertaken van RWS in zie "Wettelijke beheertaken van RWS in de uiterwaarden, Poortvliet 2018 (Bijlage 2)".

Daarnaast is RWS materieel beheerder, dit behelst de zorg voor het onderhoud en de instandhouding van onroerende zaken, soms met een beschermde status, op gronden in eigendom van de Staat/I&W. De gebieden waar RWS materieel beheerder is moeten veilig gebruikt kunnen worden. Voor meer informatie zie Omgevingsplan, bijlage Zorgplicht en boomveiligheid.

De objecten beschreven in dit IHP zijn deels waterstaatswerken zoals de wateren. De overige objecten moet RWS onderhouden vanuit haar rol als materieel beheerder.

In figuur 2 wordt geïllustreerd wanneer RWS welke rol heeft in de uiterwaarden (gele vlak). Het rode kruis betekent dat RWS hier geen rol heeft.

	Wettelijk Beheer	Materieel Beheer
Eigendom Staat		
Eigendom Derden		

Figuur 2: Rol RWS

1.9 Prestatienetwerk

Het rivierensysteem is opgedeeld in netwerkschakels. Een netwerkschakel is een deel van het riviersysteem die een bepaalde prestatie moet leveren. Deze prestatie op netwerkschakelniveau is een afgeleide van de mate waarin een specifiek object bijdraagt aan de functies Rijkswateren.

In H2 wordt bij elk object een risicoprofiel beschreven. Hier wordt beschreven in hoeverre het functioneren van een specifiek objecttype gevolgen heeft voor de prestatie van het netwerk.

1.10 Onderhoudsfilosofie

Drie onderhoudsstrategieën zijn te onderscheiden: Storingsafhankelijk onderhoud (SAO), Gebruiksafhankelijk onderhoud (GAO) en Toestandsafhankelijk onderhoud (TAO). Bij SAO wordt het gebrek hersteld nadat een falen is opgetreden. GAO is een vorm van preventief onderhoud, waarbij na een vaste tijd of gebruiksduur (bijvoorbeeld bij een auto 1x/jaar of na 15.000 km) onderhoud wordt gepleegd. TAO is ook preventief onderhoud, dat wordt uitgevoerd wanneer de conditie niet voldoet aan vooraf gestelde criteria (interventieniveau).

Voor het vegetatieonderhoud zijn er twee opties; regelmatig of met een grote interval van 10 tot 15 jaar zoals toegepast bij programma Stroomlijn. Gekozen wordt voor regelmatig onderhoud om de volgende redenen:

- Het onderhoud is aan te merken vanuit de wet Natuurbescherming als "bestendig beheer en onderhoud" dus dan is geen ontheffing noodzakelijk in het kader van soortbescherming of als 'bekende handelingen' waardoor geen vergunning nodig is in het kader van gebiedsbescherming; tevens wordt voorkomen dat te verwijderen vegetatie valt onder de meldingsplicht en eventuele herplantplicht voor houtachtigen in het kader van houtopstanden.
- Imago RWS; Bij een grotere interval bestaat de kans dat eigen terreinen niet voldoen aan de vegetatielegger. Dit bemoeilijkt de handhavende rol op terreinen derden;
- Imago RWS; Bij een grotere interval kunnen bomen ontstaan. Het kappen van bomen ligt zeer gevoelig (CO2 vastlegging, natuurwaarden etc.);
- Bij een te grote interval is het risico dat niet wordt voldaan aan de wettelijke eisen voortkomend uit de vegetatielegger (teveel vegetatieruwheid) en N2000 (onvoldoende specifiek beheer om de natuurdoelen te realiseren);
- Bij grotere interval zal het landschap ernstiger worden aangetast (kaler terrein). Dit kan conflicteren met de natuurwetgeving en omgeving;

Voor veel objecten in de uiterwaarden geldt dat deze geleidelijk degenereren zonder een harde binaire grens van wel/niet functioneren zoals bijvoorbeeld bij een elektronisch component. Voor veel objecten is het onbekend hoe de degeneratiecurve verloopt. Dit rechtvaardigt een Toestandsafhankelijke onderhoudsmethodiek aangevuld met dagelijks onderhoud. Indien het interval van het TAO te groot is of door een calamiteit (schades voortkomend uit hoogwater, aanvaringen, diefstal en vandalisme) faalt een object dan zijn herstelwerkzaamheden noodzakelijk. Herstelwerkzaamheden vallen in de categorie van Storingsafhankelijk onderhoud (SAO).

Herstelwerkzaamheden zijn vaak onderdeel van het B&O proces. Rigoureuze herstelwerkzaamheden vallen buiten de scope van B&O. Voorbeeld is het aanpassen van een inlaatconstructie. Door autonome bodemdaling van het zomerbed waardoor de gemiddelde waterstand daalt zal de meestroomfrequentie lager worden. In de toekomst zal de hoogte van de inlaatconstructies mogelijk aangepast moeten worden. Deze werkzaamheden vallen binnen de categorie Vervanging & Renovatie (V&R) en/of aanleg en is geen onderdeel scope Team Uiterwaarden.

Alle objecten hebben dagelijks onderhoud nodig oftewel Standaard Verzorgend Onderhoud (SVO). SVO heeft als doel om de gebruiksklare conditie van een object of installatie te handhaven. Bij uiterwaarden kun je hierbij denken aan maaien, vuilruimen, schoonmaken, gladheidsbestrijding.

In H2 wordt per object aangegeven wat het interventieniveau is en het daarmee samenhangende onderhoud. Per object wordt beschreven wanneer en met welke frequentie de toestand in beeld gebracht dient te worden. Het is van belang dat deze momenten op elkaar worden afgestemd zodat efficiënt de benodigde gegevens verkregen worden.

RWS streeft naar een planmatig en voorspelbaar beheer en onderhoud. Het areaal uiterwaarden heeft specifieke risico's die gevolgen kunnen hebben op de voorspelbaarheid, te weten:

- Onvoorspelbaarheid van ontwikkeling vegetatie (want afhankelijk van weer, hoogwater etc.) en de daaruit volgende beheermaatregelen met als risico dat niet voldaan wordt aan de Vegetatielegger;
- Onvoorspelbaarheid ontwikkeling natuurwaarden met als risico dat natuurdoelen niet gerealiseerd kunnen worden of dat werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden i.v.m. de aanwezige natuurwaarden;
- Onvoorspelbaarheid van erosie en sedimentatie, bijvoorbeeld t.g.v. hoogwaters of scheepvaart die gevolgen hebben op de faalmechanismes van geulen en schade kunnen veroorzaken bij andere objecten;
- Onvoorspelbaarheid van schades t.g.v. bijv. hoogwater, laagwater, droogte, golven, aanvaringen, diefstal, vandalisme.

1.11 Risicobeheersing en RWS-Programmering

In het kader van de implementatie van assetmanagement binnen Rijkswaterstaat is risicogestuurde instandhouding van de beheerobjecten een belangrijk onderwerp.

Deze wijze van instandhouding krijgt zijn vorm door:

1. het vaststellen van het gewenste prestatieniveau van de beheerobjecten;
2. het inventariseren en analyseren van de risico's, die het prestatieniveau bedreigen;
3. het beheersen van deze risico's met prioriteit voor de grootste risico's.

Het gewenste prestatieniveau is in H2 uitgewerkt. De kans op falen wordt door middel van monitoring, inspecties en schouw in beeld gebracht. Het gevolg van falen is niet voor ieder object even belangrijk. Per objecttype wordt beschreven of een deel van deze objecten een significantere invloed heeft op een functie.

De prioritering dient risico gestuurd vormgegeven te worden. Basis is de prioritering uit het Nationaal Waterprogramma 2022-2025:

- Waterveiligheid;
- Voldoende zoetwater, en schoon en gezond water;
- Vlot en veilig verkeer over water;
- Aangewezen gebruiksfuncties (drinkwater, zwemwater, schelpdierwater en natuur);
- Overige gebruiksfuncties.

Het bereiken van de doelen voor waterveiligheid verdient de meeste aandacht en inzet, aflopend naar 'overige gebruiksfuncties'. Deze ordening heeft tot doel de organisatie – en de ontwikkeling van de organisatie op de langere termijn – te richten.

Deze prioritering wordt specifiek aangevuld met afwegingen t.a.v.:

- Zorgplicht (en voorkomen aansprakelijkheid) eigen areaal;
- Bestuurlijke gevoeligheid;
- Instandhouding N2000 doelen, zie Leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden;
- NNN doelen, zie Leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden;
- Afspraken met derden, overeenkomsten.

Voor elk objecttype is in RUPS een geclusterde onderhoudsbehoefte opgenomen. Deze is gebaseerd op het Generieke IHP.

Per objecttype is in H2 de vindplaats van de hoeveelheden (Q) aangeduid. Met behulp van GIS zijn hieruit indicatief de te beheren hoeveelheden bepaald. Deze zijn niet voor alle objecttypen even Actueel, Betrouwbaar en Compleet.

Vanuit de eisen, onderhouds- en inspectiestrategie zijn handmatige maatregelen geformuleerd als referentieset voor het beheer- en onderhoud. De huidige onderhoudsbehoefte is gebaseerd op expert judgement.

1.12 Decompositie en Ultimo

Er dient nog een keuze gemaakt te worden of Ultimo toegepast gaat worden voor het WOCU. Doelstelling van RWS is om op efficiënte wijze de toestand in beeld te brengen en te archiveren zodat:

- Actuele toestand areaal eenvoudig inzichtelijk is;
- Risico gestuurd keuzes gemaakt kunnen worden op basis van toestand en prioritering;
- Nauwkeurige input geleverd kan worden voor de meerjarige programmering onderhoud Uiterwaarden.

In H2 is een voorzet gegeven van de decompositie van de objecttypen. De decompositie kan gebruikt worden voor het nog te ontwikkelen Assetmanagementsysteem (zie tevens 1.14).

1.13 IHP i.r.t. DISK

Rijkswaterstaat maakt gebruik van het Data Informatie Systeem Kunstwerken (DISK). In dit systeem worden de actuele inspectie- en onderhoudsgegevens verzameld van de "grote" kunstwerken. Duikers kleiner dan 1,5m doorsnede worden bijvoorbeeld niet opgenomen in DISK maar in Ultimo.

Indien een kunstwerk is opgenomen in DISK dan wordt de inspectie en onderhoud uitgevoerd zodat de constructieve veiligheid geborgd is. Deze inspectie op de constructieve veiligheid, het programmeren van onderhoud en het uitvoeren van onderhoud valt buiten de scope van het WOCU. In ON is dit de taak van Team Kunstwerken.

Het "dagelijkse beheer" wordt niet vanuit DISK uitgevoerd. Voorbeeld zijn grote duikers; de constructieve veiligheid wordt geborgd via DISK middels een 6-jaarlijkse toetsing. Het "dagelijks" beheer zoals het schoonhouden en zorgdragen voor voldoende doorstroming van de duiker is de taak van Team Uiterwaarden en wordt beschreven in dit IHP.

1.14 Het Assetmanagementproces i.r.t. de andere processen

RWS heeft in de uiterwaarden een tweeledige taak, die van wettelijk- en materieel beheerder. Het assetmanagement proces levert de basis van wat op welk niveau onderhouden moet worden. Daarnaast zijn er 4 processen die van invloed zijn op de onderhoudsbehoefte van het areaal, te weten:

- Juridisch
- Toezicht en handhaving
- Monitoring
- Omgeving

Het assetmanagement proces wordt in deze paragraaf en H2 nader beschreven. De overige processen worden in H3 beschreven.

De scope voor de instandhouding van de uiterwaard zoals beschreven in dit IHP wordt middels verschillende onderhoudssporen gedekt. De onderhoudssporen zijn:

Onderhoudscontracten met de markt (eigen terreinen en derden):

- WOCU;
- Onderhoudsovereenkomsten met terreineigenaren;
- Gezamenlijk inkopen met andere overheden, zoals Staatsbosbeheer;
- Maatwerkcontracten (Rivierklimaatpark, Machinistenschool Elst, Kleine Willemspolder, etc.).

Onderhoud via het vastgoedspoor (alleen eigen terreinen)

- Ingebruikgevingen, zoals pacht of huur;
- Zakelijke rechten als recht van opstal;
- Aanleg- en instandhoudingsovereenkomsten (A&I);
- Kwalitatieve verplichtingen van eigenaren, vastgelegd in koopovereenkomsten bij het Kadaster (Eigendommen van de Staat/I&W kunnen een kwalitatieve verplichting hebben).

Verder zijn er nog verleende Waterwetvergunningen waarin een instandhoudingsplicht is opgenomen. De afdeling handhaving heeft het voortouw op beoordeling en handhaving, Team Uiterwaarden ondersteunt hierop met monitoring en omgevingsmanagement.

Als laatste zijn enkele gebieden uitgecheckt tbv aanlegprojecten. Voor aanlegprojecten is vaak grond nodig. Dit kan grond zijn waar Rijkswaterstaat materieel beheer voert. Deze grond wordt dan, voor de duur van het project, beschikbaar gesteld aan het aanlegproject. Na afloop, bij overdracht, komt de grond weer terug in beheer bij Rijkswaterstaat, al dan niet in gewijzigde vorm. Dit heet het in- en uitcheckproces bij Rijkswaterstaat.

Vanaf het moment van uitchecken is het aanlegproject verantwoordelijk voor het tijdelijk beheer van deze grond. Deze grond mag niet in gebruik gegeven worden aan derden.

De onderhoudssporen kunnen jaarlijks variëren in omvang. Jaarlijks levert Team Uiterwaarden een overzicht van de gebieden die via de diverse inkoop- en vastgoedsporen zijn geregeld. Het overblijvende areaal valt onder de scope van het WOCU. Deze scope zal jaarlijks variëren.

De werkzaamheden die worden uitgevoerd binnen het WOCU zijn een afgeleide van de toestandsrapportage, beschikbare financiën en risicoafweging. Conform dit IHP wordt de toestand van het areaal in beeld gebracht door de opdrachtnemer (ON) van het WOCU. Op basis van de toestandsrapportages maakt ON WOCU jaarlijks een onderhoudsplan. Dit Jaarplan is een voorstel met werkzaamheden uit te voeren in het betreffend jaar met de daarbij behorende kosten.

Het beschikbare budget zal naar verwachting niet toereikend zijn om alle werkzaamheden die voortvloeien uit de toestandsrapportages uit te voeren. Van ON WOCU wordt jaarlijks een geprioriteerd Jaarplan verwacht. Deze prioritering dient risico gestuurd vormgegeven te worden. Basis is de prioritering uit het Nationaal Waterprogramma 2022-2025:

- Waterveiligheid
- Voldoende zoetwater, en schoon en gezond water

- Vlot en veilig verkeer over water
- Aangewezen gebruiksfuncties (drinkwater, zwemwater, schelpdierwater en natuur)
- Overige gebruiksfuncties

Het bereiken van de doelen voor waterveiligheid verdient de meeste aandacht en inzet, aflopend naar 'overige gebruiksfuncties'. Deze ordening heeft tot doel de organisatie – en de ontwikkeling van de organisatie op de langere termijn – te richten.

Deze prioritering wordt specifiek aangevuld met afwegingen tav:

- Zorgplicht en aansprakelijkheid eigen areaal
- Bestuurlijke gevoeligheid
- Instandhouding N2000 doelen, zie Leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden
- NNN doelen, zie Leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden
- Afspraken met derden, overeenkomsten

Van de ON van het WOCU wordt naast het uitvoeren van de werkzaamheden (operationeel Assetmanagement) ook verwacht dat ON WOCU een voorstel doet middels het jaarplan voor het tactisch Assetmanagement.

RWS vervult de rol van tactisch Assetmanager en zal op basis van het jaarplan keuzes maken welke werkzaamheden uitgevoerd gaan worden. Hoe RWS het tactisch Assetmanagement gaat vormgeven tussen de verschillende onderhoudscontracten en organisatieonderdelen staat beschreven in H4 van de Projectvisie.

1.15 Actualisatie IHP samen met de markt

Het IHP is geen statisch document. In het IHP zijn de actuele inzichten opgenomen over hoe de objecten in de uiterwaarden in stand worden gehouden. Voor veel objecten die beschreven staan in dit IHP geldt dat deze nog niet eerder beheerd zijn door RWS. Doelstelling van RWS is om op efficiënte wijze de toestand in beeld te brengen en te archiveren zodat:

- Actuele toestand areaal eenvoudig inzichtelijk is;
- Risico gestuurd keuzes gemaakt kunnen worden op basis van toestand en prioritering;
- Nauwkeurige input geleverd kan worden voor de meerjarige programmering onderhoud Uiterwaarden.

Het huidige IHP is de eerste stap om bovenbeschreven doelstelling te realiseren. Samen met de markt wordt in het WOCU gewerkt aan de verdere realisatie van deze doelstelling. Dit betekent dat samen met de markt de eisen, wijze van verificatie, hoe toestand te bepalen en vast te leggen verder uitgewerkt gaan worden. Deze uitwerking dient verwekt te worden in het IHP. De verwachting is dat de frequentie van actualisatie IHP in de eerste jaren van het WOCU hoger ligt dan aan het eind van het WOCU. Aandachtspunt hierbij zijn:

- Bewaken van uniformiteit over de verschillende percelen;
- Hoe kennis uit de markt optimaal te gebruiken en hoe wordt voorkomen dat in verschillende percelen dubbel werk wordt verricht?

CONCEPT tbv Project Match

2 Objecten

In dit hoofdstuk is per objecttype aangegeven waaruit de generieke aanpak van de instandhouding van ieder object bestaat.

Elk object is opgenomen in BKN. De waterstaatswerken zijn opgenomen in de Legger rijkswaterstaatwerken. Per object wordt aangegeven aan welke functie betreffende object bijdraagt.

Bij enkele objecten wordt verwezen naar documenten middels een link. Deze documenten zijn niet opgenomen als statische bijlage omdat deze regelmatig geactualiseerd worden.

Per objecttype wordt de frequentie van de inspecties en wat te inspecteren benoemt. Samen met ON-WOCU zal gedurende het contract de vorm, inhoud en frequentie van de inspectie verder worden geoptimaliseerd. Onder optimalisatie wordt verstaan welke data minimaal nodig is om de toestand van het areaal in beeld te hebben waarmee toekomstig onderhoud geprognosticeerd kan worden.

2.1 Objecttype Water (bodem)

Definitie en scope

In de uiterwaarden ligt een groot aantal wateren. Dit kunnen (deels) aangetakte nevengeulen zijn maar ook solitaire plassen. Niet alle wateren worden beheerd en onderhouden door RWS. Alleen de wateren die aangelegd zijn met RWS middelen (KRW, NURG, RvR, Maaswerken en Veerman gelden) vallen binnen de scope van beheer en onderhoud van RWS. De wateren die worden beheerd door RWS zijn opgenomen in de Legger rijkswaterstaatwerken.

Onder nevengeulen wordt verstaan: Alle watervoerende vergravingen in een uiterwaard onder maaiveldniveau met uitzondering van het zomerbed". Hieronder vallen één- en tweezijdig aangetakte geulen/plassen, hoogwatergeulen, achterliggende vooroevergeulen, oude en/of "dode "rivierarmen, KRW-geulen en niet-aangetakte strangen. Naast nevengeulen horen geïsoleerde waterplassen en visvijvers tot water in de uiterwaard.

In deze paragraaf wordt specifiek de instandhouding van de bodem van het water beschreven. Onder de kop "kwaliteit water" wordt kort beschreven wat de rol van Team Uiterwaarden is t.a.v. de kwaliteit van het water.

De chemische en/of fysische kwaliteit van de waterbodem kan van invloed zijn op de KRW doelen. Het monitoren van de chemische en/of fysische bodemkwaliteit vallen buiten de scope van TU. Zie tevens paragraaf 2.6 voor een nadere afbakening van het onderhoud van KRW objecten

Kwaliteit water

RWS heeft een landelijke lijn t.a.v. vissterfte in de uiterwaarden (Bijlage 3). Deze wordt behandeld in 2.6.5.

Exotenbestrijding is opgenomen in de Leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden. Zie tevens 2.6.6.

Het water kan aangemerkt zijn als zwemwater. Een overzicht van de zwemwaterlocaties in de Rijkswateren is te vinden op:

<http://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/gebruiksfuncties/zwemwater/>.

Indien een zwemwaterlocatie op eigendom ligt van de Staat/I&W dan heeft RWS wettelijke beheertaken. Binnen RWS ON, RWS WNZ en RWS ZN zijn deze taken belegd bij de zwemwatercoördinator en vallen buiten de scope van Team Uiterwaarden. Belangrijkste taak van de zwemwatercoördinator is het monitoren van de waterkwaliteit. Voor alle zwemwaterlocaties is een beheerder aangesteld. Deze beheerder is verantwoordelijk dat het zwemwater veilig gebruikt kan worden (afval, ballenlijnen, bodemprofiel etc). De beheerder verschilt per locatie. Beheerders van zwemwaterlocaties zijn gemeente, NBO's zoals SBB maar ook private partijen.

Functiebijdrage objecttype

Het objecttype water draagt bij aan de functie: KRW (schoon en gezond water) en of afvoer (hoogwaterveiligheid).

In nevengeulen mogen ondiepten, langzaam stromend water, sedimentatie en erosie ontstaan waar in de hoofdgeul geen plaats meer voor is. Zo wordt het riviereengebied gevarieerder en rijker aan planten en dieren. Daarnaast zorgen de nevengeulen voor meer ruimte voor het water wat bijdraagt aan het verhogen van de afvoercapaciteit.

Gebruiksfuncties water: drinkwater, visserij, zwemwater, recreatie.

Decompositie objecttype

Een nevengeul is een NEN-element binnen het NEN-beheerobject "uiterwaard". De nevengeul bestaat in deze systematiek (vooralsnog) enkel uit het bouwdeel "Bodem (waterbodem)". 'Bodem (116)' opnemen als Element van het beheerobject 'Uiterwaard (BS)', als de bodem is voorzien van een steenbedekking (stortsteen of zetsteen) dan element 'Bodembescherming (117)' opnemen (zie ook object 2.). (Oever van de geul/water. Oever nader specificeren o.b.v. NEN2767, dus 'Vooroever (257)' of 'Gestreekte oever (natuurvriendelijk) (138)').

Faalmechanisme

Hoogwaterveiligheid:

- Door waterstroming kan erosie en of sedimentatie plaatsvinden van de bodem van de geul waardoor deze het interventieniveau overschrijdt;
- Wijziging van de bodem van enkele geulen in de omgeving van de Pannerdense Kop zijn van invloed op de afvoerverdeling van de Rijntakken. Het betreffen de geulen Millingerwaard, Klompenwaard, Bemmelse Waard, Lent, Groene Rivier Pannerden.

Veiligheid:

Zijdelingse verplaatsing geul zorgt voor erosie waarmee de

standzekerheid (micro- of macro stabiliteit) van dijklichaam, kunstwerk, zomerkade, eigendommen derden of ander in stand te houden object of een functie wordt bedreigd.

Geulen met KRW-functie (schoon en gezond water):

- Geul heeft een te lage meestroomfrequentie voor KRW doelen;
- Onvoldoende waterdiepte waardoor niet wordt voldaan aan de basisvoorwaarden voor soorten of leefgebied (habitat voor macrofyten, macrofauna en vissen);
- Sedimentatie of verlanding zorgt voor afname lengte watervoerende geul, doelrealisatie KRW neemt af.

Wettelijk:

Wettelijk aangewezen functies zoals een vegetatietype uit N2000 worden bedreigd door veranderingen van de geul.

Interventieniveau

Het object dient zijn functie te blijven vervullen. In de rapportage 'Grip op nevengeulen' zijn hiervoor parameters benoemd die bepalend zijn of een water nog bijdraagt aan de functie(s) waarvoor deze aangelegd is. De parameters zijn:

- Minimale watervolume (Afvoer-criterium)
- Minimale meestroomfrequentie (KRW-criterium)
- Minimale waterdiepte (KRW-criterium)
- Maximale vlak van vrij ruimte

Voor elk water gelden specifieke waarden voor bovengenoemde parameters. Deze specifieke waarden zijn opgenomen in de Legger rijkswaterstaatwerken. Het vlak van vrije ruimte geeft aan tot waar een water mag eroderen. Dit betreft een maximum.

Eisen en verificatie

Eis: Het water dient te voldoen aan de parameters zoals opgenomen in de Legger rijkswaterstaatwerken.

Verificatiemethode: Combinatie van peilingen waterbodem en oevermonitoringstool (voor meer info zie monitoringsplan).

Verificatiecriterium: Voldoen aan de parameters uit de Legger rijkswaterstaatwerken.

Verificatiemoment: Metingen worden uitgevoerd voor 1 augustus.

Verwerken meetgegevens tot dashboard 1 september. Beoordeling door integraal team 1 oktober.

Verificatie van bovenstaande eis wordt door meerdere partijen verzorgd. Voor meer informatie zie onderstaande Onderhouds- en inspectiestrategie/plan.

Eis: Een geul en alle objecten die geul gerelateerd zijn zoals duikers, bruggen en harde oevers die in beheer zijn van RWS dienen vrij te zijn van zichtbare schades.

Verificatiemethode: Visuele inspectie

Verificatiecriterium: Vrij van schades

Verificatiemoment: binnen 1 maand na hoogwater.
Bovenstaande verificatie is taak van ON WOCU.

Onderhouds- en inspectiestrategie/plan

Van elk water/geul is op basis van projectdossiers en expert judgement bepaald wat het verwachte moment van ingrijpen is. Dit varieert van eens per 5 tot 50 jaar. Deze prognose is opgenomen in de onderhoudstabel (link naar onderhoudstabel).

Voor het bepalen van de toestand van de geulen zijn meetgegevens noodzakelijk. Wanneer welke geul ingemeten wordt staat in het monitoringsplan (link naar monitoringsplan). Het moment van inmeten is bepaald op basis van expert judgement waarbij de wateren ingedeeld zijn in drie klassen dynamiek. Wateren met een hoge dynamiek worden frequenter ingemeten dan wateren met een lage dynamiek. Het inmeten van de wateren conform het monitoringsplan wordt uitgevoerd door RWS/CIV. Redenen om dit onder te brengen bij RWS/CIV zijn:

- **Efficiëntie:** aansluiten op lopend meetprogramma van de afdeling Rivierkunde die als doel heeft actueel houden rivierkundig model. Zowel de afdeling Rivierkunde als TU hebben informatiebehoefte over de bodemligging van de wateren die opgenomen zijn in de Legger rijkswatertaatswerken.
- **Kwaliteitsborging:** RWS/CIV heeft ruime ervaring met het inwinnen van meetdata. Door uniforme uitvraag zal uniforme data verkregen worden en kan deze uniform op een centrale locatie worden opgeslagen.

Deze meetgegevens worden door TU/monitoring verwerkt in een dashboard. Doel van dit dashboard is dat per geul/water inzichtelijk wordt gemaakt of een geul nog voldoende bijdraagt aan de functies waarvoor deze aangelegd is. Een integraal beoordelingsteam beoordeelt de data en bepaald welke maatregelen aan de geulen uitgevoerd moeten worden. Het integrale beoordelingsteam bestaat uit de disciplines rivierkunde (RWS), KRW (RWS), AM (RWS) en een vertegenwoordiger van ON WOCU.

Indien uit bovenstaande beoordeling blijkt dat maatregelen genomen moeten worden dan neemt ON WOCU dit op in het jaarplan. Bij onvoldoende budget moeten keuzes gemaakt worden welke maatregelen uitgevoerd gaan worden. Voor meer informatie zie paragraaf 1.14 van dit IHP.

Indien uit de beoordeling blijkt dat het verwachte moment van ingrijpen en of inmeetmoment gewijzigd moet worden dan wijzigt RWS dit in de onderhoudstabel en het monitoringsplan. Uitgangspunt is dat het moment van ingrijpen vastgesteld wordt op 2 jaar voor theoretisch falen (= bereiken interventiewaarde).

Het WOCU krijgt vermoedelijk een doorlooptijd van 10 jaar. Het is niet mogelijk om vooraf een sluitende lijst te geven van alle werkzaamheden aan de wateren voor een 10-jarige periode. Naast wateren waarvan nu al duidelijk is dat onderhoud noodzakelijk is zal de onderhoudstabel leidend zijn om de overige onderhoudsbehoefte vast te stellen. De

monitoringsgegevens en de beoordeling door het integrale beoordelingsteam zijn hier leidend in.

Ontwerpaanpassing geul

Het integrale beoordelingsteam heeft naast het bepalen van moment van onderhoud ook de taak om met ontwerpaanpassingen te komen. Indien deze aanpassingen binnen de normatieve toestand zoals beschreven in de Legger rijkwaterstaatswerken blijven is geen projectplan nodig. Redenen voor ontwerpaanpassingen zijn:

- Geul functioneert niet zoals verwacht bij aanleg waardoor bijdrage aan functies niet worden gehaald;
- Relatief hoge onderhoudskosten.

Wie doet wat?

- RWS:
 - Inmetingen van de geulen en toestand van de oevers bepalen met behulp van de oevermonitoringstool;
 - Verwerken meetgegevens in een dashboard;
 - Deelname aan het integrale beoordelingsteam;
 - Producten integrale beoordelingsteam:
 - Benoemen herstelmaatregelen op Schetsontwerpniveau;
 - Aangepaste monitoringsplanning en onderhoudstabel.
- ON WOCU:
 - Deelname aan het integrale beoordelingsteam;
 - Maatregelen uitwerken tot Uitvoeringsontwerp (UO);
 - Herstel maatregelen opnemen in jaarplan en uitvoeren;
 - Uitvoeren van inspecties en vastleggen in toestandsrapportages (stortsteen, verstoppingen duikers, zichtbare erosie etc zie overige objecten in dit IHP);
 - Uitvoeren controle na hoogwater.

Risicoprofiel

De maatregelen voor geulen hebben een zeer grote bijdrage aan de prestaties van het netwerk en / of zorgt ervoor dat onacceptabele risico's vermeden worden. Het falen van meerdere geulen op rij kan grote gevolgen hebben voor de afvoercapaciteit en bijdrage aan de KRW-functie. Van het integraal beoordelingsteam wordt verwacht dat een geul/water niet als een solitair object wordt beoordeelt maar als een object die onderdeel uitmaakt van een breder riviersysteem.

Het inmeten van de geulen wordt zodanig ingepland dat de faalkans maximaal op middelmatig (falen wordt tussen 2 en 6 jaar na nu verwacht) wordt gehouden. Echter, de dynamiek van het systeem, met o.a. hoogwaters, zorgt ervoor dat schades of gebreken sneller kunnen ontstaan dan het geplande onderhoud heeft voorzien.

RWS-Programmering

Het regulier (vast) onderhoud betreft de werkzaamheden, zoals het

uitvoeren van inspecties, metingen en vastleggen in toestand rapportage van alle wateren die vallen binnen de scope van actief beheer en onderhoud.

Het variabel onderhoud betreft het baggeren van de geul. Met dit onderhoud moet de geul weer (ruim) voldoen aan de functionele eisen.

Het vast en variabel onderhoud wordt vooraf geprogrammeerd. De onderhoudstabel voor geulen vormt de basis voor de RWS-programmering. In de onderhoudstabel is op basis van expert judgement aangegeven welke werkzaamheden wanneer aan een specifiek water moet worden uitgevoerd. Naast het moment is ook een inschatting gemaakt van de hoeveelheid uit te voeren werkzaamheden en wat de kosten hiervan zijn (PxQ). Het betreft dus een prognose die door het integrale beoordelingsteam geactualiseerd wordt na elke meting.

In lijn met de risicogestuurde onderhoudsstrategie wordt voorgesteld om iedere 5 jaar het beheer- en onderhoud op systeemniveau te evalueren (check) en de programmering en classificatie te herzien. Dit sluit aan op marktbenadering en vaststelling van de budgetten voor beheer en onderhoud. Voor het herzien van de Legger rijkswaterstaatwerken (en bijbehorende kaarten met vlak van morfologische vrijheid) wordt een termijn van 12 jaar aangehouden.

Voor onvoorziene herstellingen door schadegevend hoogwater en andere schades die uit inspecties naar voren komen, wordt eenmaal per SLA-periode een risicoreservering opgenomen.

2.2 Objecttype Gestorte en gezette steen

Definitie en scope

De scope van het uiterwaardbeheer betreft alle stenige ondergrond in de uiterwaard met uitzondering van kribben en stenige oevers langs de hoofdgeul en wegen in de uiterwaard. Kribben en stenige oevers zijn onderdeel van de scope van het Vaarwegen contract. Voor nadere toelichting van de generieke scopeverdeling tussen PC Vaarwegen en Uiterwaarden zie notitie "Demarcatie en perceelindeling" (Bijlage 1).

In de uiterwaard komt stenige ondergrond voor die een constructieve functie vervult zoals bescherming van een kunstwerk, oeverbescherming van een geul, bescherming van kabels en leidingen op de bodem van een geul. Daarnaast komt stenige ondergrond voor die geen constructieve functie heeft. Dit zijn o.a. terreinen met puin aan het maaiveld, oude fabrieksterreinen waar de opstallen zijn verwijderd maar de vloer nog aanwezig is, resten van niet meer functionele kribben, etc.

Gestorte en gezette steen met een constructieve functie zijn opgenomen in BKN. Waar de stenige ondergrond zonder constructieve ondergrond ligt is onbekend.

Functiebijdrage objecttype

Gestorte en gezette steen met een constructieve functie hebben als doel bescherming van het kunstwerk/object of voorkomen van erosie naar te beschermen andere objecten.

Decompositie objecttype

Als een beheerobject (bijv. Duiker, Brug, etc.) is voorzien van een constructieve/beschermende steenbedekking (stortsteen of zetsteen) dan element 'Bodembescherming (117)' opnemen. Binnen dit element dan de betreffende bouwdelen opnemen, bijvoorbeeld 'Stortebed (1510)'.

Als (stort)steen zonder constructieve/beschermende functie voorkomt, dan bouwdeel 'Steenhoop (1971)' opnemen.

Het element 'Nevengeul (364)' kan de bouwdelen 'Stortebed (1510)' en/of 'Steenhoop (1971)' bevatten.

Faalmechanisme

- Door waterstroming kan erosie plaatsvinden aan de stortsteenconstructie.
- Door zettingen van de ondergrond kan de constructie worden aangetast.
- Door vandalisme wordt constructie aangetast.

Interventieniveau

Stort- en zetsteen met een constructieve beschermende functie:

Het team Bodem en Oevers heeft een toestandsrapportage methodiek ontwikkeld. Deze methodiek is ook toepasbaar voor de stort- en zetsteen in de uiterwaard. De methodiek maakt gebruik van een beeldenboek (link opnemen) met gradaties van falen.

Eisen en verificatie

Stort- en zetsteen met constructieve functie:

Eis; Stort- en zetsteen met constructieve functie dient het object waartoe het behoort te beschermen tegen erosie. Toestand moet minimaal voldoen aan niveau 2 zoals beschreven in de toestandsrapportage methodiek.

Verificatiemethode: visuele inspectie

Verificatiecriteria: Beter dan niveau X op basis van het beeldenboek.

Verificatiemoment: Jaarlijks na hoogwaterseizoen. Gereed voor 1 juni.

Onderhouds- en inspectiestrategie/plan

Voor stort- en zetsteen met constructieve functie wordt een toestandsafhankelijk onderhoud uitgevoerd. Op basis van de toestand wordt bepaald of maatregelen noodzakelijk zijn. Toestand wordt jaarlijks in beeld gebracht na het hoogwaterseizoen. Herstelwerkzaamheden dienen uitgevoerd te worden met materiaal wat identiek is aan wat toegepast is bij aanleg.

Voor stenige ondergrond die geen constructieve functie hebben gelden behoudens het verspreidingsverbod zoals benoemd in de Waterwet geen minimale eisen t.a.v. de toestand van de constructie. Kortom de constructie wordt niet in stand gehouden. De locaties is wel van belang om te weten i.v.m. hogere kosten voor het vegetatieonderhoud en potentiële

milieuproblemen. Het is aan ON WOCU om eventueel locaties met stenige ondergrond zonder constructieve functie in beeld te brengen.

De puinlocaties zijn in principe allemaal asbestverdacht. Bij werkzaamheden op deze locaties dient hier rekening mee worden gehouden.

Risicoprofiel

Het risicoprofiel is afhankelijk van welke objecten de stortsteen moet beschermen. Voorstel is om twee risico categorieën te gebruiken:

- Hoog voor stortsteen die kunstwerken zoals bruggen en eigendom derden beschermen;
- Midden voor overige stortsteen zoals bescherming duikers, oevers en inlaatwerken.

Wie doet wat:

- RWS: geen onderhoudstaak.
- ON WOCU:
 - Uitvoeren inspecties en vastleggen in toestandsrapportages.
 - Herstelwerkzaamheden uitvoeren op basis van toestandsrapportages.

Programmering

Uit de toestandsinspectie of schouw blijkt dat schade is ontstaan die verholpen moet worden. In het rapport 'Grip op Nevengeulen' zijn de jaarlijkse kosten voor stortsteen van geulen gesteld op 9% van de baggerkosten. Dit betreft een prognose en is maar een deel van het totale areaal stortsteen te onderhouden door TU.

Gedurende de looptijd van het WOCU (waarschijnlijk zal de looptijd 10 jaar zijn) zal meer en betere data verkregen worden over het object zet- en stortsteen. Deze data dient gebruikt te worden om de programmering te verbeteren.

2.3 Objecttype Wegen

Verharde wegen

Definitie en scope

In de uiterwaarden (waar het eigen gronden betreft) liggen verharde wegen en paden (vanaf hier wegen genoemd) welke vrij toegankelijk zijn (door ontbreken fysieke barrière en bijpassende bebording). Deze wegen hebben verschillende verschijningsvormen; fietspad, landbouwweg, wandelpad, dijkafrit. Ook hebben de verharde wegen verschillende verschijningsvormen; gesloten verharding van verschillende materialen, open verharding (bv grasbeton) en halfverharding. RWS is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud (en kan aansprakelijk worden gesteld) van alle wegen op de eigen gronden. Uitzonderingen zijn:

- Indien een weg op de gemeentelijke wegenlegger staat dan is de daarin opgenomen onderhoudsplichtige wegbeheerder en verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud en aansprakelijk voor eventuele schade. Dit kan dus een andere partij zijn dan RWS zelf.

- Indien middels een recht van opstal het beheer en onderhoud bij een andere partij is belegd. Dit leidt er ook toe dat aansprakelijkheid voor eventuele schade bij die partij komt te liggen.

De mate van onderhoud kan verschillen per weg. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen primaire-en secundaire wegen.

De verharde wegen zijn opgenomen in BKN.

Primaire wegen. Een weg waarbij de aanwezigheid van een verharding noodzakelijk is voor het goed functioneren van een RWS object/locatie zoals bijvoorbeeld een steunpunt, bemande radarpost of meetstation. De verharde weg heeft daarmee een primair belang voor RWS en het beheer en onderhoud is zo intensief als nodig voor veiligheid en gebruikscomfort.

Secundaire wegen. Een weg waarbij de aanwezigheid van een verharding niet noodzakelijk is voor het goed functioneren van een RWS object/locatie. De weg is van secundair belang voor RWS en het beheer en onderhoud zo extensief als mogelijk en vooral gericht op veilig (mede)gebruik.

Zowel primaire als secundaire wegen kennen veelal meerdere typen gebruikers; motorvoertuigen, landbouwwerktuigen, fietsers en wandelaars. Dit is een wezenlijk verschil met de snelwegen van RWS die op motorvoertuigen zijn gericht. Dit betekent dat veiligheid en gebruikscomfort vanuit de meest kwetsbare gebruikers bekeken moet worden (veelal fietsers en wandelaars).

Voor beide type wegen kunnen juridisch bindende afspraken zijn vastgelegd met derden over een bepaalde staat van onderhoud door RWS.

Functiebijdrage object

Primaire wegen dragen bij aan het goed bereikbaar zijn en daarmee het functioneren van een RWS object/locatie.

Secundaire wegen dragen bij aan de ontsluiting van de uiterwaarden voor medegebruikers.

Decompositie object

Type weg. Element 'Verharding wegtype 6 (weg in verblijfsgebied) (224) opnemen of indien de verharding (mede) de functie van fietspad heeft, dan element 'Verharding wegtype 7 (fietspaden) (225)' opnemen.

Type verharding.

Berm.

Weginrichting. Zaken direct gekoppeld aan het functioneren van de weg: verlichting, verkeersborden, reflectorpaaltjes, poorten, paaltjes, slagbomen etc.

Faalmechanisme

- Door verwerking, verzakkingen, opbollingen en (over)belasting ontstaan gaten/scheuren/hobbels in de weg die het gebruik van de weg beperken door aantasting veiligheid en gebruikscomfort.
- Door vegetatieontwikkeling in de berm en op de weg wordt het gebruik van de weg belemmerd door aantasting veiligheid en gebruikscomfort

door beperking overzichtelijkheid en beperking doorrij hoogte- en breedte. Tevens tast dit de levensduur aan.

- Door gladheid wordt gebruik van de weg belemmerd (alleen van toepassing voor primaire wegen, secundaire wegen in principe geen gladheidsbestrijding).
- Door hoogwater op of nabij de weg wordt het gebruik beperkt en is de weg tijdelijk niet veilig te gebruiken.
- Na hoogwater achtergebleven materiaal beperkt het gebruik, levert gevaar op voor gebruikers of verminderd het gebruikscomfort.

Interventieniveau

Voor de wegen die onderhouden worden door RWS worden onderstaande interventieniveaus gehanteerd:

- Van alle wegen dient het wegdek zelf veilig gebruikt te kunnen worden. In geval van meerdere gebruikers is de meest kwetsbare gebruiker bepalend. Interventie afhankelijk van type schade en gebruik.
- Primaire wegen dienen tevens comfortabel gebruikt te kunnen worden. Interventie afhankelijk van type schade en gebruik.
- De vegetatie langs wegen moet zodanig worden beheerd dat het wegvak voor gebruikers onbelemmerd en veilig gebruik mogelijk is. Interventie afhankelijk van aanwezige vegetatie en gebruik.
- In geval van bomen naast de weg; interventie op basis van zorgplicht (zie leidraad vegetatiebeheer uiterwaarden).
- Wegen die vrij toegankelijk zijn en waar risico bestaat van te water raken van voertuigen, afzetten in geval van hoogwater.
- Verwijderen na hoogwater achtergebleven materiaal dat het gebruik belemmerd.

Eisen en verificatie

Eis: Het wegdek van alle wegen moeten veilig te gebruiken zijn

Eis: De vegetatie op en langs alle wegen moet dusdanig zijn dat deze wegen veilig te gebruiken zijn (zie leidraad vegetatiebeheer uiterwaarden).

Eis: De weginrichting van alle wegen moet dusdanig zijn dat de wegen veilig te gebruiken zijn

Eis: Primaire wegen moeten comfortabel te gebruiken zijn.

Eis: Er dient een 0-opname worden gemaakt, inhoud in overleg.

Verificatiemethode: monitoring/schouw

Verificatiecriterium: Met foto's aantonen dat voldaan wordt aan de eis.

Verificatiemoment: bij aanvang contract binnen 6 maanden na gunningsdatum 0-opname inclusief aanbeveling volgend moment inspectie wegdek, Ad-hoc bij schademelding. Beoordeling gezien vandalismegevoeligheid 3x per jaar. Voor meer informatie zie Omgevingsplan, bijlage: Beoordelingsplan.

Onderhouds- en inspectiestrategie/plan

Vervanging en reparaties van verhardingen zijn kostbaar en de risico's zijn groot (denk aan teerhoudend asfalt en asbest in de fundatie). In geval van

onvoldoende toegekend budget dient het onderhoud geprioriteerd te worden conform onderstaande prioritering:

- Veiligheid
- juridisch vastgelegde eisen derden
- Primaire wegen
- Secundaire wegen

De toestand van wegen is vaak niet bekend. Ook is vaak niet bekend of en zo ja, welke afspraken er zijn gemaakt over beheer, onderhoud en aansprakelijkheid met andere partijen. **RWS heeft risicoaansprakelijkheid t.a.v. wegen op eigen gronden, voor zover niet een andere partij (bijv een gemeente) de wegbeheerder is of er een recht van opstal geldt t.a.v. de weg en daarmee eventuele aansprakelijkheid bij een andere partij ligt.**

Door het ontbreken van toestandgegevens is het noodzakelijk dat aan het begin van het WOCU alle wegen in kaart worden gebracht. Hierbij moet inzichtelijk worden gemaakt:

- Welke wegen liggen op eigendom van de Staat/I&W? (Niet alle wegen zijn opgenomen in BKN).
- Wat is de juridische grondslag voor het beheer en onderhoud van deze wegen?
- Welke wegen zijn opgenomen in de wegenlegger (=gemeente wegbeheerder)?
- Zijn er bestuurlijke afspraken?
- Betreft het een primaire of secundaire weg?
- Toestand van de weg met een nader te bepalen methodiek, bv gebruik maken van de CROW methodiek.

Op basis van bovengenoemde inventarisatie wordt per weg het gewenste onderhoudsniveau bepaald. In combinatie met de toestand van de weg (0-meting) wordt per weg een onderhouds- en inspectieplan opgesteld.

In geval van secundaire wegen waarbij medegebruikers een verharding in stand wensen te houden moet gestreefd worden naar het overdragen van beheer en onderhoud (en/of eigendom) naar deze medegebruikers of partijen die deze medegebruikers vertegenwoordigen (bv gemeenten en recreatieschappen).

Daar waar secundaire wegen niet meer tegen redelijke kosten te repareren zijn en slechts door vervanging middels hoge investeringen veilig gemaakt kunnen worden moet de openstelling heroverwogen worden. De vrije toegang moet tijdelijk (tot er een blijvende oplossing is) fysiek worden beperkt of verhinderd (ondersteund door borden), indien nodig op basis van een verkeersbesluit. De fysieke barrières en bijbehorende borden dienen regelmatig (3x per jaar) geïnspecteerd worden.

Uitkomsten van de heroverweging kunnen zijn; blijvende beperking van de toegang of vrije toegang voorafgegaan door vernieuwing/reparatie.

Vernieuwing en reparatie van deze wegen alleen als onderdeel van een overdracht van het beheer, onderhoud en aansprakelijkheid naar derden.

Risicoprofiel

Primaire wegen die noodzakelijk zijn voor het goed functioneren van een RWS object/locatie dragen bij aan de prestaties van het netwerk. Dit geldt niet voor de secundaire wegen.

Voor zowel de primaire als de secundaire wegen geldt dat de kans op risico algemene veiligheid groot is. Dit komt doordat de meeste wegen niet onderhouden zijn.

Wie doet wat:

- RWS
 - Keuze inspectiemethode op basis voorstel ON
 - Keuze maken en akkoord geven op voorgestelde herstelwerkzaamheden.
 - Aanleveren juridische achtergrond per weg
- ON WOCU:
 - Inventarisatie van wegen die in beheer zijn bij RWS;
 - Per weg uitvoeren 0-meting en opstellen onderhouds- en inspectieplan;
 - Uitvoeren inspecties en vastleggen in toestandrapportages;
 - Herstelwerkzaamheden uitvoeren op basis van toestandrapportages;
 - Gladheidsbestrijding;
 - Bermbeheer en beheer vanwege zorgplicht (zie Leidraad vegetatiebeheer Uiterwaarden).

RWS-Programmering

Post bevat inspectie, toestandrapportages en op basis van het uitgevoerde toestandrapportage herstelwerkzaamheden uitvoeren zodat wordt voldaan aan de instandhoudingsvereisten. Er moet nog worden uitgezocht voor welke wegen RWS verantwoordelijk is en wat het niveau van onderhoud is. Streven is van ons af organiseren (ovk's), vangnet WOCU. In deze post zitten ovk's met gemeenten voor wegen waarvoor we onderhoud of gladheidsbestrijding hebben opgedragen.

Strategie is er op gericht om beheer en verantwoordelijkheid bij derden onder te brengen, hiervoor is de post Geld gastheerschap ruimtelijke kwaliteit en medegebruik opgenomen om verbetervoorstellen te doen om beheer van RWS af te regelen, waardoor minder beheerkosten op termijn. Dan afkoopsom uit deze post.

Onverharde wegen

Definitie en scope

In de uiterwaarden liggen onverharde wegen en paden (vanaf hier wegen genoemd) op eigendom van de Staat/I&W welke vrij toegankelijk zijn (door ontbreken fysieke barrière en bijpassende bebording). Deze wegen hebben verschillende verschijningsvormen; struinp pad (geen bordjes), onderhoudspad, klompenpad (wel bordjes). Alle wegen hebben een

bepaalde route (al dan niet dynamisch) en een oppervlakte dat gebruikt wordt (vanaf hier wegdek genoemd).

RWS is aansprakelijk en verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van alle onverharde wegen op eigendom van de Staat/I&W. Uitzondering hierop is indien middels een recht van opstal de aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid voor beheer en onderhoud bij een andere partij is belegd.

Onverharde wegen zijn veelal van minder groot belang voor het uitvoeren van de taken van RWS. Deze wegen worden gebruikt door onderhoudsvoertuigen en wandelaars. Het beheer en onderhoud is zo extensief als mogelijk en vooral gericht op veilig (mede)gebruik. Er zijn echter ook wegen die naar RWS objecten leiden zoals bv onbemande radarposten. Deze wegen hebben wel groot belang voor het uitvoeren van de taken van RWS.

Ook bij onverharde wegen moet daarom onderscheid worden gemaakt tussen primaire-en secundaire wegen.

Primaire wegen. Een weg waarbij de toegankelijkheid van deze weg noodzakelijk is voor het goed functioneren van een RWS object/locatie zoals bijvoorbeeld een onbemande radarpost of meetstation. Ook zijn er onverharde wegen die essentieel zijn voor de ontsluiting van uiterwaarden. De onverharde weg heeft daarmee een primair belang voor RWS en het beheer en onderhoud is zo intensief als nodig voor veiligheid en gebruikscomfort.

Secundaire wegen. Een weg waarbij de toegankelijkheid van deze weg niet noodzakelijk is voor het goed functioneren van een RWS object/locatie. De weg is van secundair belang voor RWS en het beheer en onderhoud zo extensief als mogelijk en vooral gericht op veilig (mede)gebruik. Voor beide type wegen kunnen juridisch bindende afspraken zijn vastgelegd met derden over een bepaalde staat van onderhoud door RWS.

Functiebijdrage object

De wegen dragen bij aan de ontsluiting van de uiterwaarden voor medegebruikers en onderhoudsvoertuigen.

Decompositie object

Type weg, struinp pad, onderhoudsweg, etc

Weginrichting. Zaken direct gekoppeld aan het functioneren van de weg: (verkeers en welkoms)borden, reflectorpaaltjes, poorten, paaltjes, slagbomen etc.

Faalmechanisme

- Door verzakkingen, stagnatie van regenwater en (over)belasting ontstaan kuilen /hobbels in de weg die het gebruik van de weg beperken door aantasting veiligheid en gebruikscomfort.
- Door vegetatieontwikkeling in de berm en op de weg wordt het gebruik van de weg belemmert door aantasting veiligheid en gebruikscomfort

door beperking overzichtelijkheid en beperking doorrij hoogte- en breedte.

- Door hoogwater op of nabij de weg wordt het gebruik beperkt en is de weg tijdelijk niet veilig te gebruiken.
- Na hoogwater achtergebleven materiaal beperkt het gebruik, levert gevaar op voor gebruikers of verminderd het gebruikscomfort.

Interventieniveau

Voor de wegen die onderhouden worden door RWS worden onderstaande interventieniveaus gehanteerd:

- Van alle wegen dient het wegdek zelf veilig gebruikt te kunnen worden. In geval van meerdere gebruikers is de meest kwetsbare gebruiker bepalend. Interventie afhankelijk van type schade en gebruik.
- De vegetatie langs wegen moet zodanig worden beheerd dat het wegvak voor gebruikers onbelemmerd en veilig gebruik mogelijk is. Interventie afhankelijk van aanwezige vegetatie en gebruik.
- In geval van bomen naast de weg; interventie op basis zorgplicht (zie leidraad vegetatiebeheer uiterwaarden)
- Wegen afzetten in geval van hoogwater.
- Verwijderen na hoogwater achtergebleven materiaal dat het gebruik belemmerd.

Eisen en verificatie

Eis: Het wegdek van alle wegen moeten veilig te gebruiken zijn

Eis: De vegetatie op en langs alle wegen moet dusdanig zijn dat deze wegen veilig te gebruiken zijn (zie leidraad vegetatiebeheer uiterwaarden).

Eis: De weginrichting van alle wegen moet dusdanig zijn dat de wegen veilig te gebruiken zijn

Eis: Er moet een 0-opname worden gemaakt, inhoud in overleg.

Verificatiemethode: monitoring/schouw

Verificatiecriterium: Met foto's aantonen dat voldaan wordt aan de eis.

Verificatiemoment: bij aanvang contract 0-opname inclusief aanbeveling volgend moment inspectie wegdek, Ad-hoc bij schademelding. Bebording gezien vandalismegevoeligheid 3x per jaar.

Eis: Fysieke afsluiting en bijbehorende bebording moeten aanwezig zijn

Verificatiemethode: schouw

Verificatiecriteria; moeten aanwezig zijn, functioneren en leesbaar zijn.

Verificatiemoment: 3 x jaar met een interval van circa 4 maanden

Onderhouds- en inspectiestrategie/plan

Door het ontbreken van gegevens is het noodzakelijk dat aan het begin van het PC alle wegen in kaart worden gebracht. Hierbij moet inzichtelijk worden gemaakt:

- Welke wegen liggen op eigendom van de Staat/I&W?
- Wat is de juridische grondslag voor het beheer en onderhoud van deze wegen?

- Zijn er (bestuurlijke) afspraken over beheer en onderhoud door derden?
- Betreft het een primaire of secundaire weg?
- Toestand van de weg met een nader te bepalen methodiek.

Op basis van een eerste toestand bepaling (tevens gebruiksbepaling) gekoppeld aan het gebruik moet de onderhoudsbehoefte blijken. In geval van onvoldoende toegekend budget dient het onderhoud geprioriteerd te worden conform onderstaande prioritering:

- Veiligheid
- juridisch vastgelegde eisen derden
- Primaire wegen
- Secundaire wegen

In geval van secundaire wegen waarbij medegebruikers een route in stand willen houden en bewegwijzeren dan dient dit privaatrechtelijk te worden vastgelegd in verband met aansprakelijkheid. Door wegwijzers te plaatsen neemt het aantal gebruikers toe en hebben deze gebruikers ook verwachtingen (en rechten) op de staat van onderhoud. Overal waar wel wegwijzers zijn maar geen privaatrechtelijke overeenkomst dient dit gerepareerd te worden ivm aansprakelijkheid. Het beheer en onderhoud dient dan bij betreffende partij belegd te worden.

Indien de toegang/uitgang tot het pad op staatsgrond ligt dient er een welkomstbord geplaatst te worden met daarop de huisregels. De wegen die niet actief worden onderhouden door RWS worden voorzien van fysieke barrières en borden. Middels deze maatregelen wordt aansprakelijkheid door gebruik van de weg voorkomen. De fysieke barrières en bijbehorende borden dienen regelmatig (3x per jaar) geïnspecteerd worden. Het bordenbestand is opgenomen in BKN. Het bebordingsplan is als bijlage opgenomen in het Omgevingsplan.

Risicoprofiel

Primaire wegen die noodzakelijk zijn voor het goed functioneren van een RWS object/locatie dragen bij aan de prestaties van het netwerk. Dit geldt niet voor de secundaire wegen.

Voor zowel de primaire als de secundaire wegen geldt dat de kans op risico algemene veiligheid groot is. Dit komt doordat de meeste wegen niet onderhouden zijn.

Wie doet wat:

- RWS:
 - Keuze inspectiemethode op basis voorstel ON
 - Keuze maken en akkoord geven op voorgestelde herstelwerkzaamheden.
 - Aanleveren juridische achtergrond per weg
- ON WOCU:
 - Inventarisatie van wegen die in beheer zijn bij RWS;

- Per weg uitvoeren 0-meting en opstellen onderhouds- en inspectieplan;
- Uitvoeren inspecties en vastleggen in toestandsrapportages;
- Herstelwerkzaamheden uitvoeren op basis van toestandsrapportages.
- Bermbeheer en beheer vanwege zorgplicht (zie Leidraad vegetatiebeheer Uiterwaarden).

RWS-Programmering

Post bevat inspectie, toestandsrapportages en op basis van het uitgevoerde toestandsrapportage herstelwerkzaamheden uitvoeren zodat wordt voldaan aan de instandhoudingsgrens. Er moet nog worden uitgezocht voor welke wegen RS verantwoordelijk is en welk niveau van onderhoud.

Streven is van ons af organiseren (ovk's), vangnet PC. In deze post zitten ovk's met gemeenten voor wegen waarvoor we onderhoud of gladheidsbestrijding hebben opgedragen.

Strategie is er op gericht om beheer en verantwoordelijkheid bij derden onder te brengen, hiervoor is de post Geld gastheerschap ruimtelijke kwaliteit en medegebruik opgenomen om verbetervoorstellen te doen om beheer van RWS af te regelen, waardoor minder beheerkosten op termijn. Dan afkoopsom uit deze post.

2.4 Objecttype Kades

Definitie en scope

Onder kades wordt verstaan zomerkades en leikades die invloed hebben op de functie afvoer en of water keren. De kades kunnen zowel op eigendom van de Staat/I&W als op eigendom van derden liggen. De kades zijn opgenomen in de Legger rijkswaterstaatwerken.

Niet alle kades die opgenomen zijn in de Legger rijkswaterstaatwerken worden actief beheerd. De kades die niet actief beheerd worden maar die wel opgenomen zijn in de Legger rijkswaterstaatwerken worden via het vergunningenspoor "beschermd". Indien eigenaar de constructie van een kade wil wijzigen dan wordt dit in het vergunningenspoor beoordeeld.

De kades die actief beheerd worden door RWS zijn een selectie van kades die een relatief hoog risico hebben op de functies afvoer en of water keren. Reden voor een beperkte selectie is dat RWS onvoldoende ervaring heeft met het beheer van dit type kades om keuzes te maken t.a.v. gewenste onderhoudsniveau en kosten. Deze selectie vormt als het ware een pilot om meer inzicht te verkrijgen hoe RWS in de toekomst de kades gaat beheren. De kades die actief beheerd worden door RWS zijn opgenomen in BKN en betreffen:

- Noordwaard; Kades rondom trafostation De Zalm (functie waterkering) en de lage kades waarover met SBB is afgesproken dat deze constructief worden beheerd door RWS.
- Splitsingspunt Pannerdense kop.

RWS is op een aantal locaties eigenaar van een primaire kering (o.a. Fortmond, onder brug A28, bij zwaaikom Spooldesluis). Deze zijn opgenomen in de legger van het Waterschap. Het Waterschap is de wettelijke beheerder van de primaire kering. De eigenaar is verantwoordelijk voor het vegetatieonderhoud en dient zorg te dragen voor het instandhouden van de erosiebestendige toplaag. In de meeste gevallen betreft dit een erosiebestendige grasmatt. Dit aspect wordt behandeld onder paragraaf 2.7 Land in eigendom van de Staat/I&W. In deze paragraaf worden primaire kering niet verder behandeld.

RWS heeft objecten zoals keersluizen in beheer die onderdeel zijn van een primaire waterkering. Hiervoor wordt een 6-jaarlijkse toets op de waterkering uitgevoerd. TU heeft geen beheerverantwoordelijkheid voor deze objecten.

In de kades kunnen waterreguleringswerken voorkomen. Niet al deze werken zijn nog functioneel. De verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud van deze objecten is niet altijd duidelijk. De reguleringswerken zijn onderdeel van de kade maar worden beschreven bij kleine kunstwerken.

Functiebijdrage object

In Referentiedocument Oevers en Bodems worden een aantal functies genoemd voor lei- en strekdammen. Voor deze functies worden een aantal globale interventieniveaus gegeven voor aspecten of componenten, via mogelijke ongewenste gebeurtenissen. Een belangrijke functie daarbij is "Water afvoeren". Bij het uitwerken van de componenten van dergelijk kades is dit document verder gebruikt.

OBR Dijken, Dammen, Duinen en Uiterwaarden geeft de functie-allocatie voor de verschillende objectcategorieën binnen het Hoofd Water Systeem. De hier behandelde leikades vallen onder de categorie uiterwaarden. De belangrijkste functie met betrekking tot het keren van water is ook in dit document de functie "Afvoeren Water".

Decompositie object

Om eisen aan het functioneren van onderdelen of elementen van de leikades te kunnen stellen is een verdere uitsplitsing van de leikade nodig. Deze decompositie (cf Systems Engineering) dient te geschieden volgens de geldende normen, zoals ook in IHP en OBR worden gehanteerd. De geldende norm NEN2767-4 geeft een algemeen geldige decompositie. Volgens de NEN 2767-4 decompositie zoals gehanteerd binnen RWS bestaat zowel de elementsoort leikade (#360) als de elementsoort leidam (#361). Deze elementsoorten kunnen verder worden uitgesplitst in bouwdeelsoorten.

(NB: voor deze specifieke leikades is het nog nodig de koppeling te maken met het beheerobject Uiterwaard (BS), deze koppeling bestaat in de kaders voor decompositie nu nog niet. RWS ON pakt dit op in nauw overleg met RWS GPO).

De bouwdeelsoorten voor de elementsoort leikade (en leidam) zijn de volgende:

- Filterconstructie
- Grondlichaam
- Opsluitconstructie
- Bekleding
- Toplaag
- Bomen/houtopstanden
- Bodem (waterbodem)
- Zinkstuk

Een aantal van deze bouwdeelsoorten zijn niet direct relevant, want bevinden zich in de uiterwaard of waterlichaam, of zijn onderdeel van de lagen onder de erosiebestendige bekleding. Voor deze laatste zijn geen eisen nodig, omdat bij zichtbaarheid van deze bouwdeelsoorten direct sprake is van een problematisch schadebeeld. Hiervoor is onmiddellijk herstel noodzakelijk.

De bouwdeelsoorten die nu niet ter zake doen betreffen: filterconstructie, bodem en zinkstuk. De bouwdeelsoort 'toplaag' komt tot uiting in de verschillende bekledingen.

Faalmechanisme, interventieniveau en eisen per bouwdeel

Voor de toestandsbepaling van de kades wordt gebruik gemaakt van de Digigids (<http://digigids.hetwaterschapshuis.nl/>). De Digigids wordt o.a. door de Waterschappen gehanteerd om de toestand van kades en dijken in beeld te brengen. Het is een digitale catalogus met (voor)beelden van schades aan keringen (bijvoorbeeld dijken) en de kwalificatie daarvan. De kwalificatie van de toestand vormt het startpunt voor de inschatting van de ernst van de schade en de acties om deze schade te (laten) verhelpen.

Voor de relevante bouwdelen wordt in deze paragraaf de faalmechanisme(n) en eis(en) beschreven. Samen met ON van het WOCU wordt bepaald hoe de inspectie met de Digigids wordt vormgegeven en wat de bepalende bouwdelen zijn. Onderstaande is gebaseerd op de memo "Eisen t.b.v. prestatiecontract pilot leukades ON" (Bijlage 4).

Grondlichaam

De processen die een risico vormen voor het grondlichaam in termen van de functie water keren zijn:

- Zetting
- Klink
- Erosie kern

Deze processen veroorzaken verzakking, daling kruinhoogte en bezwijken van het grondlichaam en daarmee functieverlies.

De ontwerphoogte wordt gebruikt als interventieniveau. Indien ontwerpberoekeningen en – documentatie ontbreken, is het uitgangspunt de huidige hoogte in stand te houden. Historische AHN data vormt dan de referentie.

Eis:

- Hoogte – (Kruin)hoogte van grondlichaam – de gemeten kruinhoogte van de kade mag niet lager zijn dan de historische AHN data.
- Verificatiemethode: Remote sensing/inmeting.
- Verificatiecriterium: Aantonen dat voldaan wordt aan de eis.
- Verificatiemoment: Jaarlijks na hoogwaterseizoen. Gereed voor 1 juni.

Opsluitconstructie

Een opsluitconstructie is een element dat dient als verticale rand om de vorm van het kunstwerk (bijv. dam/dijk) te behouden en te ondersteunen.

In Referentiedocument Oevers en Bodems, RWS DWW, 19-1-2001, wordt geen harde grenswaarde gesteld. Wel het volgende interventieniveau: de perkoenen (ook banden) hellen of te ver over of zijn verrot. De instandhoudingsmaatregel die dan uitgevoerd moet worden is renovatie van de gehele bovenbouw van de kade.

Wat te ver hellen is, wordt in dit document niet nader gespecificeerd. Bij de verschillende bekledingstypen komt de toestand van de opsluitconstructie terug als de maximale spleetopening.

Bekleding

Er zijn meerdere typen bekleding mogelijk op de kades. Zowel breuksteen, zetsteen als gras zijn in ieder geval aanwezig.

De functie van de bekleding is het voorkomen van erosie van het grondlichaam, en soms ook het voorkomen van uitspoeling van de filterlagen onder de bekleding. Of de kade nu een primaire kering is, een regionale kering of een leikade, de bekleding moet erosiebestendig zijn. Alleen de mate waarin de bekleding moet voldoen aan een bepaalde erosiebestendigheid dan wel een bepaalde mate van overgebleven erosiebestendigheid, verschilt.

Dat verschil is hier niet aan te geven, immers een norm ontbreekt. Daarom is gekeken naar visueel waarneembare aspecten waarvan duidelijk is dat er een verhoogd risico is op een lagere erosiebestendigheid.

Zet- en stortsteen

Zet- en stortsteen kan op een aantal manieren verdwijnen, dat kan door afslag, maar ook door vandalisme. Het verdwijnen van de zet- en stortsteen kan leiden tot uitspoeling en bezwijken van het grondlichaam.

De toestandsbepaling wordt uitgevoerd conform methodiek zoals beschreven in paragraaf 2.2. Hierbij wordt afgeweken van de methodiek van de Digigids. Reden is 1 methodiek voor de toestandsbepaling van zet- en stortsteen in de uiterwaard.

Asfalt

De functie van de bekleding asfalt is het tegengaan van erosie van het grondlichaam en het voorkomen van verplaatsing van materiaal uit het grondlichaam.

Aangenomen wordt dat in de pilot asfalt als bekleding niet voorkomt. Indien asfalt wel aanwezig is als wegebouw materiaal dienen de eisen voor die functie nog nader afgeleid te worden. Dit valt buiten deze scope.

Grasbekleding

Grasbekledingen hebben de functie om het grondlichaam te beschermen tegen erosie. Deze grasbekledingen moeten aan bepaalde eisen voldoen om de functie goed te kunnen vervullen. Omdat gras een natuurlijk product is, dat voor een goede kwaliteit afhankelijk is van meerdere factoren, worden meerdere specifieke eisen gesteld om de erosiebestendigheid te kunnen garanderen

De kritische sterkte van de grasbekleding wordt bepaald door de erosiebestendigheid van de grasbekleding. Uit onderzoek met de golfploop- en golfoverslagsimulator (prototype praktijkproeven op dijken) is geconcludeerd dat indien een grasmat gezond is en een goede bedekking heeft over het talud dat er een goede erosiebestendigheid aanwezig is.

Uit de kwalificatie- en beoordelingsmethodiek blijkt dat er een gezonde en zo goed mogelijk gesloten grasmat aanwezig moet zijn waarbij er van uitgegaan wordt dat er een direct verband is tussen de bedekkingsgraad en een wortelnet. Hoe hoger de bedekkingsgraad hoe dichter het wortelnetwerk. M.a.w.:

Eisen:

- Er moet sprake zijn en blijven van een "gesloten" grasmat.
- Er moet sprake zijn van gladde / egale en dichte taluds en kruin.
- Verificatiemethode: Visuele inspectie op basis van de digigids.
- Verificatiecriterium: Onderstaande parameters dienen in de digigids beter te scoren matig of slecht.
- Verificatiemoment: Jaarlijks na hoogwaterseizoen. Gereed voor 1 juni.

De parameters die van invloed zijn op de toestand van de bekleding staan hieronder beschreven. Indien geconstateerd wordt dat middels een categorisering via Digigids wordt gekomen tot een oordeel matig of slecht, er direct ingegrepen moet worden (m.u.v. soortenrijkdom). In de basis gelden de eisen voor een "gesloten" grasmat.

- Afdekking - Afdekking van grasbekleding door bladval of maaisel dat niet is geruimd, bezien per 25 m² – Handhaven Goed (geen afdekking) interventie bij Redelijk: Aaneengesloten afdekking ≤ 1 m², of lengte ≤ 10 m. (Bron: Eisenset ZD, komt overeen met Digigids met nadere duiding lokaal).
- Bedekkingsgraad - Bedekkingsgraad; de gemiddelde bedekking van een oppervlak met vegetatie van gras en kruiden, bezien per 5x5 m – handhaven Goed: Gemiddeld oppervlak met vegetatiebedekking groter dan of gelijk aan 85%. Continue grasmat gedomineerd door grasblad. Plantafstand; $\leq 0,10$ m, en ≤ 10 % van het oppervlak is $\leq 0,2$ m, of beschadiging grasmat $\leq 0,15 \times 0,15$ m en max. 0,10 m diep; max. 2 st per 1 m² en max. 5 st per 25 m². (Bron: Eisenset ZD, komt overeen met Digigids met nadere duiding omvang toegestane beschadiging).

- Drijf- en/of zwerfvuil - Drijf- en/of zwerfvuil; Vuil, veek/daak, plantenresten, illegale stort dat de grasbekleding kan afdekken en/of beschadigen – Handhaven Goed: Geen tot hier en daar sporadisch lichte sporen van klein vuil (i.v.m. verstikking grasmat). (Bron: Eisenset ZD, komt overeen met Digigids).
- Erosieafslag; lokale afslag van bekleding door stroming en / of golven, bezien per 25 m2. – Handhaven Redelijk: ≤ 3 gaten $\leq 0,15 \times 0,15$ m en $\leq 0,10$ m diep, of afslagrand hoogte $\leq 0,05$ m. (Bron: Eisenset ZD, komt overeen met Digigids).
- Graverij - Graverij klein / groot heeft betrekking op graafsporen van mensen en dieren, als bevers, muskusratten, vossen, konijnen, muizen, mollen etc., bezien per 25 m2. – Handhaven Goed en Redelijk voor kleine graverij, Geen schade aan grasbekleding door mens, bever, bever, muskusrat, konijn of vos, etc. Beschadiging grasmat $\leq 0,15 \times 0,15$ m2 en $\leq 0,10$ m diep; ≤ 2 st per 1 m2 en ≤ 5 st per 25 m2 voor muizenholen en molshopen. (Bron: Eisenset ZD, komt overeen met Digigids, aangepast voor kleine graverij, te streng).
- Kale plekken - Kale plekken; lokale plekken in bekleding waar gewas en stoppels ontbreken als gevolg van langdurige afdekking, vee, spoorvorming, etc., bezien per 25 m2 – Handhaven Redelijk: < 3 plekken $\leq 0,15 \times 0,15$ m waar vegetatie weg is. (Bron: Eisenset ZD, afwijkend van Digigids minder plekken en groter oppervlak, geduid op oppervlakte eenheid).
- Maaien /beweiding - Maaien / beweiding; het korten van gewas door machine of begrazing met vee.- Handhaven Redelijk: Gewas onregelmatig gekort van 0,07 tot 0,15 m. (Bron: Digigids, Eisenset ZD te streng).
- Onkruid - Onkruid Groot / Klein [ongewenste vegetatiesoorten die zodevorming belemmeren en andere soorten al dan niet kunnen verdringen], bezien per 25 m2. Handhaven Goed, geen onkruid. Interventie bij Redelijk: Groot: 1 plant met afdekkende bladeren van bijv. Reuze Berenklauw, Japanse Duizendknoop, Groot Hoefblad, Distel, etc. Klein: minder dan 10 % is bedekt met bijv. Akkerdistel, Brandnetel, Ridderzuring, mos, etc. (Bron: Eisenset ZD, gelijk aan Digigids).
- Ruigte en houtopslag - Ruigte en houtopslag; houtige beplanting die functie van bekleding aantast – Handhaven Redelijk: Hier en daar solitaire houtopslag, grasbekleding aaneengesloten en in takt. Voor ruigte: maximaal 5 plekken met een doorsnede van 0,2 m (Bron: Eisenset ZD, gelijk aan Digigids).
- Scheuren - Scheuren, overgangen en afschuiving; lijnvormige gleuven in bekleding – handhaven Redelijk: ondiepe scheuren met onregelmatig patroon, geen scherp scheurvvlak, breedte kleiner dan 0.01. (Bron: Digigids, lijkt op eisenset ZD, maar iets minder streng op lengte scheuren).

- Spoorvorming - Spoorvorming, rijsporen, schapenpaadjes; lijnvormige oneffenheden in bekleding. Handhaven Redelijk: Zichtbare oppervlakkige sporen maar graszode in takt en insporingsdiepte $\leq 0,05$ m. (Bron: Digigids, gelijk aan eisenset ZD).
- Verzakking en/of opbolling - Verzakkingen en/of opbollingen in het profielvlak – Handhaven Goed: Geen verheffingen of opbollingen in het profielvlak. (Bron: Eisenset ZD, gelijk aan Digigids).

Onderhouds- en inspectiestrategie/plan

Jaarlijks en na elk hoogwater dient een toestandsinspectie uitgevoerd te worden. Indien een bouwdeel van de kade niet voldoet aan de gestelde eis dan dienen herstelmaatregelen uitgevoerd te worden.

Herstelwerkzaamheden dienen uitgevoerd te worden met materiaal wat identiek is aan wat toegepast is bij aanleg. Indien zode opnieuw ingezaaid moet worden dan dient hiervoor een bloemrijk grasmengsel geschikt voor dijken worden gebruikt.

Risicoprofiel

De kades rondom het splitsingspunt zijn van invloed op de waterverdeling en dus op de prestaties van het netwerk.

Indien de kade in de Noordwaard rondom het trafohuis bezwijkt zal dit gevolgen hebben voor de regionale stroomvoorziening.

Wie doet wat:

- RWS: geen onderhoudstaak
- ON WOCU:
 - Uitvoeren inspecties en vastleggen in toestandsrapportages;
 - Herstelwerkzaamheden uitvoeren op basis van toestandsrapportages.

2.5 Objecttype Kleine kunstwerken

2.5.1 Objecttype Waterinlaat/-uitlaat

Definitie en scope

Onder water inlaat- uitlaat wordt verstaan de constructie die de verbinding maakt tussen het zomerbed en een water/geul in de uiterwaard.

Te onderscheiden types:

- Waterbodem met of zonder stortsteen (opgenomen in BKN).
- Duiker met diameter $< 1,5$ m, kleine duikers in een grondlichaam met vaak stortsteenbescherming aan beide zijdes (opgenomen in BKN).
- Duiker met diameter $> 1,5$ m, vaak aan bovenkant voorzien van een pad/weg voor (onderhouds)verkeer met vaak stortsteenbescherming aan beide zijdes. Voorbeelden Klompenwaard, Passewaaij, Hurwenen, Loenense Buitenpolder en Bakenhof. Duikers met diameter $> 1,5$ m zijn opgenomen in DISK. Vanuit DISK worden de toestandsrapportages uitgevoerd door GPO en het noodzakelijke constructieve onderhoud

geprogrammeerd en uitgevoerd. Het constructieve onderhoud van deze duikers wordt om deze reden niet beschreven in dit IHP (opgenomen in BKN).

Functiebijdrage object

Het object draagt bij aan de functie afvoer en KRW.

Decompositie object

Opbouw van de constructie (bijvoorbeeld duiker, stortsteenconstructie, grondlichaam, wegconstructie).

In-uitlaat zijn onderdeel van een nevengeul.

Vaste constructies opnemen als beheerobject 'Waterreguleringswerk (BZ)' met bijbehorende elementen zoals bijv. 'Bodembescherming (117)', 'Oeverbescherming (174)', 'Verharding wegtype @ (@@@) (22@)', etc.

Faalmechanisme

- Door sedimentatie is de doorstroomcapaciteit te klein.
- Door drijfvuil is de doorstroomcapaciteit te klein.
- Door erosie ontstaat achter- onderloopsheid/ondermijning van de constructie.
- Door sedimentatie, drijfvuil, corrosie en/of slijtage functioneren bewegende delen niet meer.

Interventieniveau

- Generieke eisen
 - Drijfvuil mag de doorstroming niet belemmeren.
 - Als bodemhoogte voor en achter de in-uitlaat hoger ligt dan de hoogte van de in-uitlaat.
- Waterbodem met stortsteen
 - Als de hoogte van de inlaat (+/- 30 cm) te hoog of te laag ligt t.o.v. de aanleghoogte. Aanleghoogte wordt opgenomen in de Legger rijkswaterstaatswerken.
 - Duikers > en < dan 1,5m
 - Als de afname van doorstroomopening groter is dan 20% van het doorstroom oppervlak.
 - Als de bodemhoogte voor en achter de duiker minder dan 10 cm beneden de onderkant buis (b.o.b.) van de duiker ligt.

Eisen en verificatie

Eis: Hinderlijk (drijf)vuil dat de doorstroming belemmert dient niet aanwezig zijn.

Eis: Bodemhoogte voor en achter de in-uitlaat dient niet hoger te liggen dan de in-uitlaat.

Eis: Duiker moet een minimale doorstroomcapaciteit hebben van 80%.

Eis: Bodemhoogte voor en achter de duiker moet minimaal 10 cm beneden de onderkant buis (b.o.b.) van de duiker liggen.

Eis: Bewegende delen moeten functioneren.

Verificatiemethode: monitoring (meten en schouw) en analyse van de gegevens.

Verificatiecriterium: Met behulp van foto's en tekeningen (meetgegevens) aantonen dat voldaan wordt aan de eis.

Verificatiemoment: jaarlijks en na ieder relevant hoogwater. Voor 1 juni.

Onderhouds- en inspectiestrategie/plan

Jaarlijks en na elk hoogwater dient een toestandsinspectie uitgevoerd te worden. Gebreken dienen hersteld te worden.

Risicoprofiel

Een waterinlaat/-uitlaat heeft invloed op de functie KRW en afvoer. Indien falen gevolgen heeft voor de meestroomfrequentie dan heeft dit gevolgen voor prestaties van het netwerk. Overig falen heeft minder invloed op de prestatie van het netwerk maar kan wel tot grotere schades leiden indien niet tijdig wordt verholpen.

Wie doet wat:

- RWS: geen onderhoudstaak.
- ON WOCU:
 - Uitvoeren inspecties en vastleggen in toestandsrapportages.
 - Dagelijks beheer (verwijderen drijfvuil).
 - Herstelwerkzaamheden uitvoeren op basis van toestandsrapportages.

2.5.2 Objecttype Overlaat/drempel

Definitie en scope

Onder Overlaat/drempel wordt verstaan constructies die bepalend zijn voor wanneer het achterliggende gebied gaat meestromen. De constructies bestaan uit een grondlichaam eventueel met een stortsteen/opsluitconstructie op of onder het maaiveld.

Functiebijdrage object

Het object draagt bij aan de functie afvoer en KRW.

Decompositie object

Dit soort vaste constructies opnemen als beheerobject 'Waterreguleringswerk (BZ)' met bijbehorende elementen zoals bijv. 'Bodembescherming (117)', 'Oeverbescherming (174)', etc.

Faalmechanisme

Door waterstroming en/of vandalisme wordt de erosiebestendige laag beschadigd waardoor uiteindelijk de hoogte van de overlaat/drempel niet meer aanwezig is. Deze bres in het grondlichaam kan uiteindelijk leiden tot een woelkom en indien niks wordt gedaan tot een doorbraak.

Door zetting, inklinking, sedimentatie en erosie kan de hoogte van overlaat/drempel wijzigen.

Interventieniveau

- Als de erosiebestendige laag niet meer voldoet op een oppervlak groter dan 1 m². (In de praktijk bekijken of de digigids hiervoor gebruikt kan worden).
- Indien de constructie +/- 0,20m afwijkt van de ontwerphoogte. Ontwerphoogte is opgenomen in de Legger rijkswaterstaatswerken.

Eisen en verificatie

Eis: De hoogte van de overlaat/drempel mag maximaal +/- 0,20m afwijken t.o.v. de ontwerphoogte.

Eis: Schade aan de erosiebestendige laag mag niet groter zijn dan 1 m².

Verificatiemethode: monitoring (schouw en inmeten) en analyse van deze gegevens.

Verificatiecriterium: Met behulp van foto's en analyse inmeetgegevens aantonen dat voldaan wordt aan de eis.

Verificatiemoment: jaarlijks en na ieder relevant hoogwater.

Onderhouds- en inspectiestrategie/plan

Voor en na het hoogwaterseizoen. Gebreken dienen hersteld te worden.

Wie doet wat:

- RWS: geen onderhoudstaak.
- ON WOCU:
 - Uitvoeren inspecties en vastleggen in toestandsrapportages.
 - Herstelwerkzaamheden uitvoeren op basis van toestandsrapportages.

2.5.3 Objecttype Cultuurhistorische objecten

Definitie en scope

Betreft alle cultuurhistorische objecten zoals schoorstenen, steenovens, kazematten die op eigendom staan van de Staat/I&W en waar geen andere partij verantwoordelijk is voor het onderhoud.

Indien een object een monumentale status heeft dan gelden voor eigenaar specifieke wet en regelgeving. De beschermde monumenten zijn te vinden op: <http://monumentenregister.cultureelerfgoed.nl/php/main.php>.

Erfgoedwet 2016

Het is verboden om zonder voorafgaande vergunning een beschermd monument te verplaatsen, wijzigen, ontsieren, slopen, vervreemden etc. Dit geldt voor rijks-, provinciale en gemeentelijke monumenten.

Voor deze monumenten geldt een instandhoudingsplicht. Een eigenaar moet zorgen dat het monument zodanig onderhouden wordt dat behoud gewaarborgd is. Wat de instandhouding precies inhoudt is onduidelijk. Het betreft met name basaal onderhoud (wind- en waterdicht houden, geen gevaar opleveren voor de omgeving etc.) en geen verfraaiing (mooi in de verf zitten, graffiti verwijderen).

De betreffende objecten zijn opgenomen in BKN.

Functiebijdrage object

Het object draagt niet bij aan de functies Rijkswateren.

Decompositie object

Afhankelijk van het instandhoudingsplan per specifieke schoorsteen.
Element 'Schoorsteen (403)' opnemen.

Faalmechanisme

Verwerking van de constructie zoals voegen, ankers en ringen waardoor onderdelen los komen te zitten met als lange termijn gevolg het falen van de constructie.

Onderhouds- en inspectiestrategie/plan

Het instandhouden van een schoorsteen/steenoven behoort niet tot de core business van RWS. Vaak zijn schoorstenen via een project in eigendom gekomen van de Staat/I&W. Op hoofdlijnen zijn er drie (onderhouds)strategieën:

- Ruïne beheer; omgeving afzetten met hekken incl. plaatsen waarschuwborden.
- Instandhoudingsbeheer; op basis van een specifieke IHP voor betreffende object de werkzaamheden uitvoeren.
- RWS gaat actief samenwerken met derde partijen om het onderhoud en de bescherming van deze objecten te gaan regelen.

Voor elk object dient bepaald te worden welk type beheer van toepassing is. Hierbij is het o.a. van belang om te achterhalen welke afspraken in het verleden zijn gemaakt t.a.v. de instandhouding. Indien voor een object gekozen wordt voor instandhouding dan moet voor betreffend object een specifiek IHP worden opgesteld door een erkend adviesbureau. In dit specifieke IHP moet komen te staan wat de huidige toestand is, wanneer welke onderhoudswerkzaamheden en inspecties uitgevoerd moeten worden en wat de kosten hiervan zijn.

Interventieniveau

- bij ruïnebeheer:
 - Als waarschuwborden ontbreken/niet meer leesbaar zijn.
 - Als hekwerk het gebied van het object niet meer volledig afsluit
- bij instandhouden: als de constructie gebreken vertoond of als daar substantieel risico op bestaat zoals beschreven in het specifieke IHP.

Eisen en verificatie

Ruïnebeheer:

Eis: Waarschuwborden moeten leesbaar en aanwezig zijn.

Eis: Hekwerk dient het object volledig af te sluiten.

Verificatiemethode: Visuele inspectie.

Verificatiecriterium: Middels inspectiedata aantonen dat voldaan wordt aan de eis.

Verificatiemoment: 3x per jaar.

Bij instandhouding:

Eis: Object moet conform specifiek IHP worden onderhouden.

Risicoprofiel

Algemene veiligheid en voorkomen (ongewenst) medegebruik.

Wie doet wat:

- RWS: geen onderhoudstaak.
- ON WOCU:
 - Per object een specifieke IHP opstellen.
 - Uitvoeren inspecties en vastleggen in toestandsrapportages.
 - Herstelwerkzaamheden uitvoeren op basis van toestandsrapportages.

2.5.4 Objecttype Kleine brugconstructies

Definitie en scope

Dit betreffen zowel houten brugconstructies die opgenomen zijn in een recreatieve route als bruggen waar agrarisch verkeer over gaat. Deze laatste bruggen zijn meestal samengesteld uit beton en staal. De bruggen die vallen binnen de scope van dit IHP zijn opgenomen in BKN

De grote natte bruggen die de rivier of een nevengeul overbruggen en die in beheer zijn bij RWS zijn opgenomen in DISK. Het constructieve onderhoud met bijbehorende toestandsinspectie is via het DISK-spoor gedekt en valt buiten de scope van dit IHP. Het "dagelijkse" beheer van deze bruggen is wel onderdeel van dit IHP. Voor toelichting van het dagelijkse beheer zie eisen en verificatie.

Functiebijdrage object

Het object draagt bij aan ontsluiting voor het beheer en onderhoud en de gebruiksfuncties recreëren en faciliteren landbouw.

Decompositie object

Als brugconstructie is opgenomen in DISK/NIS dan beheerobject 'Brug (vast) (AG) opnemen. *[dit is niet van toepassing]*

Brugconstructies welke NIET zijn opgenomen in DISK/NIS, kunnen geen apart beheerobject worden. Hoe op te nemen in decompositie wordt op dit moment nader onderzocht binnen werkgroep Decompositiebeheer.

Faalmechanisme

- Bezwijken bij een (te hoge) belasting.
- Bezwijken tgv degeneratie van het materiaal (houtrot, betonrot, roest)
- Falen overgang constructie tussen brug en vaste land door zettingen en uitspoeling.
- Als de oversteek niet meer veilig is (bv door gladheid).
- Losse plankiers.
- Schade ten gevolge van aanrijding en/of vandalisme.
- Erosie rondom landhoofd en/of brugpijlers.

Interventieniveau

Als de brug niet meer veilig te gebruiken is. Dit kan door falen brug of aansluiting, gladheid of beschadiging brug.

Eisen en verificatie

Eis: De brug moet veilig gebruikt kunnen worden.

Verificatiemethode: toestandsinspectie of schouw (dat laatste voor de leuning en op/afritten).

Verificatiecriterium: Met behulp van toestandsinspectie aantonen dat voldaan wordt aan de eis.

Verificatiemoment: eens per vijf jaar toestandsinspectie op constructieve veiligheid. Jaarlijkse inspectie op overige faalmechanismes (na hoogwaterseizoen voor 1 juni)

Eis: Na hoogwater moet het wegoppervlak schoon gemaakt worden zodat deze veilig gebruikt kan worden.

Verificatiemethode: met behulp van foto's aantonen.

Verificatiecriterium:

Verificatiemoment: 1 maand na hoogwater

Dagelijks beheer:

Jaarlijkse inspectie op:

- Algemene veiligheid
- Landhoofden en brugpijlers (erosie aansluitingen en beschermende constructies zoals stortsteen en damwanden)
- Groenonderhoud conform leidraad (geen begroeiing op stortsteen, overhangende takken etc) wordt

Onderhouds- en inspectiestrategie/plan

Degeneratie wordt meegenomen in de periodieke monitoringen: deze vinden eens in de zoveel jaar plaats, dit gaat mee met het inspectieprogramma voor alle bruggen. Dit zijn de toestandsinspecties. Tussendoor: schouw (enkele keren per jaar). Vervanging en renovatie bij einde levensduur.

Risicoprofiel

Algemene veiligheid.

Wie doet wat:

- RWS: geen onderhoudstaak
- ON WOCU:
 - Uitvoeren inspecties en vastleggen in toestandsrapportages.
 - Herstelwerkzaamheden uitvoeren op basis van toestandsrapportages.
 - Dagelijks beheer (uitvoeren van kleine herstelwerkzaamheden).
 - Na hoogwater schoonmaken van het wegoppervlak.

2.5.5 Objecttype Eigen RWS gebouw

Hier is geen sprake van een generieke aanpak, dus per geval het betreffende beheerobject opnemen, bijvoorbeeld "Infragebonden gebouw (AQ)".
Kleine bedieningshuisjes, vleermuishotels en gemalen. Zijn opgenomen in BKN.

2.5.6 Objecttype Sloten en watergangen

Scope en definitie

Bij dit object dient onderscheid te worden gemaakt of een sloot/watergang opgenomen is in de Legger van het waterschap.

Voor sloten/watergangen die niet opgenomen zijn in de Legger van het waterschap geldt dat aanliggende eigenaren in onderlinge afstemming het niveau van onderhoud bepalen. Hierbij dient rekening gehouden te worden dat bij slecht onderhoud een bovenstrooms perceel schade kan ondervinden en eventueel een benedenstroomse eigenaar hiervoor verantwoordelijk kan stellen. Daarnaast kunnen er afspraken met omgeving zijn gemaakt over het waterbeheer zoals bij polders Kroon en de Zalm in de Noordwaard. Deze afspraken dienen gerespecteerd te worden. Indien afspraken met omgeving zijn gemaakt over onderhoud van de sloten/watergangen dan zijn deze opgenomen in een speciale laag in BKN zoals beschreven in paragraaf 1.3 Generiek.

De sloten en watergangen die opgenomen zijn in de Legger van het waterschap zijn van belang voor de (regionale) waterhuishouding. Sloten en watergangen opgenomen in de Legger van het waterschap hebben een wettelijke status en moeten conform de Legger worden onderhouden. In de Legger worden de volgende categorieën onderscheiden:

A-wateren: Het hoofdwatersysteem van de regio zoals grote sloten/kanalen, beken en waterplassen. Deze wateren worden door of namens het waterschap onderhouden.

B- en C wateren: Dit zijn de minder belangrijke wateren zoals kavelsloten. De eigenaar van deze wateren is verantwoordelijk voor het onderhoud. Het waterschap voert een jaarlijkse schouw uit om te beoordelen of het betreffende water voldoende wordt onderhouden,

De Legger van de waterschappen dient geraadpleegd te worden om te bepalen welke watergangen onder de Keur vallen.

In de sloten en watergangen kunnen exoten voorkomen. Indien dit het geval is dan dient conform de Leidraad vegetatiebeheer Uiterwaarden gehandeld te worden.

In toekomstige pachtvoorwaarden wordt opgenomen dat pachter verantwoordelijk is voor het onderhoud van sloten/watergangen op het verpachte. In oudere pachtvoorwaarden kunnen andere afspraken gelden. Indien in pachtovereenkomst niks is opgenomen over onderhoud watergang dan is het scope WOCU.

Functiebijdrage object

Het object draagt bij aan de gebruiksfunctie landbouw (waterbeheer) en KRW.

Decompositie object

Element 'Sloot (351)' opnemen.

Faalmechanisme

- Het ontstaan van een te klein doorstroomprofiel door bijvoorbeeld: verzanding en dichtgroeien waardoor waterhuishoudkundige functie niet meer geborgd is.
- Verspreiding van exoten waardoor ecologische functie niet meer geborgd is.

Interventieniveau

- Watergangen die opgenomen zijn in de Legger van het waterschap moeten voldoen aan de eisen zoals verwoord in betreffende Legger.
- Indien de waterhuishoudkundige- en ecologische functie van de watergang onvoldoende geborgd is.

Eisen en verificatie

Eis: Watergangen moeten onderhouden worden conform de eisen zoals verwoord in de Leidraad vegetatiebeheer uiterwaarden.

Verificatiemethode: Met behulp van foto's in de inspectie app aantonen dat voldaan wordt aan de eisen.

Verificatiecriterium:

Verificatiemoment: Conform leidraad vegetatiebeheer uiterwaarden.

Onderhouds- en inspectiestrategie/plan

De watergangen dienen geïnspecteerd en onderhouden worden conform de eisen uit de leidraad vegetatiebeheer uiterwaarden.

Risicoprofiel

- Niet voldoen aan wetgeving
- Schade aan eigendommen derden (zorgplicht).

Wie doet wat:

RWS: geen onderhoudstaak

- ON WOCU:
 - Uitvoeren inspecties en vastleggen in toestandsrapportages.
 - Dagelijks beheer (verwijderen hinderlijk drijfvuil).
 - Onderhouds- en herstelwerkzaamheden uitvoeren op basis van toestandsrapportages.

2.5.7 Objecttype Hoogwatervluchtplaats

Definitie en scope

Betreffen vaak aangelegde hoogtes in het terrein waar het vee ten tijde van hoogwater tijdelijk kan staan. Indien dit objecttype op eigendom ligt van de Staat/I&W dan is het B&O scope van dit IHP.

Functiebijdrage object

Het object draagt bij aan de gebruiksfunctie faciliteren natuur.

Decompositie object

Voorstel indienen bij NEN-commissie om element "Hoogwatervluchtplaats @@@@@" op te nemen in decompositie.

Faalmechanisme

- Inklinking/zetting van ondergrond waardoor HVP niet meer de vereiste hoogte heeft.
- Door waterstroming en veebetreding aantasting van de erosiebestendige laag.
- Indien hoogte en oppervlak niet geborgd zijn dan kan dit in het uiterste geval verdrinking van vee tot gevolg hebben.

Interventieniveau

- Voor de erosiebestendige dezelfde criteria hanteren als "grasbekleding" zoals beschreven paragraaf 2.3 Kades.
- Voor hoogte dezelfde criteria hanteren als "grondlichaam" zoals beschreven paragraaf 2.3 Kades.

Eisen en verificatie

Zie Paragraaf 2.3 kades.

Onderhouds- en inspectiestrategie/plan

Jaarlijks en na elk hoogwater dient een toestandsinspectie uitgevoerd te worden. Indien een bouwdeel van de hoogwatervluchtplaats niet voldoet aan de gestelde eis dan dienen herstelmaatregelen uitgevoerd te worden.

Risicoprofiel

Falen heeft geen gevolgen voor de prestaties van het netwerk.

Wie doet wat:

RWS: geen onderhoudstaak

- ON WOCU:
 - Uitvoeren inspecties en vastleggen in toestandsrapportages
 - Herstelwerkzaamheden uitvoeren op basis van toestandsrapportages.

Onderhouds- en inspectiestrategie/plan

Minimaal 1x per jaar en na hoogwater toestandsinspectie van de erosiebestendige laag en hoogteligging.

Risicoprofiel

Falen heeft geen gevolgen voor de prestaties van het netwerk. Vee in benarde situaties omdat hoogwatervluchtplaats onvoldoende functioneert kan leiden tot imagoschade.

2.5.8 Objecttype Duiker < 1,5 m doorsnede

Definitie en scope

Het betreffen kleine duikers gelegen op eigendom van de Staat/I&W met een diameter van minder dan 1,5 m, die niet functioneren als in- uitlaat van een geul. Het betreffen voornamelijk duikers in watergangen.

Functiebijdrage object

Het object draagt bij aan de functie KRW en de gebruiksfuncties faciliteren natuur en landbouw.

Decompositie object

Element 'Leiding (361)' opnemen.

Faalmechanisme

- Door sedimentatie is de doorstroomcapaciteit te klein.
- Door drijfvuil is de doorstroomcapaciteit te klein.
- Door erosie ontstaat achter- onderloopsheid/ondermijning van de constructie.
- Door sedimentatie, drijfvuil, corrosie en/of slijtage functioneren bewegende delen niet meer.

Interventieniveau

- Als de afname van doorstroomopening groter is dan 20% van het doorstroom oppervlak.
- Als de bodemhoogte voor en achter de duiker minder dan 10 cm beneden de onderkant buis (b.o.b.) van de duiker ligt.
- Als er drijfvuil ligt/aanwezig is. (Hinderlijk drijfvuil die de doorstroming belemmert).

Eisen en verificatie

Eis: Duiker moet een minimale doorstroomcapaciteit hebben van 80%.

Eis: Bodemhoogte voor en achter de duiker moet minimaal 10 cm beneden de onderkant buis (b.o.b.) van de duiker liggen.

Eis: Hinderlijk (drijf)vuil wat de doorstroming belemmert mag niet aanwezig zijn.

Verificatiemethode: schouw, peilen en berekenen.

Verificatiecriterium: Met behulp van foto's en berekeningen aantonen dat voldaan wordt aan de eis.

Verificatiemoment: jaarlijks en na ieder relevant hoogwater (voor 1 juni).

Onderhouds- en inspectiestrategie/plan

Minimaal 1x per jaar een toestandsinspectie uitvoeren en na een hoogwater.

Wie doet wat:

- RWS: geen onderhoudstaak

- ON WOCU:
 - Uitvoeren inspecties en vastleggen in toestandrapportages.
 - Dagelijks beheer (verwijderen drijfvuil wat de doorstroming bemmert).
 - Herstelwerkzaamheden uitvoeren op basis van toestandrapportages.

2.6 KRW objecten anders dan water

2.6.1 Objecttype Rivierhout

Definitie en scope

Dood hout hoort van nature thuis in de Nederlandse rivieren. Op en rond dit hout vinden diverse soorten insecten, macrofauna en vissen hun leefgebied. Het doel van dit 'rivierhout' is het verbeteren van de biologische waterkwaliteit.

Het rivierhout zijn bomen die verankerd zijn aan de bodem waardoor deze op de plek blijven liggen.

Ligging van het rivierhout is opgenomen in BKN.

Functiebijdrage object

Het object draagt bij aan de functie schoon- en voldoende water.

Decompositie object

Boom, ketting, verankering (H-profiel), klapankers en beton.

Voorstel indienen bij NEN-commissie om element 'Rivierhout (2016)' op te nemen in decompositie.

Faalmechanisme

- Achteruitgang boom door verrotting en beschadiging.
- Verankering (ketting) laat los door corrosie, vervorming, slijtage en/of vandalisme.
- Betonrot bij verankering met betonblokken.
- Stalen H-profiel komt los te zitten door kleine trillingen waardoor de aanvankelijke schuifspanning afneemt.
- Indien boom weinig vertakkingen/wortels meer heeft dan draagt deze onvoldoende bij aan de ecologische doelstelling.

Interventieniveau

De boom dient ten alle tijden verankerd te zijn. Indien er een gerede kans bestaat dat de boom losraakt van de verankering dan dient dit zo snel mogelijk verholpen te worden. Dit kan bestaan uit aanpassen van de verankering en/of verwijderen/vervangen van de boom en/of verankering.

Indien de boom weinig vertakkingen/wortels meer heeft dan kan deze boom onvoldoende bijdragen aan de ecologische doelstelling. Per situatie moet beoordeeld worden of boom vervangen moet worden.

Eisen en verificatie

Eis: Rivierhout dient deugdelijk verankerd te zijn zodat deze op locatie blijft liggen.

Verificatiemethode: Indringsproef.

Verificatiecriterium: Kern moet voldoende solide zijn zodat verankering blijft functioneren.

Verificatiemoment:

- Rivierhout in een kribvak jaarlijkse inspectie;
- Rivierhout in een geul 1 x 3jaar.

Eis: Rivierhout dient deugdelijk verankerd te zijn zodat deze op locatie blijft liggen.

Verificatiemethode: ???

Verificatiecriterium: kettingen, verbindingen en profielen zijn van voldoende kwaliteit om het rivierhout op zijn plaats te houden.

Verificatiemoment:

- Rivierhout in een kribvak jaarlijkse inspectie;
- Rivierhout in een geul 1 x 3jaar.

Eis: Kruin en Wortel moeten in voldoende omvang aanwezig zijn.

Verificatiemethode: visuele inspectie/ vastleggen met foto's

Verificatiecriterium: Foto's beoordelen t.o.v. voorgaande jaren. Het is lastig aan te geven wanneer iets voldoet of niet. Hiermee moet ervaring worden opgedaan. Mogelijk dat na enkele jaren ervaring een beeldenboek gemaakt kan worden.

Verificatiemoment:

- 1 x 3 jaar

Eis: loszittende delen van wortels en/of takken met een diameter groter dan 20cm moeten verwijderd worden.

Verificatiemethode: Visuele inspectie

Verificatiecriterium: vastlegging middels foto's.

Verificatiemoment:

- Rivierhout in een kribvak jaarlijkse inspectie
- Rivierhout in een geul 1 x 3jaar

Onderhouds- en inspectiestrategie/plan

Rivierhout in een kribvak vormen een grotere risico voor de scheepvaart dan bomen buiten het zomerbed. Om deze reden is een variatie aangebracht in inspectie interval.

Ivm risico voor scheepvaart kan voor het rivierhout gelegen in een kribvak gekozen worden om de inspectie met duikers of een onderwater drone uit te voeren. Kostentechnisch heeft dit niet de voorkeur.

Aanbevolen wordt om bij het vervangen van rivierhout, tevens de ketting te vervangen en steekproefsgewijs een trekproef uit te voeren op de verwijderde ketting om zo inzichten te krijgen op de levensduur van de ketting.

Risicoprofiel

- Scheepvaart veiligheid.
- Onvoldoende vertakkingen waardoor betreffende rivierhout onvoldoende bijdraagt aan de ecologische prestatie van het netwerk.

Wie doet wat:

- RWS: geen onderhoudstaak
- ON WOCU:
 - Uitvoeren inspecties en vastleggen in toestandsrapportages.
 - Herstelwerkzaamheden uitvoeren op basis van toestandsrapportages.
 - Vervanging.

2.6.2 Objecttype Natuurvriendelijke oevers

Definitie en scope

Betreffen oevers langs de vaarweg/zomerbed die met KRW middelen natuurvriendelijk zijn ingericht. Deze oevers zijn vaak (gedeeltelijk) ontsteend. Deze oevers zijn in de Legger rijkswaterstaatwerken opgenomen met een vlak van vrije ruimte.

De oevers van nevengeulen worden beheerd zoals beschreven in paragraaf 2.1 Water (bodem). Alleen indien de oevers het vlak van vrije ruimte dreigen te overschrijden worden maatregelen genomen.

De natuurvriendelijke oever ligt op het raakvlak met het Prestatiecontract Vaarwegen. In Bijlage 1 "Demarcatie en perceelindeling" staat beschreven dat het constructieve onderhoud scope Vaarwegen is. Het vegetatieonderhoud is scope van dit IHP. Voor het vegetatieonderhoud zijn de eisen uit de leidraad leidend.

Het vegetatieonderhoud van niet verharde oevers die niet zijn aangelegd met KRW middelen is scope van dit IHP. Voor het vegetatieonderhoud zijn de eisen uit de leidraad leidend.

Functiebijdrage object

Het object draagt bij aan de functie schoon- en gezond water.

Decompositie object

De NVO bestaat uit een bodem. Als een fysieke interventielijn kan een Falling apron of een grindbed in de NVO zijn aangebracht.

Faalmechanisme

Door waterstroming en golven ontstaat erosie van de oever. Erosie kan vanuit natuur wenselijk zijn echter wordt onwenselijk wanneer;

- Constructies in gevaar komen (bijv. kribben, brugpijlers, waterkeringen)
- Kabels en Leidingen onvoldoende dekking hebben.
- Eigendommen van derden aangetast/beschadigd worden.

Interventieniveau

Voor alle natuurvriendelijke oevers wordt in de geactualiseerde Legger rijkswaterstaatwerken (2021) een vlak van vrije ruimte opgenomen. Dit

vlak van vrije ruimte geeft de maximale ruimte weer waar binnen de natuurvriendelijke oever mag eroderen. Het betreft een maximum. Maatregelen dienen genomen te worden voordat dit maximum wordt bereikt.

Bij een deel van de natuurvriendelijke oevers zijn constructies (falling apron / grindbed) in de ondergrond aangebracht. Het moment dat de falling apron of grindbed zichtbaar is, is de maximaal toelaatbare erosie opgetreden en dienen maatregelen genomen te worden om verdere erosie tegen te gaan.

Eisen en verificatie

Eis: De erosie mag het vlak van vrije ruimte niet overschrijden

Verificatiemethode: Middels oever erosiemonitoringstool

Verificatiecriterium: inzichtelijk maken:

- Absolute afstand tussen oever en maximaal toelaatbare erosie.
- Snelheid van de erosie t.o.v voorgaande jaren in verhouding tot beschikbare ruimte (vlak van vrije ruimte).
- Zichtbaarheid Falingapron/grindbed.

Verificatiemoment: Jaarlijks na hoogwaterseizoen.

Voor eisen vegetatie zie 2.8 en 2.9.

Risicoprofiel

Bij niet tijdig ingrijpen zal uiteindelijk alleen de optie terugbrengen harde oever overblijven. Dit zal gevolgen hebben voor de ecologische prestaties van het netwerk. Het heeft de voorkeur dat maatregelen worden getroffen die recht doen aan de KRW doelstelling. Mogelijkheden zijn o.a. het plaatsen van een vooroever van (rijs)hout of steen, aankopen extra grond...

Schade aan constructies en eigendommen derden.

Imagoschade RWS

Wie doet wat:

- -RWS:
 - Uitvoeren monitoringstool inclusief programmering van werkzaamheden.
- ON WOCU:
 - Uitvoeren inspecties en vastleggen in toestandsrapportages.
 - Dagelijks beheer (vuil opruimen, kadavers).

2.6.3 Objecttype Vooroevers uit steen en hout bij een NVO

Definitie en scope

Betreffen vooroevers ter bescherming van de oever. De vooroever kan bestaan uit een rug van stortsteen of uiteenlopende houten constructie zoals palenrijen en rijshoutdammen.

Indien de vooroever in het zomerbed is geplaatst dan wordt deze onderhouden door het prestatiecontract Vaarwegen. Vooroevers in een

water die opgenomen is de Legger Rijkswaterstaatswerken zoals beschreven in paragraaf 2.1 zijn onderdeel van scope WOCU. Voorbeeld is de palenrij in de Horde (benedenstroom van Nieuwegein).

Functiebijdrage object

Het object draagt bij aan de functie schoon- en voldoende water door:

- Instandhouding van de zachte oevers met behoud van andere functies (Scheepvaart) van het systeem.
- Biedt schuilmogelijkheden voor fauna.

Decompositie object

Gestorte vooroever uit steen:

Een filterconstructie en een toplaag

Wiepenconstructie (Rijshoutdam):

Palenrij, wiepen en ijzerdraad.

Faalmechanisme

Gestorte vooroever uit steen:

Door waterstroming en golven wordt filterconstructie en/of toplaag beschadigd.

Wiepenconstructie:

- Door waterstroming, golven en rottingsproces wordt de houten constructie aangetast, laten de draden die wiepen op zijn plaats houden los of moeten de wiepen aangevuld worden.
- Dichtslibben achter de vooroever: Dit kan mogelijk een faalmechanisme zijn in het zomerbed. Indien dit optreedt in een water zoals beschreven in 2.1 wordt dit niet gezien als een faalmechanisme.

Interventieniveau

Gestorte vooroever uit steen:

De hoogte van de vooroevers dienen in stand gehouden te worden. Bij een afname van de bestorting in de hoogte, dienen maatregelen getroffen te worden.

Wiepenconstructie:

Als de hoogte en de dichtheid van de wiepen afnemen, dienen maatregelen getroffen te worden om de hoogte en de dichtheid weer te herstellen

Eisen en verificatie

Eis: De vooroeverconstructie moet zijn functie ten alle tijden kunnen vervullen.

Gestorte vooroever uit steen:

Verificatiemethode: Multibeam

Verificatiecriterium: Hoogte mag niet lager zijn dan 10 cm t.o.v. het aanlegprofiel.

Verificatiemoment: Jaarlijks na hoogwaterseizoen

Wiepenconstructie:

Verificatiemethode: Visuele inspectie en vastlegging middels foto's.

Verificatiecriterium:

Verificatiemoment: Jaarlijks na hoogwaterseizoen

Risicoprofiel

Wie doet wat:

- RWS: geen onderhoudstaak
- ON WOCU:
 - Uitvoeren inspecties en vastleggen in toestandsrapportages.
 - Herstelwerkzaamheden uitvoeren op basis van toestandsrapportages.

2.6.4 Objecttype KRW relevante vegetatie

Definitie en scope

Betreft KRW relevante vegetatie zoals gedefinieerd in bijlage 5 Memo KRW onderhoud en de Leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden.

Functiebijdrage object

Het object draagt bij aan de functie schoon- en gezond water.

Faalmechanisme

- Door onderhoudswerkzaamheden, bijvoorbeeld baggeren of vegetatiebeheer, wordt schade toegebracht aan KRW relevante vegetatie.
- Onderhoud wordt niet conform de leidraad uitgevoerd waardoor vegetatietypen verdwijnen (voorbeeld verbossing van rietvegetatie).

Interventieniveau

Bestaande KRW relevante vegetatie blijft behouden.

Eisen en verificatie

Eis: Onderhoud aan KRW relevante vegetatie dient conform de Leidraad Vegetatiebeheer uiterwaarden worden uitgevoerd.

Verificatiemethode: Opstellen van een jaarlijks onderhoudsplan.

Verificatiecriterium: Middels jaarlijks onderhoudsplan aantonen dat aan de eis wordt voldaan.

Verificatiemoment: Voor 1 mei van elk jaar.

Risicoprofiel

- Afname van KRW relevante vegetatie zal gevolgen hebben voor de ecologische prestaties van het netwerk.
- Imagoschade indien schade wordt toegebracht aan KRW relevante vegetatie.

Wie doet wat:

- RWS: geen onderhoudstaak
- ON WOCU:
 - Werkzaamheden conform Leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden.

2.6.5 Objecttype Beekmonding en vispassages

Definitie en scope

Betreffen beekmondingen en vispassages met als doel bevorderen vismigratie tussen de grote rivieren en de regionale watersystemen. RWS heeft voor een aantal beekmondingen en vispassages financieel bijgedragen. Realisatie is uitgevoerd door de Waterschappen. Generieke afspraak met de Waterschappen is dat het beheer en onderhoud van de constructie de verantwoordelijkheid is van de Waterschappen.

In de generieke afspraak met de waterschappen is niet uitgewerkt welke partij verantwoordelijk is voor het op diepte houden van de bodem tussen in-en uitstroom van de beekmonding/vispassage en de vaargeul. Indien door sedimentatie van het gebied tussen vaargeul en beekmonding/vispassage gevolgen heeft voor het functioneren van de beekmonding/vispassage dan dient in overleg met het betreffende Waterschap overeengekomen worden wie de herstelmaatregelen gaat uitvoeren. Dit betreft scope Vaarwegen.

Functiebijdrage object

Het object draagt bij aan de functie schoon- en gezond water.

Faalmechanisme

Door sedimentatie van het gebied tussen vaargeul en beekmonding/vispassage is er onvoldoende waterdiepte waardoor de vismigratie wordt belemmert.

2.6.6 Vissterfte in de Uiterwaard

Definitie en scope

Door fluctuerende waterstanden in de uiterwaarden kan vissterfte ontstaan. In bijlage 3: "Wat doet RWS bij vissterfte in uiterwaardwateren door droogte?" wordt beschreven hoe te handelen bij vissterfte.

Betreft alle wateren in de uiterwaard die eigendom zijn van de Staat/I&W en de wateren die opgenomen zijn de Legger rijkswaterstaatswerken.

Eisen en verificatie

Eis: Indien dode vissen tot (stank)overlast leiden in bebouwd gebied of er risico's zijn voor de volksgezondheid (o.a. botulisme) zullen de kadavers worden geruimd.

Verificatiemethode:

Verificatiecriterium:

Verificatiemoment:

Eis: Vissterfte of dreigende vissterfte (naar lucht happende vissen bijv.) dient gemeld en vastgelegd te worden.

Verificatiemethode:

Verificatiecriterium:

Verificatiemoment:

2.6.7 Exotenbestrijding

Definitie en scope

Exoten komen voor op het land en in het water. Hoe om te gaan met exoten staat beschreven in de Leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden. In paragraaf 2.7 en 2.8 zijn de eisen opgenomen voor exoten op land.

Voor alle wateren in de uiterwaard die eigendom zijn van de Staat/I&W en de wateren die opgenomen zijn in de Legger rijkswaterstaatswerken gelden onderstaande eisen.

Eisen en verificatie

Eis: Exotenbestrijding dient conform de Leidraad Vegetatiebeheer worden uitgevoerd.

Verificatiemethode:

Verificatiecriterium:

Verificatiemoment:

2.7 Land in eigendom van de Staat/I&W

Definitie en scope

Betreft alle gronden in eigendom van de Staat/I&W waar RWS de materieel beheerder van is en wat binnen de scope van TU valt (zie geografische afbakening paragraaf 1.5).

In deze paragraaf wordt het vegetatieonderhoud behandeld. Overige objecten die op eigendom van de Staat/I&W staan worden in een andere paragraaf van dit IHP behandeld.

De eigenaar van een perceel is verantwoordelijk voor het opruimen van zwerfafval en vuildumping. In de notitie Zwerfafval (Bijlage 6) staat beschreven hoe RWS dit gaat doen.

RWS voert geen beheer op de maaiveldhoogte. Door morfologische processen kan de maaiveldhoogte wijzigen. Dit kan gevolgen hebben voor de doorstroming. De actuele maaiveldhoogte wordt meegenomen in de zes jaarlijkse toets op de bak. Indien conclusie is dat het maaiveld verlaagd moet worden dan betreft het een aanlegproject en valt buiten de opdracht van TU en buiten de scope van dit IHP.

Functiebijdrage object

Het object draagt bij aan de functie afvoer en langs de randen van water aan de functie KRW en gebruiksfunctie natuur (N2000 en NNN) en landbouw.

Decompositie object

Voor dit object moet aangetoond worden of voldaan wordt aan de Vegetatielegger. Aanvullende informatie is niet nodig. Deze bevinding/rapportage kan op niveau "land in eigendom van de Staat/I&W" worden opgehangen in Ultimo. Een verdere decompositie in Ultimo is dan ook niet wenselijk.

Faalmechanisme

- Door vegetatiegroei treedt verruiging op waardoor de vegetatieruwheid de maximale vegetatieruwheid zoals opgenomen in de Vegetatielegger overschrijdt.
- De vegetatieontwikkeling is strijdig met vigerende regelgeving op het gebied van ruimtelijke ordening (cultuurhistorische objecten zoals hagen) of natuurdoelen (N2000, NNN).
- Zichtlijnen zijn niet bruikbaar door te hoge vegetatie.
- Bebording is niet leesbaar door te hoge vegetatie.
- Vegetatiebeheer op kades is niet toegespitst op het behoud en ontwikkeling van een erosiebestendige grasbekleding.

Interventieniveau

- De vegetatieruwheid mag de vegetatieruwheid zoals opgenomen in de Vegetatielegger niet overschrijden.
- Voor (vaar)weggebruikers is het van belang dat zij veilig de bestaande infrastructuur kunnen gebruiken. Zichtlijnen scheepvaart en zichtbaarheid scheepvaartborden.
- Beheer dient te voldoen aan de instandhoudings- doelen N2000.
- Beheer mag niet strijdig zijn met doelen KRW.

Eisen en verificatie

Eis: Het onderhoud dient uitgevoerd te worden conform de Leidraad vegetatiebeheer uiterwaarden

Verificatiemethode: Opstellen van een werkplan conform leidraad.

Verificatiecriterium: Middels jaarlijks werkplan aantonen dat aan de eis wordt voldaan.

Verificatiemoment: 1 mei van elk jaar

Eis: zwerfvuil

Verificatiemethode:

Verificatiecriterium:

Verificatiemoment:

Onderhouds- en inspectiestrategie/plan

Het vegetatieonderhoud op eigen terreinen kan via verschillende sporen lopen:

- Ingebruikgeving, bijvoorbeeld pacht/huur.
- Inkoop;
 - Samen met SBB (evt in de toekomst met andere NBO's)
 - Maatwerk (inkoop natuurbeheer door TU)
 - WOCU

Uitgangspunten hierbij zijn kostenefficiëntie, recht doen aan alle wetten en regels en het behouden en ontwikkelen van kwaliteit op basis van landelijke en regionale normen, eisen en wensen.

Het streven is om zoveel mogelijk gronden te verpachten. Welke gronden geschikt zijn om te verpachten wordt bepaald door de flowchart Verpachting uiterwaard. In overleg met SBB wordt bepaald voor welke gronden het beheer gezamenlijk wordt ingekocht. Inkoop natuurbeheer door TU zal alleen gebeuren in uitzonderlijke gevallen i.v.m. de benodigde capaciteit. Van de gronden die overblijven, wordt het vegetatieonderhoud ondergebracht in het WOCU. Jaarlijks genereert RWS een actueel overzicht. Het overzicht geeft voor zowel de eigendommen van de Staat/I&W als de eigendommen derden (zie 2.8) aan via welk onderhoudsspoor het betreffende perceel wordt onderhouden.

Inspectie:

De opdrachtnemer van het WOCU moet voor het areaal dat binnen de scope van het WOCU valt aantonen of aan de eis van de Vegetatielegger wordt voldaan. Indien blijkt dat gebieden niet voldoen dan zal de opdrachtnemer het onderhoud opnemen in het jaarplan.

Voor de gebieden die vallen onder de overige sporen en buiten de scope WOCU vallen worden vervolgacties, bij niet voldoen aan de norm, door RWS uitgevoerd.

Onderstaand de vervolgacties voor TU:

- Pacht/huur: Rentmeester neemt contact op met RVB of rechtstreeks met pachter/huurder met verzoek beheer op orde te brengen.
- Inkoop samen met SBB: TU (Monitoring en inspectie) voert samen met SBB en/of ON inspectie uit inclusief prestatieverklaringsproces/de contractmanager neemt contact op met SBB en/of ON met verzoek beheer op orde te brengen.
- Inkoop maatwerk: TU (Monitoring en inspectie) voert samen met partijen inspectie uit inclusief prestatieverklaringsproces/de contractmanager neemt contact op met ON met verzoek beheer op orde te brengen.

Risicoprofiel

- Indien niet wordt voldaan aan de Vegetatielegger dan heeft dit gevolgen voor de prestatie van het netwerk.
- Algemene veiligheid scheepvaart.
- Niet voldoen aan wetgeving (N2000, RO).
- Imagoschade/ Omgeving ("iedereen" kijkt mee, verkeerde boom omkappen leidt tot kamervragen).

Wie doet wat:

- RWS:
 - Genereren actueel overzicht onderhoudsspooren en uitvoeren monitoringsanalyse.
 - Uitvoeren inspecties en eventuele vervolgacties voor de gebieden die niet vallen binnen de scope WOCU.
- ON WOCU:
 - Werkzaamheden conform Leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden.

- Dagelijks beheer (vuil, kleine reparaties, toezicht etc).

2.8 Land in eigendom bij derden

Definitie en scope

Betreft alle gronden binnen het wettelijk beheergebied zoals gedefinieerd in de Waterwet (van dijk tot dijk) exclusief de gronden waar RWS de materieel beheerder is. Voor meer informatie over de geografisch afbakening van de Waterwet zie paragraaf 1.5 van dit IHP.

RWS heeft de wettelijke taak het onderhoud uit te voeren in het hoofdwatersysteem van de grote rivieren cf. haar kerntaken. Dit zijn alle gronden binnen het wettelijk beheergebied zoals gedefinieerd in de Waterwet. Dat betekent dat waterstaatsobjecten, zoals vegetatie, natuurvriendelijke oevers, nevengeulen en relevante objecten die bijdragen aan de kerntaken hoogwaterveiligheid en waterkwaliteit onderhouden moeten worden door RWS, ook als deze op gronden van derden liggen binnen de wettelijke begrenzing van het hoofdwatersysteem.

Uitzondering hierop zijn de gebieden met een Waterwet-vergunning met een instandhoudingsplicht bij een derde partij, de vergunninghouder. In deze gevallen is de vergunninghouder verplicht om het gebied conform vergunning te onderhouden.

In deze paragraaf wordt het vegetatie onderhoud behandeld op land in eigendom bij derden. RWS heeft tav KRW en hoogwaterveiligheid objecten gerealiseerd op eigendom derden die beheerd worden door RWS. Deze objecten worden beschreven in de andere paragrafen van dit IHP.

De eigenaar van een perceel is verantwoordelijk voor het opruimen van zwerfafval en vuildumpingen. RWS heeft geen plichten op terreinen derden aangaande opruimen van zwerfafval en vuildumpingen.

RWS voert geen beheer op de maaiveldhoogte. Door morfologische processen kan de maaiveldhoogte wijzigen. Dit kan gevolgen hebben voor de doorstroming. De actuele maaiveldhoogte wordt meegenomen in de zes jaarlijkse toets op de bak. Indien conclusie is dat het maaiveld verlaagd moet worden dan betreft het een aanlegproject en valt buiten de opdracht van TU en buiten de scope van dit IHP.

Functiebijdrage object

Het object draagt bij aan de functie KRW en of afvoer.

Decompositie object

Voor dit object moet aangetoond worden of voldaan wordt aan de Vegetatielegger. Aanvullende informatie is niet nodig. Deze bevinding/rapportage kan op niveau "land in eigendom bij derden" worden opgehangen in Ultimo. Een verdere decompositie in Ultimo is dan ook niet wenselijk

Faalmechanisme

Door vegetatiegroei treedt verruiging op waardoor de vegetatieruwheid de maximale vegetatieruwheid zoals opgenomen in de Vegetatielegger overschrijdt.

Interventieniveau

De vegetatieruwheid mag de vegetatieruwheid zoals opgenomen in de Vegetatielegger niet overschrijden.

Eisen en verificatie

Eis: Het onderhoud dient uitgevoerd te worden conform de Leidraad vegetatiebeheer uiterwaarden

Verificatiemethode: Opstellen van een werkplan conform leidraad.

Verificatiecriterium: Middels jaarlijks werkplan aantonen dat aan de eis wordt voldaan.

Verificatiemoment: 1 mei van elk jaar

Onderhouds- en inspectiestrategie/plan

Het vegetatieonderhoud op eigendom derden kan via onderstaande sporen verlopen:

- Gebied wordt onderhouden door eigenaar met beheerovereenkomst met RWS.
- Op gebied ligt een waterwetvergunning met een vegetatiecomponent. In vergunning staat beschreven wat de maximaal toegestane vegetatieruwheid is.
- Overige gebieden. Deze gebieden worden onderhouden door eigenaar.

Jaarlijks genereert RWS een actueel overzicht op basis van de verschillende onderhoudssporen en een toestandsanalyse. Dit overzicht geeft voor zowel de eigendommen van de Staat/I&W (zie 2.7) als de eigendommen derden aan via welk onderhoudsspoor het betreffende perceel wordt onderhouden.

De gebieden die vallen onder "overige gebieden" zoals boven beschreven zijn onderdeel van de scope WOCU. Voor deze gebieden dient ON WOCU aan te tonen dat aan de eis van de Vegetatielegger wordt voldaan. Indien blijkt dat gebieden niet voldoen aan deze eis dan heeft ON WOCU meerdere taken. Voor meer informatie zie paragraaf 6.1 van het Omgevingsplan.

De gebieden met een beheerovereenkomst of een waterwetvergunning worden door RWS/TU getoetst of deze voldoen aan de Vegetatielegger.

Taken van RWS/TU zijn:

- Terrein met vergunning; Indien uit toetsing blijkt dat niet wordt voldaan aan de voorschriften uit de vergunning m.b.t de vegetatie dan informeert TU (Monitoring en Inspectie) de afdeling handhaving van RWS. Handhaving RWS neemt contact op met vergunninghouder met verzoek om maatregelen te treffen zodat voldaan wordt aan de vergunning. Indien vergunninghouder deze maatregelen niet uitvoert dan worden deze uitgevoerd door het WOCU.
- Gebieden met een onderhoudsovereenkomst: TU (Monitoring en Inspectie) voert samen met de overeenkomsthouder inspecties uit en verzorgt prestatieverklaringsproces. Indien terrein niet voldoet aan de

vegetatielegger dan wordt dit besproken met overeenkomsthouder. In worst case wordt de overeenkomst ontbonden en wordt het terrein toegevoegd aan de scope WOCU. Voor meer informatie zie Monitoringsplan.

Risicoprofiel

Het niet voldoen aan de Vegetatielegger op terreinen derden is van invloed op de prestatie van het netwerk.

Wie doet wat:

- RWS:
 - Genereren actueel overzicht en uitvoeren monitoringsanalyse.
 - Uitvoeren inspecties en vervolgacties voor de onderhoudssporen niet zijnde scope WOCU.
- ON WOCU:
 - Werkzaamheden conform Leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden.

2.9 Objecttype Bomen

Definitie en scope

Scopebied betreft alle gronden in eigendom van de Staat/I&W waar RWS de materieel beheerder van is en wat binnen de scope van TU valt (zie geografische afbakening paragraaf 1.5). Het betreft alle bomen binnen dit scopegebied.

Functiebijdrage object

- Rond geulen en water dragen bomen bij aan de KRW doelstelling, basisvoorwaarden ecologie.
- Het object verzorgt een gebruiksfunctie (faciliteren natuur, ruimtelijke kwaliteit, cultuurhistorie).

Decompositie object

Bomen is voldoende omdat op deze locatie in Ultimo de rapportages uit het boomveiligheidsprotocol kunnen worden geplaatst.
Element 'Boom (276)' opnemen.

Faalmechanisme

De boom valt om en/of hij verliest (grote) takken die schade aan (kunnen) brengen aan eigendommen (derden), of personen.

Interventieniveau

Conform boomveiligheidsprotocol zoals beschreven in de Leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden.

Eisen en verificatie

Eis: De bomen moeten onderhouden worden conform de leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden.

Verificatiemethode: Zie leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden.

Verificatiecriterium: Zie leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden.

Verificatiemoment: Zie leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden.

Onderhouds- en inspectiestrategie/plan

RWS gaat zelf geen bomenbestand bijhouden. ON WOCU zal conform de leidraad vegetatiebeheer uiterwaarden de bomen inspecteren en onderhouden. Deze inspectiegegevens worden opgeslagen door ON WOCU.

Risicoprofiel

- Algemene veiligheid.
- Bomen kunnen de functionaliteit van andere objecten beïnvloeden.
- KRW bomen dragen bij aan de ecologische prestatie van het netwerk.

Wie doet wat:

- RWS: geen onderhoudstaak
- ON WOCU:
 - Werkzaamheden conform Leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden.

2.10 Objecttype Kleine publieks- en beheerdersvoorzieningen

Definitie en scope

Het betreft een verzameling objecten die aangemerkt worden als publieks- en beheerdersvoorzieningen. RWS heeft geen volledig overzicht van waar deze objecten gesitueerd zijn en welke partij verantwoordelijk is. In BKN is een aantal objecten opgenomen maar dit is niet volledig.

In deze paragraaf wordt bij Onderhouds- en inspectiestrategie/plan specifiek ingegaan op de objecten rasters en borden.

Functiebijdrage object

De objecten dragen bij aan de functie afvoer, KRW en recreatie.

Decompositie object

- Betreffende bouwdeel opnemen, bijvoorbeeld:
 - Borden = 'Informatiebord (1822)'
 - Hek = 'Hek (1246)'
 - Leuning = 'Leuning (2192)'
 - Klaphek voor wandelaars en Werkpoort = 'Draaipoort (2032)' of 'Looppoort (2034)'
 - Bankje = 'Bank (2036)'
 - Prullenbak = 'Afvalbak (1717)'
 - Kano oversteekplaats en steiger/afmeervoorziening = 'Vlonder (2023)'
 - Hekwerk en Raster = 'Hek (1246)'
 - Slagboom = 'Afsluitboom (1094)'
 - Damwand = 'Beschoeiing (1068)'
 - Vleermuishotels
 - Coupures (Noordwaard)
- Vogelobservatiehut = element 'Opstal (181)'
- Draad- en greppeloverstap zijn (nog) niet separaat binnen de NEN2767 opgenomen.
Voorstel indienen bij NEN-commissie om bouwdeel 'Draadoverstap

(14@@)' en bouwdeel 'Greppeloverstap (17@@)' op te nemen in decompositie.

- Voor kleine stuwten, deze als element opnemen, echter de precieze naamgeving en (NEN)codering moet nog worden onderzocht en ingediend bij de NEN-commissie.

Faalmechanisme

Divers (degradatie, verrotting, gebruik, vandalisme.....)

Interventieniveau

- Het object moet veilig gebruikt kunnen worden.
- Het object magen geen uitstekende delen bezitten, die verwondingen of schade kunnen berokkenen.
- Het object dient zijn functie te blijven vervullen.
- Het object moet stabiel en deugdelijk zijn om de gebruiksfuncties te kunnen dragen/houden.

Eisen en verificatie

Eis: Object moet voldoen aan normaal functioneren voor dat betreffende object.

Eis: Moet veilig zijn.

Verificatiemethode: schouwen

Verificatiecriterium: Met behulp van foto's, schouw en/of metingen aantonen dat voldaan wordt aan de eis.

Verificatiemoment: Na hoogwater. Minimaal 1x per jaar schouw.

Onderhouds- en inspectiestrategie/plan

Bij vervanging dient gekozen te worden voor duurzame materialen met een lange levensduur.

Objecten dienen vervangen/gerepareerd worden voordat het interventieniveau is bereikt.

Rasters:

Op eigendom van de Staat/I&W komen veel veekerende voorzieningen (rasters, poorten en klaphekken) voor. Deze voorzieningen hebben als hoofdfunctie het afdoende keren van vee zodat dit niet kan uitbreken. Op veel locaties hebben ze tevens tot doel het recreatieve bezoek te reguleren. Daar waar de voorzieningen op een eigendomsgrens met derden staan hebben ze ook een functie als eigendomsafbakening. Het is niet altijd bekend waar de veekerende voorzieningen zich bevinden en wat de toestand is. Voor de rasters is daarom voor twee strategieën gekozen:

Alleen de rasters die RWS actief beheerd worden opgenomen in BKN. Dit zijn rasters rondom nieuw aangelegde projecten op eigendom van de Staat/I&W. Dit kan eventueel aangevuld worden met rasters ten behoeve van regulering bezoekers/ongewenst gebruik.

Daarnaast zijn in het verleden rasters op eigendom van de Staat/I&W geplaatst waarvan locatie en toestand onbekend zijn. Deze rasters staan rondom agrarische percelen en ter afbakening van eigendom (natuurvriendelijke oevers uit de jaren 90). Deze rasters worden niet actief beheert en worden dus ook niet opgenomen in het BKN (locatie vaak onbekend). Over deze rasters is afgesproken dat de pachter verantwoordelijk is voor een deugdelijke afrastering bij inscharing van vee. Aangezien de rasters soms ook de functie van eigendomsmarkering hebben is besloten om geen actief beleid te voeren op het verwijderen van de rasters. Om deze reden en beschikbare financiële ruimte is besloten om te werken met een piepsysteem. Indien naastliggende eigenaar problemen heeft met de toestand van het raster dan wordt deze verwijderd. Deze keuze impliceert wel dat RWS het veiligheidsrisico van een kapot raster accepteert.

- Actief onderhouden; Dit gebeurt alleen bij de veekerende voorzieningen waarvan bekend is dat ze in stand moeten worden gehouden door RWS en die zijn opgenomen in BKN met de expliciete vermelding dat deze in stand worden gehouden door RWS. Hierbij valt te denken aan grote aaneengesloten terreinen zoals voormalige RvR en/of Maaswerken projecten.
- Reactief onderhouden; In het verleden zijn veel veekerende voorzieningen aangelegd op eigendom van de Staat/I&W voor afbakening van eigendom, natuurlijke oeverstroken of het praktische gebruik. Veel van deze voorzieningen hebben hun functie verloren. De rasters worden niet actief opgespoord maar worden n.a.v. eigen waarnemingen of klachten op nut en noodzaak beoordeeld waarbij RWS streeft naar zo weinig mogelijk veekerende voorzieningen in de uiterwaarden. Voor de veekerende voorzieningen zonder nut en noodzaak geldt een uitsterfbeleid. Ze worden verwijderd en afgevoerd. De veekerings met nut en noodzaak worden in BKN opgenomen met de expliciete vermelding dat ze door RWS worden onderhouden en zullen actief onderhouden gaan worden.

Voor veekerende voorzieningen (rasters, klaphekken en poorten) op verpacht areaal wordt in de pachtvoorwaarden opgenomen dat pachter zorg dient te dragen voor deze voorzieningen indien vee wordt ingeschaard. Vervanging van poorten en klaphekken bij vandalisme door Rijkswaterstaat.

Borden:

Op eigendom van de Staat/I&W komen veel borden voor; verkeersborden, welcomsborden, informatieborden en nautische borden (zgn vaarwegmeubilair). De meeste zijn bevestigd aan een (fles)paal (met uitzondering van de nautische borden).

De (welkoms)borden met RWS logo zijn altijd in beheer bij RWS en kunnen incidenteel ook op eigendom derden staan. Deze borden staan veelal bij ingangen van uiterwaarden die in eigendom zijn van de Staat/I&W. De borden geven inzicht in de gedragsregels en zijn een belangrijke voorwaarde voor het kunnen handhaven. De tekst van de borden is zoveel

mogelijk gestandaardiseerd om een uniform beeld te geven. Meer informatie over de welcomsborden is te vinden in het Bebordingsplan dat als bijlage opgenomen is in het Omgevingsplan.

Met verkeersborden worden alle officiële verkeersborden bedoeld conform Reglement verkeersregels en verkeerstekens (RVV). Deze borden zijn niet altijd in beheer bij RWS maar bijvoorbeeld bij een gemeente. Stelregel is dat als de weg in beheer is bij RWS ook het verkeersbord in beheer is bij RWS.

De verkeersborden in beheer bij RWS moeten leesbaar, zichtbaar en toonbaar zijn.

Borden waarvan de tekst niet langer leesbaar is door veroudering of vandalisme dienen schoongemaakt of vervangen te worden.

Vegetatie die het zicht op de borden ontnemt moet verwijderd worden.

De borden (en palen) mogen geen gevaar vormen voor de (weg)gebruikers.

Beschadigde borden en palen moeten gerepareerd of vervangen worden.

Informatieborden zijn veelal informatiepanelen welke ten tijde van projectuitvoering zijn geplaatst om mensen te informeren over het project.

Borden met een actuele inhoud dragen bij aan communicatie over onze beheerdoelen en worden in stand gehouden gedurende hun levensduur.

Borden waarvan de tekst niet langer leesbaar is door veroudering of vandalisme zijn aan het einde van hun levensduur en dienen verwijderd te worden.

Vegetatie die het zicht op de borden ontnemt moet verwijderd worden.

Als de tekst op een bord moeilijk leesbaar wordt of niet meer toonbaar is door natuurlijke vervuiling (algen, vogelpoep) dan dient dit bord gereinigd te worden.

De borden (en palen) mogen geen gevaar vormen voor de (weg)gebruikers.

Beschadigde borden en palen moeten gerepareerd of vervangen worden.

Beheerder beschikt niet over de produktieteksten en het maken van een nieuw bord is niet kosten efficiënt. Borden worden dus niet opnieuw geproduceerd.

De nautische borden zijn onderdeel van de scope van het prestatiecontract Vaarwegen. Instandhouding van de borden zelf valt niet onder dit IHP.

Opgroeiende vegetatie in de uiterwaarden kan echter de zichtbaarheid van de borden verminderen en daarmee de functie in gevaar brengen.

Nautische borden dienen ten alle tijden zichtbaar te zijn en hinderlijke vegetatie moet weg worden genomen.

Risicoprofiel

- Niet van invloed op prestatie netwerk.
- Algemene Veiligheid.

Wie doet wat:

- RWS: geen onderhoudstaak
- ON WOCU:
 - Uitvoeren inspecties en vastleggen in toestandsrapportages.
 - Dagelijks beheer.

- Herstelwerkzaamheden uitvoeren op basis van toestandrapportages.
- Vervangen borden, rasters etc.

CONCEPT tbv Project Match

3 Processen

Om tot de uitvoering van het onderhoud van de uiterwaarden te komen zijn naast de onderhoudsbehoefte van de objecten ook processen van belang die invloed kunnen hebben op de onderhoudsbehoefte, of die direct leiden tot werkzaamheden voor de opdrachtnemer.

Deze processen staan ten dienste van de uitvoerende werkzaamheden. Dat betekent dat zij:

- Direct bijdragen aan de netwerkkwaliteit;
- Ondersteunend zijn voor de realisatie van netwerkkwaliteit en daar dus een indirecte bijdrage aan leveren;
- Nodig zijn voor dagelijkse stapsgewijze verbeteringen.

In dit hoofdstuk worden alle processen beschreven die (gedeeltelijk) door de opdrachtnemer moeten worden uitgevoerd. Elk onderdeel wordt concreet afgesloten met wat de rol/opdracht/contracteis van de opdrachtnemer is.

3.1 Juridisch

In het Objectbeheerregime (OBR) Dijken, Dammen, Duinen en Uiterwaarden (DDDU) is onderstaande opgenomen t.a.v. het juridisch beheer:

- De inzet van juridische instrumenten ter regulering van allerlei feitelijke activiteiten door derden in, op of rond de beheerde infrastructuur. Voorbeelden hiervan zijn: vergunningen, ontheffingen, meldingen in het kader van een Algemene maatregel van bestuur, nadeelcompensaties, schadeclaims, handhaving, vergunningen, afhandelingen schadeaanrijdingen/-aanvaringen en bestuursdwang.
- De inzet van juridische instrumenten ter ondersteuning van de eigen beheeractiviteiten.
- De 6-jaarlijkse toets in het kader van de Waterwet op het voldoen aan de wettelijke functie-eisen.
- De zorgplicht uit de Waterwet: de beheerder heeft aantoonbaar inzicht in de staat van de uiterwaard en heeft processen en acties ingericht om deze te beheersen.

P.m. De wettelijk verplichte 6-jaarlijkse veiligheidstoetsing werd met ingang van 2012 12-jaarlijks. Dit gaat in na de 4e beoordelingsronde 2017-2023.

Het juridisch beheer uiterwaarden is beschreven in Bijlage 2: "Wettelijke beheertaken van RWS in de uiterwaarden, Poortvliet 2018."

Specifiek voor de uiterwaarden wordt hieronder een aantal juridische processen nader beschreven.

3.1.1 Gedoogbeschikkingen

Zie ook Omgevingsplan, bijlage 2: aanzegproces

Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor het onderhoud conform haar wettelijke taken, in het gehele uiterwaardgebied, onafhankelijk van eigendom. Het onderhoud in de uiterwaarden wordt uitgevoerd conform de Legger rijkswaterstaatswerken. Indien een terreineigenaar niet vrijwillig medewerking verleent aan het uitvoeren van onderhoud door of vanwege RWS, dan heeft RWS de mogelijkheid om een gedoogplicht op te leggen. Uitvoeren onderhoud op terreinen van derden

Geen medewerking

Gedoogbeschikking opleggen

Klanteis

Code	Gedoogbeschikking	Verwijzing naar systeemeisen	Klanteis initiator
DIS	Indien een terreineigenaar geen medewerking verleent aan de opdrachtnemer van Rijkswaterstaat voor het uitvoeren van onderhoudswerk, of toegang tot het betreffende terrein verkregen moet worden, dan dient de opdrachtnemer dit op te schalen naar opdrachtgever. Opdrachtgever kan dan overwegen de betreffende eigenaar een gedoogplicht op te leggen	N.v.t.	TU
Status:	Eis	Datum status:	
Validatie :			
Bron:	Waterwet, artikel ...	Datum document:	<Datum>

3.1.2 Waterwetvergunningen

Op verschillende gebieden in de uiterwaarden rust een Waterwetvergunning. Opdrachtnemer dient zich ervan te vergewissen of er een vergunning op het betreffende terrein aanwezig is.

Opdrachtnemer krijgt jaarlijks een overzicht van de gebieden waar een Waterwetvergunning op rust, en indien nodig een duiding wat de vergunning betekent voor het uit te voeren onderhoud.

Zie ook het Omgevingsplan, paragraaf 7.3.

3.1.3 Toezicht en Handhaving

In deze paragraaf wordt een korte samenvatting gegeven over het onderwerp Toezicht en handhaving. Voor een volledig overzicht zie Bijlage 1 bij het Omgevingsplan: *Toezicht in de uiterwaarden*.

Toezicht en handhaving zijn cruciaal om het areaal op orde en in stand te houden.

Toezicht vergroot de veiligheid in het gebied (o.a. bodemkwaliteit, ongewenst medegebruik, vee), vergroot het draagvlak voor huidige en toekomstige maatregelen en zorgt dat kleine gebreken sneller worden opgespeurd (wat weer een positief effect heeft op ruimtelijke kwaliteit en vandalisme tegen gaat).

RWS is bevoegd gezag voor de Waterwet op alle gronden in de uiterwaarden, en beheerder van ca. 11.000 ha eigen gronden in de uiterwaarden.

Het recreatief medegebruik op eigen gronden neemt toe, mede door de ontwikkeling van veel nieuwe natuurgebieden (KRW, NURG, RvR). Daarnaast propageert RWS-gastheerschap in de uiterwaarden, waarbij meer activiteiten mogelijk worden gemaakt, denk bv aan festiviteiten, maar ook de toename van recreëren langs de rivier. Veel uiterwaarden gaan meer en meer functioneren als (stedelijk) uitloopgebied. En met het toenemende gebruik van de uiterwaarden neemt ook illegaliteit en overlast toe. Dit vraagt om meer toezicht en handhaving. Gegeven de beperkte capaciteit en prioriteit wordt hierin een rol gevraagd van de opdrachtnemer van het WOCU.

Meer zichtbaar zijn buiten, en bekend zijn met de specifieke aspecten van een gebied, en de gebruikers en bewoners in het gebied heeft een positief effect op het voorkomen van illegaliteit en overlast, en vergroot de betrokkenheid en sociale verbondenheid in een gebied. Dit heeft ook een positief effect op het draagvlak voor onderhoud, en verkleint de noodzaak voor "echte" handhaving.

Rijkswaterstaat heeft daarom de ambitie om meer zichtbaar te zijn buiten. Enerzijds zal dit al gebeuren doordat er gewerkt wordt aan een goede inrichting en onderhoud. . Anderzijds kan dit gebeuren door meer ogen en oren in het gebied. Rijkswaterstaat heeft de wens dat de opdrachtnemers van het WOCU hiervoor een gebiedsconciërge aanstellen.

Formeel optreden kan deze gebiedsconciërge niet en er zal te allen tijde opgeschaald moeten worden naar bevoegde partijen. Coördinatie hiervan ligt bij afdeling handhaving, waarmee nadere afspraken gemaakt dienen te worden. Deze gebiedsconciërges zijn buiten duidelijk zichtbaar en herkenbaar (ook af en toe buiten kantoor tijd). Aanspreken, zichtbaar zijn en signalen door kunnen geven (ogen en oren buiten) zijn dus wel mogelijk. Mogelijk kan een relatie in inzet worden gelegd met de eis voor monitoring en inspectie.

Mensen van RWS of de ON dienen duidelijk zichtbaar te zijn indien men buiten komt in de uiterwaarden, bv bij monitoring, inspectie of toezicht. Ook bij pachtcontracten met inzet van vee kunnen afspraken worden gemaakt over toezicht.

Klanteis:

Code	gebiedskonciërge	Verwijzing naar systeemeisen	Klanteis initiator
DIS	Gebiedskonciërge leveren die in het areaal 'ogen en oren in het veld' is/biedt voor zowel ON als OG.	N.v.t.	TU
Status:	Eis	Datum status:	
Validatie:			
Bron:		Datum document:	<Datum>
<i>De gebiedskonciërge in het areaal die de 'ogen en oren in het veld' is/biedt voor zowel ON als OG. De gebiedskonciërge is omgevingssensitief, makkelijk benaderbaar en een eerste aanspreekpunt voor de omgeving.</i> <i>De gebiedskonciërge heeft gebiedskennis (die hij hierbij kan gebruiken) waardoor hij vragen en issues snel en efficiënt kan oppakken.</i> <i>De gebiedskonciërge heeft meerdere functies en kan daardoor snel schakelen; hij/zij is aanspreekpunt, toezichthouder en klusjesman, ...</i> <i>Hierbij is hij/zij in staat om eenvoudige zaken snel op te lossen (bijv. herstellen raster, vervangen bord, ingrijpen bij overlast en daaruit volgende vervolgacties) en zorgt hij/zij dat de oplossing voor moeilijkere zaken in gang wordt gezet.</i> <i>De gebiedskonciërge verricht coördinatie en afstemming tussen alle werkzaamheden en medewerkers van de opdrachtnemer die buiten bezig zijn.</i>			

3.1.4 Zorgplicht

Zie Omgevingsplan, bijlage 3.

Hier nog opnemen welke eis(en) worden gesteld aan de opdrachtnemer!

3.1.4.1 Boomveiligheid

Zie hiervoor de Leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden.

3.1.4.2 Bebodingsplan

Zie Omgevingsplan, bijlage 7.

Hier nog opnemen welke eis(en) worden gesteld aan de opdrachtnemer!

Code		Verwijzing naar systeemeisen	Klanteis initiator
DIS		N.v.t.	TU

Status:	Eis	Datum status:	
Validatie:			
Bron:		Datum document:	<Datum>

3.2 Omgeving

In deze paragraaf wordt een korte samenvatting gegeven over het onderwerp omgevingsmanagement. Voor een volledig overzicht zie het Omgevingsplan Programma Uiterwaardenbeheer.

De uiterwaarden zijn cruciaal voor de bescherming van 4 miljoen mensen tegen hoogwater, voor ecologisch gezonde rivieren en als leefgebied voor planten en dieren met grote biodiversiteit. Dit vraagt om een goed beheer en onderhoud. De uiterwaarden staan niet op zichzelf, deze bevinden zich in een omgeving. De omgeving van de uiterwaarden is complex, we hebben te maken met veel én diverse stakeholders: het betreft circa 12.000 terreineigenaren en circa 500 belangenorganisaties met diverse belangen. Daarnaast hebben de uiterwaarden een hoge politiek-bestuurlijke gevoeligheid. Natuur wordt gezien als gemeengoed van de omgeving ('kap een boom en je hebt kamervragen') en vaak is een uiterwaard letterlijk iemands achtertuin. Wat er in de uiterwaarden gebeurt, ligt dan ook bij veel partijen onder de loep.

Wat er in de omgeving gebeurt, kan op verschillende manieren van invloed zijn op de instandhouding van onze objecten/ons areaal. Hier een paar voorbeelden:

- In de uiterwaarden zijn in het verleden veel projecten uitgevoerd met integrale gebiedsopgaven met participatie van andere overheden en er zijn meekoppelkansen gecreeerd. Hierbij kunnen afspraken zijn gemaakt met derden die gerespecteerd moeten worden (voor zover deze niet strijdig zijn met wet- en regelgeving).
- In in het verleden gerealiseerde projecten zijn vaak (nog) geen beheer- en onderhoudsafspraken gemaakt mbt 'recreatieve' objecten zoals fietsbruggen, struinpaden, stepping stones en speeltuinen. . Als materieel beheerder zijn we op eigen gronden wel verantwoordelijk voor dit onderhoud, terwijl het vanuit onze kerntaken niet de bedoeling is dat wij dit onderhoud doen. In overleg met gemeenten en andere partijen, zal getracht worden de verantwoordelijkheid bij de partij te beleggen waar deze hoort. Indien andere partijen de verantwoordelijkheid niet willen overnemen dan kan besloten worden om het object niet toegankelijk te maken voor publiek en in het uiterste geval het object te verwijderen.
- Vanuit dat de basisgedachte dat uiterwaarden 'opengesteld' zijn voor publiek, kan het voorkomen dat het onderhoudsniveau op bepaalde

locaties hoger ligt dan dat deze niet opengesteld zouden zijn. In gebieden die druk bezocht worden door wandelaars/ andere recreanten, moeten bijv. paden en bomen (VTA) veilig zijn en wellicht vaker onderhouden worden dan de standaard-norm.

Politiek-bestuurlijk kan er aan diverse onderwerpen gedacht worden, bijvoorbeeld incidenten, zwerfafval, illegale dumpingen, dioxine. Daarbij is het uitgangspunt dat we verantwoordelijk zijn voor onze kerntaken en dat andere overheden ook een taak/rol hebben. Echter, het is niet uit te sluiten dat er om politieke redenen een hoger onderhoudsniveau gevraagd wordt dan volgens de kerntaken noodzakelijk.

Gastheerschap

Op eigen gronden in de uiterwaarden is Rijkswaterstaat naast beheerder ook gastheer. Gastheerschap betekent dat wij open staan voor initiatieven van andere partijen om de uiterwaarden te benutten voor andere doelen en gebruik. Rijkswaterstaat maakt met deze partijen afspraken over ieders taken en verantwoordelijkheden. Dit is conform de uitgangspunten van RWS-Oost NL over gastheerschap¹. Het is in te denken dat er vanuit het gastheerschap een 'hogere' onderhoudsbehoefte ontstaat (denk hier aan bijv. meer faciliteiten zoals hekken, borden etc.). Hier hebben we op dit moment alleen nog geen voorbeelden van.

3.3 Monitoring en IV

¹ Gastheerschap (naast beheerder en speler): ruimte geven aan andere belangen dan die het waterstaatsnetwerk (watersysteem, hoofdvaarweg en hoofdweg) dienen (dus minstens streven naar een integrale aanpak) en vroegtijdig transparant zijn over wanneer dat kan en niet kan, en in hoeverre andere initiatiefnemers uitvoerend kunnen zijn (participatie).

Bij gastheerschap hoort een zakelijkheid in de vorm van gedeeld eigenaarschap voor initiatieven waarbij iedere partner ook een eigen verantwoordelijkheid (budget) blijft houden. Bij zakelijkheid hoort: ken je speelruimte die bepaald wordt door de missie van RWS en de kaders (incl middelen en mensen) waar binnen gewerkt wordt.

2. Demarcatie huidige prestatiecontracten

http://connect.intranet.rijkswaterstaat.nl/project/P753_7/Projectmanagement/Documenten/Toetsstukken%20KTO/Demarcatie%20en%20perceelindeling%20Uiterwaarden.docx?Web=1

CONCEPT tbv Project Match

2. Wettelijke beheertaken van RWS in de uiterwaarden

Versie 4 - april 2019

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

RWS INFORMATIE
Marcel van de Leemkule

Rijkswaterstaat Corporate
Dienst

Griffioenlaan 2
3526 LA Utrecht
Postbus 2232
3500 GE Utrecht
T 088 797 11 11
F
kcc@rws.nl
www.rijkswaterstaat.nl

Contactpersoon
Sjaak Poortvliet
coördinerend specialistisch
adviseur

T
sjaak.poortvliet@rws.nl

memo

Wettelijke beheertaken RWS in uiterwaarden

Bij e-mailbericht van 13 december 2016 is door RWS/BS aan de CD/BJV Expertise en RWS-advocaten de volgende vraag voorgelegd:

"Wat zijn de wettelijke beheertaken in de uiterwaarden (incl. oevers), in het geval dat (1) gronden op naam staan van de Staat/IenW (RWS), (2) gronden op naam staan van derden."

(...)

"Het gaat dan zowel om wettelijke taken die bij onze Minister liggen, maar eventueel ook om andere verplichtingen voor RWS die voortkomen uit wet- en regelgeving van het Rijk en decentrale overheden."

Achtergrond van deze vraagstelling is dat de uitvoeringspraktijk soms hapert vanwege van elkaar verschillende persoonlijke meningen en overtuigingen. De wet zelf biedt een helder richtsnoer, dat in dit memo wordt beschreven.

I Beheer op grond van de Waterwet

Het zogenaamde hoofdwatersysteem, waartoe onder meer de grote rivieren met hun *uiterwaarden* behoren is in beheer bij het Rijk. De Minister van Infrastructuur en Waterstaat is als bestuursorgaan belast met het beheer van rijkswaterstaatswerken. De Waterwet stelt regels met betrekking tot het integraal beheer van watersystemen.

De Waterwet (art. 1, eerste lid) omschrijft de begrippen beheer en beheerder als volgt:

beheer: overheidszorg met betrekking tot een of meer afzonderlijke watersystemen of onderdelen daarvan, gericht op de in artikel 2.1 genoemde doelstellingen;

beheerder: bevoegd bestuursorgaan van het overheidslichaam dat belast is met beheer.

De belangrijkste beheertaken zijn:

- planvorming;
- regelgeving;
- vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH);
- aanleg, wijziging/aanpassing, instandhouding en onderhoud van waterstaatswerken;
- bediening van kunstwerken (ten behoeve van de regulering van aan- en afvoer, peilbeheer, alsmede conservering van water en de vaarbaarheid ten behoeve van het scheepvaartverkeer).

RWS INFORMATIE

Pagina 1 van 12

Vaak wordt het watersysteembeheer onderscheiden in passief, en actief beheer. *Het passieve beheer* bestaat uit de regelingen en het bestuur. De eerste drie van de hiervoor genoemde taken vallen hieronder.

Het actieve beheer omvat het zorgdragen voor de uitvoering van concrete werkzaamheden. De twee laatste van de hiervoor genoemde taken vallen hieronder.

Het beheer van watersystemen omvat dus een breed spectrum van taken, waartoe zowel rechtshandelingen (bijvoorbeeld vergunningverlening en besluitvorming over te ondernemen aanleg, of wijzigingswerken) behoren als feitelijke handelingen, zoals onderhoudswerkzaamheden, en het meten en beoordelen van gegevens over de verwezenlijking van gestelde normen.¹

Alle watersystemen hebben een (overheids)beheerder in de zin van de Wet, ongeacht of zij zijn gelegen op particuliere gronden.² De Waterwet maakt bij toedeling van verplichtingen en bevoegdheden aan de beheerder geen onderscheid in gronden die eigendom zijn van de beheerder of gronden die in eigendom zijn van derden.

Het onderscheid in (1) en (2) in bovengenoemde vraagstelling: "Wat zijn de wettelijke beheertaken in de uiterwaarden (incl. oevers), in het geval dat (1) gronden op naam staan van de Staat/IenW (RWS), (2) gronden op naam staan van derden." is dus in zoverre voor dit memo voor de beschrijving van de wettelijke beheertaken niet van belang.

Wel is het zo dat als de beheerder taken op gronden van derden wil uitvoeren daarvoor ofwel direct op grond van de wet gedoogplichten gelden, ofwel gedoogplichten bij besluit kunnen worden opgelegd als over het gebruik van de grond geen minnelijke overeenstemming kan worden verkregen, dan wel als dat gevorderd is omtrentend moet worden.

Watersysteembeheer door Rijkswaterstaat

Het deel van het watersysteembeheer dat Rijkswaterstaat namens de Minister van Infrastructuur en Waterstaat verricht omvat niet of in mindere mate de planvorming en regelgeving. Het departement is primair verantwoordelijke voor de beleidsvorming en regelgeving. Het watersysteembeheer door Rijkswaterstaat betreft dus in zoverre met name: vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH); de aanleg, aanpassing, instandhouding en het onderhoud van waterstaatswerken; en de bediening van kunstwerken.

Verplichtingen van de beheerder

Paragraaf 5.1 van de Waterwet bevat een aantal verplichtingen voor de beheerder van watersystemen.

Zo is de beheer verplicht een *legger* vast te stellen, waarin is omschreven waaraan waterstaatswerken naar ligging, vorm, afmeting en constructie moeten voldoen (art. 5.1 Wtw). De legger geeft inhoud aan de taakuitoefening door de waterbeheerder, met name waar het gaat om het onderhouden van de normatieve toestand van waterstaatswerken. Voldoet de feitelijke toestand van het waterstaatswerk niet aan de normatieve toestand dan zal de beheerder door onderhoud- of herstelwerkzaamheden het waterstaatswerk in zijn normatieve staat terugbrengen. In de tweede plaats is de legger van belang bij het toetsten

¹ MvT Wtw, Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2007, 30 818, nr. 3, p. 19.

² MvT Wtw, Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2007, 30 818, nr. 3, p. 19.

van watersystemen aan de daarvoor geldende normen.³ Dit betreft normen of doelstellingen voor waterveiligheid, maar ook voor waterkwantiteit, waterkwaliteit en functieervulling – bijvoorbeeld voor de scheepvaart - door watersystemen. Voldoet de normatieve toestand niet aan de norm - bijvoorbeeld als niet is voldaan aan de vereiste veiligheid van een waterkering - dan is aanpassing/wijziging van het waterstaatswerk vereist om aan de norm te voldoen. De normatieve toestand is de toestand waarin het waterstaatswerk door de beheerder naar ligging, vorm, afmeting en constructie wordt gehouden. De legger is richtinggevend om te bepalen of sprake is van aanleg of wijziging van waterstaatswerken, waarbij voor een nieuw aan te leggen waterstaatswerk een nieuwe normatieve toestand in de legger wordt omschreven en bij wijziging van een bestaand waterstaatswerk wijziging wordt gebracht in de in de legger omschreven normatieve toestand (richting, vorm, afmeting of constructie). Voor aanleg of wijziging van een waterstaatswerk moet een projectplan op grond van de Waterwet (of inpassingsplan op grond van de Wet ruimtelijke ordening) worden vastgesteld. Voor onderhoud of herstelwerkzaamheden waarbij de normatieve toestand wordt gehandhaafd of hersteld wordt geen projectplan/inpassingsplan vastgesteld.

De legger bepaalt voorts de fysieke reikwijdte van de gedoogplichten uit de Hoofdstuk 5 van de Waterwet, waaronder de verplichting van rechthebbenden op gronden gelegen binnen of in de nabijheid van het waterstaatswerk om te gedogen dat onderhouds- en herstelwerkzaamheden aan het waterstaatswerk worden uitgevoerd.

De Waterwet noemt in artikel 5.1 maar één legger van waterstaatswerken, waarin de normatieve ligging, vorm, afmeting en constructie van het waterstaatswerk worden omschreven. Om verschillende redenen is de legger van rijkswaterstaatswerken in drie delen vastgesteld:

- de legger primaire waterkeringen;
- de legger rijkswaterstaatswerken, van overige waterstaatswerken (andere dan primaire waterkeringen en oppervlaktewaterlichamen met bijbehorende kunstwerken); en
- de vegetatielegger, waarin de normatieve vegetatieruimte van het rivierbed in het rivierengebied wordt omschreven.

In de zin van de Waterwet maken die drie delen onderdeel uit van de legger als bedoeld in die Wet.

De beheerder is verplicht voor daartoe aan te wijzen oppervlaktewater- of grondwaterlichamen onder zijn beheer één of meer *peilbesluiten* vast te stellen. In een peilbesluit worden waterstanden of bandbreedten waarbinnen waterstanden kunnen variëren vastgesteld, die gedurende daarbij aangegeven perioden zoveel mogelijk worden gehandhaafd (art. 5.2 Wtw). Peilbesluiten binden als zodanig slechts de beheerders zelf.

Een meer algemene beheeropdracht is vervat in artikel 5.3 Waterwet dat stelt: *"De beheerder neemt, met inachtneming van de bij of krachtens hoofdstuk 2 gestelde regels, ten aanzien van de waterstaatswerken onder zijn beheer de nodige maatregelen voor het veilig en doelmatig gebruik daarvan, overeenkomstig de krachtens hoofdstuk 4 aan die waterstaatswerken toegekende functies."*

³ MvT Wtw, Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2007, 30 818, nr. 3, p. 39.

Het verzekeren van doelmatig en veilig gebruik is de centrale norm voor het vergunningenbeleid in het kader van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken. Dit is niet alleen leidend voor vergunningenbeleid (passief beheer), maar ook voor actief infrastructureel beheer, met name voor inrichting en onderhoud. Deze norm wordt in de Waterwet overgenomen en daarbij uitdrukkelijk gerelateerd aan de toegekende functies.⁴

Bevoegdheden van de beheerder

De publiekrechtelijke bevoegdheden, zoals vergunningverlening toezicht en handhaving, het opleggen van een gedoogplichten, enz., zijn met de toedeling van het beheer nog niet gegeven. Dergelijke bevoegdheden worden in de Waterwet uitdrukkelijk toegekend aan de beheerders.

Privaatrechtelijke bevoegdheden staan slechts ter beschikking naar gelang deze volgens privaatrecht toekomen aan het betrokken openbaar lichaam, dus de rechtspersoon waartoe het beherend bestuursorgaan behoort. Veelal gaat het om het eigendomsrecht op waterstaatswerken, dat in de praktijk niet steeds bij de overheid hoeft te berusten.⁵ Dit memo heeft geen betrekking op deze privaatrechtelijke bevoegdheden.

Doelstellingen van, en normen voor watersysteembeheer

Het beheer van watersystemen (waarvan de uiterwaarden als deel van het oppervlaktewaterlichaam zijnde een rivier deel van zijn) is ingevolge voornoemde begripsomschrijving van *beheer* gericht op de doelstellingen genoemd in artikel 2.1, eerste lid, Waterwet, zijnde:

- a. voorkoming en waar nodig beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met
- b. bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen; en
- c. vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.

Wat betreft de vervulling van maatschappelijke functies van watersystemen speelt de scheepvaartfunctie van wateren een belangrijke rol. Maar ook meer concrete economische belangen, te operationaliseren via toekenning van specifieke functies aan watersystemen als water voor bedrijven en water voor landbouw, geven richting aan het beheer. Daartoe behoort ook de drinkwaterfunctie, dat wil zeggen de bestemming van diverse waterlichamen als leverancier van grondstof voor de openbare drinkwatervoorziening.⁶ Ingevolge het bepaalde in artikel 4.1, derde lid, onder c, Waterwet zijn in het Nationale waterplan de functies voor de rijkswateren opgenomen, waarover hieronder meer.

Het tweede lid van artikel 2.1 Waterwet stelt dat de toepassing van deze wet mede gericht is op andere doelstellingen dan hiervoor genoemd, voor zover dat elders in de wet is bepaald. Het bepaalde in het tweede lid kan hier gezien de invulling die hieraan de wet is gegeven verder buiten beschouwing blijven.⁷

⁴ MvT Wtw, Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2007, 30 818, nr. 3 p.94/95.

⁵ MvT Wtw, Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2007, 30 818, nr. 3, p. 19.

⁶ MvT Wtw, Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2007, 30 818, nr. 3, p. 14.

⁷ Artikel 6.11, eerste lid, bepaalt dat de in hoofdstuk 6 gegeven bevoegdheden ten aanzien van handelingen als bedoeld in artikel 6.5, onderdeel c, die plaatsvinden in de Nederlandse exclusieve economische zone, mede kunnen worden toegepast ter bescherming van andere belangen dan waarin artikel 2.1 voorziet, voor zover daarin niet bij of krachtens andere wet is voorzien.

Ten aanzien van de doelstellingen van de Waterwet geldt het volgende.

De doelstellingen van waterbeheer zullen in onderlinge samenhang richtinggevend zijn bij de toepassing van alle bevoegdheden en de verdere uitvoering van de Waterwet. Dit is de kern van integraal waterbeheer. Zo staat de vergunningverlening voor lozingen niet alleen ten dienste van de milieukwaliteit, maar waar nodig ook van het kwantiteitsbeheer en het veilig gebruik van watersystemen door scheepvaart of recreanten.

De doelstellingen begrenzen de wijze waarop met toepassing van de wettelijke bevoegdheden beperkingen kunnen worden gesteld aan activiteiten en rechten van burgers, particuliere instellingen en bedrijven. (de doelstellingen operationaliseren het zgn. specialiteitsbeginsel).⁸

De doelstellingen vastgelegd in paragraaf 2.1 van de Waterwet dienen als kader voor de uitvoering van de wet. Taken en bevoegdheden die de beheerder ter uitvoering van de Waterwet uitoefent mogen uitsluitend dienen ter behartiging van de doelstellingen van die wet.

Dat kader wordt vervolgens in de paragrafen 2.2. en 2.3 van de Waterwet aangevuld met meer concrete normen voor verschillende aspecten van het beheer of althans bepalingen die een grondslag bieden voor een zodanige concrete normering. Het gaat om normen voor waterkering, waterkwantiteit, functievervulling en de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen. Daarnaast moeten de beleidsmakende instanties er hun beleid op afstemmen.⁹

Wettelijke beheertaken op grond van de Waterwet in de uiterwaarden

Uit het vorenstaande vloeit voort dat Rijkswaterstaat in de uiterwaarden ten behoeve van het watersysteembeheer, namens de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, ter uitvoering van de Waterwet taken vervult met betrekking tot:

- het vaststellen van een (vegetatie)legger
- vergunningverlening, toezicht en handhaving;
- de aanleg, aanpassing, instandhouding en het onderhoud van waterstaatswerken; en
- de bediening van kunstwerken ten behoeve van het regulering van aan- en afvoer, alsmede conservering van water en ten behoeve van de scheepvaart.

Deze taakvervulling is gericht op het bereiken dan wel handhaven van de in artikel 2.1 van de Waterwet genoemde doelstellingen van watersysteembeheer in overeenstemming met de daarvoor bij of krachtens die wet gestelde normen en de aan het watersysteem toegekende functies in de plannen als beschreven in hoofdstuk 4 van die wet.

Functies toegekend aan rijkswateren op grond van NWP en BPRW

In het Nationaal waterplan 2016-2021 kiest het kabinet er voor om met functietoekenning terughoudend om te gaan. In dit plan worden alleen functies toegekend die op grond van (wettelijke) verplichtingen specifieke eisen stellen aan het beheer of het gebruik van het betreffende rijkswater. Gesteld wordt dat in of op basis van dit NWP functietoekenning plaats vindt voor de volgende functies:

Het tweede lid van die bepaling bepaalt dat de in hoofdstuk 6 gegeven bevoegdheden ten aanzien van handelingen als bedoeld in artikel 6.2, tweede lid, mede worden kunnen toegepast ter bescherming van de doelmatige werking van een zuiveringstechnisch werk.

⁸ MvT Wtw, Tweede Kamer, vergaderjaar 2006-2007, 30 818, nr. 3, p. 90.

⁹ MvT Wtw, Tweede Kamer, vergaderjaar 2006-2007, 30 818, nr. 3, P. 13.

drinkwaterbescherming, Natura 2000, schelpdierwateren en zwemwater. Tevens zijn de rijkswateren weergegeven die zijn aangewezen als vaarweg.¹⁰

Rijkswaterstaat Corporate
Dienst

Specifieke maatregelen voor deze gebieden worden in het Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren 2016-2021 (BPRW) beschreven. Wat betreft de gebruiksfuncties van rijkswateren stelt het BPRW:
"Veel maatschappelijke en economische gebruiksfuncties maken gebruik van de rijkswateren. Als de kerntaken waterveiligheid, voldoende water, schoon en gezond water, vlot en veilig verkeer op orde zijn, ontstaan ook gunstige condities voor landbouw, recreatie, industrie, natuur, enzovoort. In principe zijn alle gebruiksfuncties welkom. Rijkswaterstaat is geen bevoegd gezag voor het afwegen en vastleggen van ruimtelijke bestemmingen, noch voor het beoordelen van de gevolgen daarvan voor de ruimtelijke kwaliteit. Dat is een taak van provincies en gemeenten. Op de Noordzee heeft Rijkswaterstaat wel deze rol."

De provincies zijn verantwoordelijk voor het Natuurnetwerk Nederland. Gedeputeerde staten in hun provincie dragen zorg voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk. Zij wijzen daartoe in hun provincie gebieden aan die tot dit netwerk behoren.

Kernpunten voor de planperiode zijn:

- Gebruik van de rijkswateren mag niet ten koste gaan van de waterveiligheid, waterkwaliteit of de scheepvaart. Daarom toetst Rijkswaterstaat nieuwe initiatieven voor gebruik, stelt waar nodig voorwaarden, en legt die vast in een vergunning.
- Bij het dagelijks beheer en onderhoud houdt Rijkswaterstaat rekening met de gebruiksfuncties op de rijkswateren.
- Budget voor beheer en onderhoud is bedoeld voor het uitvoeren van de kerntaken, niet voor het bevorderen van de gebruiksfuncties. Een uitzondering daarop zijn de (wettelijk) aangewezen gebruiksfuncties natuur, drinkwater, zwemwater en schelpdierwater.
- Waar mogelijk wordt het beter benutten van de rijkswateren door gebruiksfuncties gekoppeld aan de eigen werkzaamheden. Rijkswaterstaat zoekt daarvoor kansen en vraagt marktpartijen en andere overheden die te benutten. Alle partijen brengen dan hun doelen en middelen onder in een gezamenlijk project. Voor meekoppelen bestaat geen blauwdruk. Het is altijd maatwerk en een gebiedsgerichte afweging.¹¹

Naast bovengenoemde gebruiksfuncties vervullen de rijkswateren ook tal van andere gebruiksfuncties die niet formeel zijn toegekend via het Nationaal Waterplan, het Bprw of andere planfiguren. Het Bprw gaat ook in op een aantal van deze gebruiksfuncties, te weten: archeologie, gebouwd erfgoed en historisch landschap, visserij, bouwgrondstoffen, energieproductie, kabels en leidingen, koel- en proceswater, landbouw en waterrecreatie.

Wettelijk aangewezen gebruiksfuncties

Het BPRW geeft richting aan de taakopdracht van Rijkswaterstaat ten aanzien van de wettelijke aangewezen gebruiksfuncties. Voor zover die de uitwaarden betreffen gaat dat om de gebruiksfuncties: natuur; drink- en zwemwater. Het BPRW bepaalt daaromtrent het volgende.

¹⁰ NWP, p. 59.

¹¹ BPRW, p. 92.

Natuur

Veel rijkswateren herbergen belangrijke natuurwaarden en zijn daarom aangewezen als Natura 2000-gebied. Met het KRW-programma, Ruimte voor de Rivier en Maaswerken levert Rijkswaterstaat een grote bijdrage aan het realiseren van de Natura 2000-doelen en het Natuurnetwerk Nederland.

Kernpunten voor de planperiode zijn:

- Rijkswaterstaat houdt bij aanleg, beheer en onderhoud rekening met de aanwezige en beschermde natuurwaarden en benut zo mogelijk kansen voor het meekoppelen van natuurdoelen (natuurinclusief bouwen).
- In aanvulling op de KRW-maatregelen zijn beperkt maatregelen nodig om effecten van het eigen beheer en onderhoud in Natura 2000-gebieden te mitigeren. Deze zijn opgenomen in Natura 2000-beheerplannen. Het Rijk borgt de financiering van de eerste generatie Natura 2000-beheerplannen.
- Rijkswaterstaat is voortouwnemer bij het opstellen en uitvoeren van de Natura 2000-beheerplannen in gebieden waar het de grootste beheerder is.¹²

Drinkwater

Drinkwaterbedrijven onttrekken jaarlijks een half miljard kubieke meter water uit de rijkswateren voor de productie van drinkwater voor zes miljoen Nederlanders en een groot aantal bedrijven. Rijkswaterstaat is op deze onttrekkingspunten verantwoordelijk voor de waterkwaliteit

Kernpunten voor de planperiode zijn:

- De waterkwaliteit van de Rijn en de Maas bij de landsgrenzen 24 uur per dag bewaken. Drinkwaterbedrijven en Rijkswaterstaat wisselen hun informatie over de waterkwaliteit uit.
- Afspraken maken met gebruikers en andere overheden over preventie en beheersing van crisissituaties in drinkwaterbeschermingszones.
- De regierol nemen bij het opstellen van gebiedsdossiers. Die dossiers bevatten informatie over het onttrekkingspunt, de risico's voor een duurzame winning en mogelijke maatregelen daartegen.
- Reguliere en opkomende stoffen in het oppervlaktewater monitoren en problemen agenderen bij de verantwoordelijke partijen.¹³

Zwemwater

Er zijn in de rijkswateren ongeveer 200 officiële zwemwaterlocaties. Rijkswaterstaat is op deze locaties verantwoordelijk voor de waterkwaliteit. Om badgasten te beschermen gelden op die locaties extra eisen aan de waterkwaliteit. Andere partijen voeren het dagelijks beheer over de zwemwaterlocaties

Kernpunten voor de planperiode zijn:

- Rijkswaterstaat controleert de zwemwaterkwaliteit tijdens het badseizoen op de aangewezen locaties.
- Deze meetgegevens worden gebruikt voor de informatievoorziening aan het publiek en de jaarlijkse rapportages aan de Europese Commissie.

¹² BPRW, p. 100.

¹³ BPRW, p. 106.

- Rijkswaterstaat stelt voor de zwemwaterlocaties in rijkswateren een zwemwaterprofiel op en treft samen met andere partijen maatregelen om te voldoen aan wettelijke eisen voor zwemwaterkwaliteit.¹⁴

Rijkswaterstaat Corporate
Dienst**Andere gebruiksfuncties**

Het BPRW geeft richting aan de taakopdracht van Rijkswaterstaat ten aanzien van andere dan wettelijke aangewezen gebruiksfuncties. Voor zover die de uitwaarden betreffen gaat dat om de gebruiksfuncties: archeologie, gebouwd erfgoed en historisch landschap; visserij; bouwgrondstoffen; energieproductie; kabels en leidingen; koel- en proceswater; landbouw; en waterrecreatie. Het BPRW bepaalt daaromtrent het volgende.

Archeologie, gebouwd erfgoed en historisch landschap

In de loop der tijd zijn er in en langs de rijkswateren waardevolle archeologische, bouwkundige en historisch landschappelijke elementen ontstaan. Daarnaast zijn veel objecten van Rijkswaterstaat aangewezen als wettelijk beschermd cultuurhistorisch monument.

Kernpunten voor de planperiode zijn:

- Rijkswaterstaat houdt bij aanleg, beheer en onderhoud rekening met archeologie, gebouwd erfgoed en historisch landschap.
- Zoeken naar een adequate (her)bestemming voor cultuurhistorisch waardevolle objecten die niet meer in gebruik zijn.¹⁵

Visserij

Het Rijk streeft naar een evenwichtig opgebouwde visstand die bevissing duurzaam mogelijk maakt. De betrokkenheid van Rijkswaterstaat richt zich vooral op de visserij in de binnenwateren. Voor zeegaande visserij geldt het Europees gemeenschappelijk visserijbeleid.

Kernpunten voor de planperiode zijn:

- Investeren in vistrappen en natuurlijkvriendelijke oevers en het uitvoeren van het Kierbesluit Haringvliet om de migratiemogelijkheden en leefgebieden voor vis te verbeteren.
- Rijkswaterstaat toetst (na aanpassing van de Visserijwet 1963) de gegevens van de beroeps- en sportvisserij over de vangsten en het uitzetten van vis aan de ecologische kwaliteitsdoelen.
- Rijkswaterstaat stelt eisen aan koelwaterinname en waterkrachtcentrales om schade aan de visstand te beperken.¹⁶

Bouwgrondstoffen

Winning van suppletiezand, ophoogzand, grind, bouw- en metselzand in de rijkswateren is een nationaal belang. Mogelijk leidt zeespiegelstijging in de toekomst tot een toename van de benodigde hoeveelheid suppletiezand.

Kernpunten voor de planperiode zijn:

- Rijkswaterstaat is op grond van de Ontgrondingenwet bevoegd gezag voor de winning van bouwgrondstoffen in de rijkswateren (NB. Met uitsluiting van het winterbed van de grote rivieren).

¹⁴ BPRW, p. 112.

¹⁵ BPRW, p. 122.

¹⁶ BPRW, p. 127.

- Winning van bouwgrondstoffen is toegestaan als dat de waterveiligheid, scheepvaart en de ecologische kwaliteit niet schaadt.
- Waar mogelijk combineert Rijkswaterstaat de winning van zand met bijvoorbeeld rivierverruiming, vaargeulonderhoud en natuurontwikkeling.¹⁷

Energieproductie

Nederland heeft een ambitieuze doelstelling om het aandeel duurzame energie te vergroten en de CO₂-uitstoot te verminderen. De rijkswateren bieden daarvoor goede mogelijkheden. Voor opwekking van zonne- of windenergie in het gedeelte van het rivierbed waarop het stroomvoerend regime van toepassing is kan evenwel slechts vergunning worden verleend indien de activiteit niet redelijkerwijs buiten het rivierbed kan worden gerealiseerd, met dien verstande dat de vergunning zal worden verleend voor een bepaalde termijn en dat de resterende waterstandseffecten of de afname van het bergend vermogen ten minste voor de duur van die termijn duurzaam worden gecompenseerd waarbij de financiering en de tijdige realisering van de maatregelen gezekerd zijn (artikel 6, aanhef en onder d, en 7, derde lid, Beleidsregel grote rivieren).

Kernpunten voor de planperiode zijn:

- Rijkswaterstaat vervult een voorbeeldfunctie en stelt zijn areaal (marktconform) beschikbaar voor het opwekken van duurzame energie.
- Beoordelen van de initiatieven van derden voor de opwekking van energie door deze te toetsen aan de doelen voor waterveiligheid, schoon en gezond water en vlot en veilig verkeer over water.
- Verminderen van het eigen energieverbruik en onderzoeken van de mogelijkheden om zelfvoorzienend te zijn.¹⁸

Kabels en leidingen

Kabels en leidingen zijn een goedkope, veilige en een duurzame vorm van transport. Om ook in de toekomst ruimte te houden voor aanleg, beheer en onderhoud door Rijkswaterstaat en andere gebruiksfuncties hebben Rijkswaterstaat en exploitanten afgesproken nieuwe kabels en leidingen zoveel mogelijk te bundelen en rivierkruisingen diep te boren.

Kernpunten voor de planperiode zijn:

- Toetsen van nieuwe kabels en leidingen op gevolgen voor waterveiligheid, waterkwaliteit en scheepvaart.
- Extra aandacht geven aan de vereiste gronddekking van kabels en leidingen die de rivieren kruisen.
- Voor kabels en leidingen die niet meer in gebruik zijn, geldt een opruimplicht, tenzij opruimen risicovoller is dan laten liggen.¹⁹

Landbouw

Voldoende water van een goede kwaliteit is van essentieel belang voor de landbouw. Extreem lage afvoeren beperken (tijdelijk) de mogelijkheden om de landbouw van voldoende zoetwater te voorzien. Daarnaast is ongeveer 65 procent van de uiterwaarden in het rivierengebied in gebruik als landbouwgrond.

Kernpunten voor de planperiode zijn:

¹⁷ BPRW, p. 131.

¹⁸ BPRW, p. 135.

¹⁹ BPRW, p. 139.

- In tijden van droogte verdeelt Rijkswaterstaat het water volgens de wettelijke verdringingsreeks.
- Bij aanleg en onderhoud houdt Rijkswaterstaat rekening met het landbouwkundig gebruik van de uiterwaarden.
- Rijkswaterstaat ziet toe op het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen in de uiterwaarden.²⁰

Waterrecreatie

De waterrecreatiesector is omvangrijk, economisch belangrijk en groeit nog steeds. Recreatie is welkom op de rijkswateren, maar vanwege de veiligheid niet altijd en overal. Het voortouw voor het realiseren en onderhouden van voorzieningen voor de recreatie ligt bij de provincies, gemeenten, recreatieschappen en private partijen, niet bij Rijkswaterstaat.

Kernpunten in de planperiode zijn:

- In verband met de veiligheid van de recreant is er op plaatsen met intensieve beroepsvaart en dichtbij kunstwerken in principe geen ruimte voor oever- of gebiedsgebonden waterrecreatie.
- Op kunstwerken aanbrengen van voorzieningen voor de veiligheid voor de recreatievaart.
- Aanwijzen van gebieden voor snelvaren, kitesurfen en waterskiën.
- Actief zoeken naar kansen voor het meekoppelen van waterrecreatie met aanleg, beheer en onderhoud.
- De rijksvaarwegen leveren een belangrijk aandeel in het Basistoervaartnet en de Staande Mastroute.²¹

II Verplichtingen voor RWS die voortkomen uit wet- en regelgeving van het Rijk en decentrale overheden

Bij de uitoefening van taken te behoeve van het beheer van de uiterwaarden op grond van de Waterwet heeft Rijkswaterstaat zich te houden aan verplichtingen die gelden op grond van geldende wetgeving. Dat betreft zowel wetgeving op grond van de Waterwet, als wettelijke verplichtingen op grond van andere wetgeving.

Wat betreft de Waterwet betreft dat zowel verplichtingen voor de beheerder (zoals het vaststellen van een projectplan op grond van art 5.4 van de wet voor de aanleg of wijziging van een waterstaatswerk), als verplichtingen die voor een ieder gelden (zoals de naleving van regels die gelden voor het brengen van stoffen in een oppervlaktewater, bijvoorbeeld bij werkzaamheden ter uitvoering van een projectplan). Dat laatste kan ook betreffen de naleving keurbepalingen van waterschappen die gelden in de uiterwaarden, bijvoorbeeld ter bescherming van waterkeringen in waterschapsbeheer.

Waar het betreft andere wetgeving dan op grond van de Waterwet (en ook waar het betreft waterschapskeuren) is Rijkswaterstaat bij de uitoefening van beheertaken behoudens de uitvoering van Scheepvaartverkeerswet op rijks vaarwegen, de uitvoering van de Ontgrondingenwet in rijkswateren (met uitsluiting van het winterbed van de grote rivieren) en de uitvoering van bepaalde taken en bevoegdheden op grond van de Wet natuurbescherming in rijkswateren niet belast met de uitvoering van die andere wetgeving maar heeft het zich te

²⁰ BPRW, p. 146.

²¹ BPRW, p. 149.

houden aan wettelijke verplichtingen die daaruit voortvloeien.²² Het kan hier een veelheid aan wettelijke verplichtingen betreffen, al naar gelang de taak die RWS in de uiterwaard wil verrichten en plaats waarop die taak wordt uitgevoerd.

Rijkswaterstaat Corporate
Dienst

Over het algemeen kan dat waar het gaat om uiterwaardenbeheer betreffen verplichtingen op grond van de:

- Ontgrondingenwet (in het winterbed van de rivier);
- Wet natuurbescherming (bescherming van soorten, habitats en bos);
- Wet milieubeheer (o.a. milieueffectrapportage, inrichtingen, afvalstoffen);
- Wet bodembescherming (bescherming van de kwaliteit van bodem en grondwater in drogere oevergebieden) en besluit bodemkwaliteit (o.a. toepassen van grond en baggerspecie);
- Wet op de archeologische monumentenzorg (bescherming archeologische monumenten);
- Wetgeving betrekking hebbende op niet gesprongen explosieven (NGE's);
- Spoorwegwet (kruisende spoorinfrastructuur);
- Wegenwet (onttrekking van wegen aan de openbaarheid);
- Wegenverkeerswet (verkeersmaatregelen bij uitvoering van werkzaamheden);
- Provinciale milieuverordeningen (o.a. drinkwaterbeschermingsgebieden);
- Gemeentelijke bestemmingsplannen (planologische bestemmingen en aanlegvergunningstelsels);
- Overige gemeentelijke verordeningen (o.a. bepalingen inzake het kappen van bomen).

Vorenstaande opsomming van wetgeving is niet uitputtend. In lang niet alle gevallen waarin Rijkswaterstaat beheertaken in de uiterwaarden uitvoert zal genoemde wetgeving van toepassing. Zoals gezegd is dat afhankelijk van de taak

²² Ingevolge het bepaalde in artikel 2.1 Wet natuurbescherming (Wnb) is de Minister van IenW belast met aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling instandhoudingsdoelstellingen voor die gebieden die door die Minister worden beheerd. De uitvoering van deze wettelijke taak ligt niet primair bij Rijkswaterstaat. Ingevolge het bepaalde in artikel 2.10 juncto de artikelen 2.2, 2.3 en 2.6 van die wet oefent de Minister van IenW in oppervlaktewateren in beheer bij het Rijk de daarin genoemde taken en bevoegdheden uit. Zo stelt deze Minister voor die gebieden de beheerplannen vast (*art. 2.3 Wnb*). In het vijfde lid van artikel 2.3 Wnb is voorzien in de mogelijkheid van het opnemen van het beheerplan in een ander plan of programma dat door het bevoegd gezag voor het beheerplan wordt opgesteld. Zo kan het door de Minister van IenW vast te stellen beheerplan voor rijkswateren onderdeel uitmaken van een voor door deze minister voor hetzelfde of voor een groter gebied vast te stellen beheer- of ontwikkelplan, zoals een stroomgebiedsbeheerplan. Ook het opnemen van het beheerplan in plannen of programma's die worden vastgesteld door een ander bevoegd gezag is mogelijk, ingeval daarover tussen het bevoegd gezag voor het beheerplan en het bevoegd gezag voor het andere plan of programma overeenstemming wordt bereikt. Voorts treft deze Minister voor die gebieden de behoud- en herstelmaatregelen (instandhoudingsmaatregelen) om een gunstige staat van instandhouding te bereiken voor de habitats en soorten waarvoor de gebieden zijn aangewezen en draagt de Minister zorg voor het treffen van maatregelen om achteruitgang van de kwaliteit van de habitats en significante verstoring van soorten in de gebieden te voorkomen (passende maatregelen) (*art. 2.2 Wnb*). De Minister van IenW treft voor de rijkswateren feitelijke preventieve of herstelmaatregelen op terreinen van derden (of laat die treffen) om verslechteringen of significante verstoringen te voorkomen indien dat nodig is gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied. Derden – eigenaren of gebruikers – zullen deze noodzakelijke inbreuken op hun eigendomsrecht of gebruiksrecht moeten gedogen (*art. 2.6 Wnb*).

die RWS in de uiterwaard wil verrichten en plaats waarop die taak wordt uitgevoerd.

Rijkswaterstaat Corporate
Dienst

RWS INFORMATIE

Pagina 12 van 12

3. LANDELIJKE RICHTLIJN VOOR VISSTERFTE/BOTULISME EN EXOTENBESTRIJDING

4. MEMO EISEN T.B.V. PRESTATIECONTRACT PILOT LEIKADE ON

??

5. MEMO KRW ONDERHOUD

[HTTP://CONNECT.INTRANET.RIJKSWATERSTAAT.NL/PROJECT/P753_7/ONTWERP%20EFFECTEN%20EN%20TECHNIEK/DOCUMENTEN/KRW/BEHEER%20EN%20ONDERHOUD%20UITERWAARD%20TBV%20KRW-DOELEN.DOCX?WEB=1](http://connect.intranet.rijkswaterstaat.nl/project/P753_7/ONTWERP%20EFFECTEN%20EN%20TECHNIEK/DOCUMENTEN/KRW/BEHEER%20EN%20ONDERHOUD%20UITERWAARD%20TBV%20KRW-DOELEN.DOCX?WEB=1)

6. NOTITIE ZWERFAFVAL

[HTTP://CONNECT.INTRANET.RIJKSWATERSTAAT.NL/PROJECT/P753_7/PROJECTMANAGEMENT/DOCUMENTEN/TOETSSTUKKEN%20KTO/AANPAK%20ZWERFAFVAL%20IN%20ONDERHOUDSCONTRACT%20UITERWAARDEN.DOCX?WEB=1](http://connect.intranet.rijkswaterstaat.nl/project/P753_7/PROJECTMANAGEMENT/DOCUMENTEN/TOETSSTUKKEN%20KTO/AANPAK%20ZWERFAFVAL%20IN%20ONDERHOUDSCONTRACT%20UITERWAARDEN.DOCX?WEB=1)